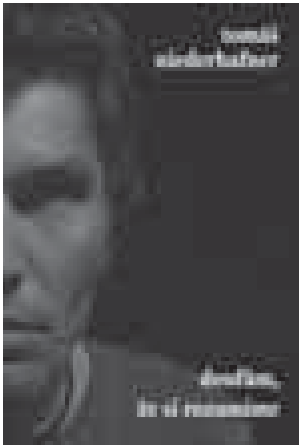

s přílohou

psivino.cz

4
9/7

časopis pro
současnou poezii

září 2009 | číslo 49

**literární kritika
recenze
rozhovory
literární historie
beletrie
publicistika**

tvar
LITERÁRNÍ OBTVĚDENÍK

**někdo má tvar
a někdo nemá.
jak jste na tom vy?**

Nejčastěji vycházející literární časopis v českých zemích, letos již 18. ročník. Čtyřicet stran novinového formátu. Jednadvacet čísel do roka.

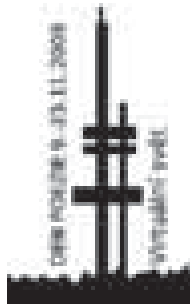
Lze objednat poštou, e-mailem, telefonicky, osobně
Tvar, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
tel.: 234 612 398, 234 612 399
e-mail: tvar@ucl.cas.cz
Cena pro předplatitele 22,- Kč

www.itvar.cz

*Ještě lepší
než
dobrá...*

Kulturně společenský časopis

**DOBŘÁ
ADRESA**
www.dobraadresa.cz

Ve dnech 9.-23. 11. 2009
proběhne v desítkách měst
po celé České republice
11. ročník festivalu

Den poezie,

letos na téma Virtuální svět.
Stane se tak ku příležitosti narození
básníka Karla Hynka Máchy
(*16.11.1810). Duší festivalu, který
koordinuje Společnost poezie, dávají
sami básníci a jednotliví pořadatelé
poetických pořadů pro veřejnost
(školy, knihovny, divadla, kulturní
spolky a instituty, jednotlivci a jiní).
Podobně, jako v letech minulých, i
letos navštíví festival řada známých
tuzemských i zahraničních básníků.

Seznam všech připravovaných pořadů
naleznete od října na internetu:

www.denpoezie.cz

WAGON

LITERÁRNÍ ALMANACH ON-LINE

V TOMTO ČÍSLE NALEZNETE TVORBU NÁSLEDUJÍCÍCH AUTORŮ: POEZII JIŘÍHO DAVIDA ☞ LENKY DAŇHELOVÉ
☞ VÁCLAVA HÁJKA ☞ OLDŘICHA KUPČÍKA ☞ KATEŘINY BOLECHOVÉ ☞ MARTINA JÁNIHO ☞ DAGMAR
POKORNÉ ☞ PETRA PETŘÍČKA ☞ PETERA VON LINPRUNA ☞ IVO HARÁKA ☞ TAŤÁNY NOVÁKOVÉ
☞ ALEŠE ČERMÁKA ☞ ALEŠE KLÍMY ☞ STANISLAVA CAHA – HYENY ☞ ZDEŇKA MITÁČKA ☞ JIŘÍHO SCHNITZELA
☞ ANTONÍNA MAREŠE ☞ ROZHOVOR S IVANEM MEČLEM ☞ PRÓZU MAGDALENY G. ☞ MILANA ŽABKY
☞ TOMÁŠE ČADY ☞ VIKIHO SHOCKA ☞ ONDŘEJE BUDDEUSE ☞ ČLÁNEK BORISE CVEKA ☞ RECENZE IVO
HARÁKA ☞ MILANA HRABALA ☞ PAVLA KNOTA ☞ JIŘÍHO MAREČKA ☞ KAMILY VOZÁKOVÉ.

co je normální pro běžného člověka zapadajícího do systému a co je normální pro drogově závislého, který si v zápalu touhy po droze sáhne na samé dno své hrdosti, až ke krádežím, prostituci či pokusům o sebevraždu? Literárně zpracované pohledy na tyto otázky vám přinášíme prostřednictvím brněnského centra Pasáž, fungujícího při sdružení Podané ruce, které vyhlásilo koncem loňského roku literárně-výtvarnou soutěž na téma „Normální život“. Autory soutěžních literárních děl jsou lidé, kteří se kvůli užívání nelegálních drog (zejména pervitinu, heroinu) dostali do problémů a posléze do vězení, léčebny či terapeutické komunity.

O tom, že marnost je svoboda, o prolínání či naopak neprolnutí literární a výtvarné scény u nás a v zahraničí, o tom, co může spasit Evropu, kdy nastane pokles počtu sebevražd mezi básníky a kdy dojde k extrémnímu nárůstu zvýšeného zájmu o lyriku, stejně jako o mnoha dalších věcech, se můžete dočíst v rozhovoru s vydavatelem časopisu Umělec Ivanem Mečlem.

Jako jeden z prvních příspěvků k propojení dosud vzájemně se ignorujících uměleckých scén, a zároveň i jako kvílení nad svým Viděním beze jmen, lze pojmout dlouhou básnickou skladbu Jiřího Davida.

S pohledem Borise Cveka na tvorbu našich současných básníků se pak můžete seznámit v jeho článku Na okraj současné české poezie.

Z básnické tvorby vám dále přinášíme, stejně jako vždy, známá i zcela nová jména autorů, kteří si, jak věříme, zaslouží vaši pozornost: básně Lenky Daňhelové, Zdeňka Mitáčka, Kateřiny Bolechové, Antonína Mareše, Ivo Haráka či Taťány Novákové, Václava Hájka, Petra Petříčka, Aleše Čermáka, Aleše Klímy, Stanislava Cahy – Hyeny, Jiřího Schnitzela, Dagmar Pokorné.

V překladu Antonína Mareše se můžete začíst do nové tvorby německého básníka Petera von Linprun.

Ze slovenských autorů uvádíme básníka Martina Jániho.

V prozaické části pak uvádíme ukázky z nové tvorby Vikiho Shocka, premiéru si u nás odbude i Tomáš Čada a výšečí z připravovaného projektu 100 románů se představí Ondřej Buddeus.

V neposlední řadě se můžete v recenzní rubrice dozvědět, co si myslí recenzenti o uvedených knihách.

Vesmír se rozpíná či smršťuje a stejně tak se neustále tvaruje a vyvíjí i Psí víno, což se projevuje i novým zpodobněním loga, jemuž dominují řecké písmeno Psi, vybízející k daleko širším souvislostem, a koncová čísla letopočtu, udávající dobu vzniku časopisu.

Jako vždy je i nyní nedílnou součástí PV příloha, tentokrát je to sbírka Tomáše Niederhafnera s názvem Doufám, že si rozumíme.

Spolu s ní, avšak v samostatném vydavatelství, pak vychází v edici Pop i sbírka slovenského autora Vladimíra Šimka s názvem Spam a iné.

Příjemné podzimní dny a zážitky z četby vám přeje

Petr Štengl

OMLUVA

V minulém čísle jsme v rozhovoru s chorvatskou básnířkou Tatjanou Gromačou u ukázek jejích básní neuvedli jako autora překladu pana Jiřího Hrbala. Tímto se mu za opomenutí omlouváme.

Za redakci PV Petr Štengl

titulní strana

*Autor ilustrací:
Petr Štengl*

JIŘÍ DAVID

VIDĚNÍ BEZE JMEN

Neviděl nic lepšího,
 než šílenstvím hystericky obnažené cary lidí
 vlekoucí se za svítání všemi ulicemi a zoufale
 plačící s pouličními psy,
 děvky s andělskými prdelemi, celé žhavé
 po placeném nebeském kontaktu a s hvězdnou píčou
 v diamantové noci,
 jak v tichu a v hadrech a se zapadlýma očima
 podnapilé vyesedávaly a kouřily vše
 v temnotě bytů s chlórovanou vodou, kde snily
 ve vrcholcích galaměst a mluvily o dětech,
 kterým odhalily mozky jen pro radost z nenarození,
 jen aby v TV spatřily pouštní anděly, kteří se potácejí
 zhnuseni po střechách činžáků,
 zhnuseni univerzitami a doběla rozzáření
 v halucinacích o konečném džihádu, v tragédii
 Vyššího uzření mezi válečnými technoidy,
 které vyloučili z vědomí pro dokonalé mystifikace
 děsivých tónů na parapetech rozkráplých skeletů,
 svatí, jež trpěli onanií v nevymalovaných zdech nazí
 a pálili peníze v letadlech mezi mrakodrapy
 v modlitbě za všemi rohy Hruzy,
 milenci s olovem na penisech, kteří zvraceli svátost do umyvadel
 s opaskem věčnosti pro bezvěrce,
 kteří plivali oheň v mramorových hotelích, když se stud měnil
 v benzín v Rajské zahradě, smrt, nebo noc co noc
 zasvěcovali svá torza
 pomocí dní, pomocí vzteku, pomocí spálených
 můr světla bez ocasu a nekonečných slov v pokleku,
 temní ve slepých ulicích, zahalení hrůzným mračnem v naději blesků
 v duši, milující pospolitost v hlubokých očích, bez stesku
 Pozemskosti a svým dechem osvětlující celý ten nehybný
 svět Víry mezi nimi,
 zemzelený mech továrních hal, zmizelých za stromy, hřbitovní
 nasládllost vůní podobná vínu pod okny střech, výkladní
 chlad plný omamných chtění, neónové
 vyhaslý street art, zachvělý bez slunce a měsíce
 a stromů za umdlělých zimních soumraků
 kdekoliv, velkohubé žvásty a konejšivé
 královské krédo snění,
 děti co se připevnilly k rychlosti plné adrenalinu na
 skvělých tripech ve víření barev do svatého Mizení
 a gumovaly se čímkoliv, dokud je zrádci
 a zbabělci neudali se zkřivenými ústy, mozky
 vybušenými k tuposti a zbavenými velikosti
 do zmrtvělé nudy upravených parků a zahrad,
 ti, co se líbali zdánlivou noc v nejasném podzemí
 v náručí, sevření dotyky umilování závratí
 každé odpoledne nad domy u bývalého
 kina se jménem k nezapamatování, v třeskotu osudu na
 computerovém modelu bojových trenažerů,

ti, co mlčeli řečí milióny hodin bez přestání, dobře oháklí
 v officech, v bowlingových centrech, v posilovnách,
 v byznysclass,
 nadoraz,
 jak pohlčený dav zbohatlých zběhů, vrhajících se
 ze skel, z okenních rámu, ze šoku (z krizí, z impotence,
 bez lásky)
 pod vlaky jak z odvrácené strany měsíce,
 klábosících, ječících, zvracejících a šeptajících nezvratná fakta
 i jakoby vzpomínky a anekdoty s každodenními přípitky
 na kuráž ze strachu
 z nemocnic a kriminálů i vzdálených nekončících válek,
 když dávnou s prázdným zrakem navždy
 a neodvolatelně vydávali v délce sedmi dnů a nocí
 všechen intelekt už jako žrádlo pro psy útrpně házené
 na asfalt prorostlý betonem,
 ti nejasní, co se propadli do nicot, plní všelijakých prohlášení
 a přítom doufali ve svou viditelnou stopu jak
 u dvojsmyslných
 pohlednic všech úžasných sluncí Jihů,
 zdrcení asijským potem exotických kurev a tanečnic
 plní čínských rozbřesků, když jim v nezvykle
 zařízeném pokoji zarazili čepel nože do hrdla,
 poutníci půlnocí sem a tam po kamenech a hluku
 nádraží, nevěděli kam jít a odešli
 a nevyžádali si chvějivě žádná zlomená srdce,
 plánovači v kouři cigaret v luxusních dobytčácích,
 na kolech, v proudu turbín padajících v moře
 nenalezených
 skříněk noci,
 ti, co studovali Deborda a bůhví co ještě, trpěli studem u sv. Jana
 od Kříže,
 ctili telepatii, ctili sefirotické stromy kabaly, neboť nebesa
 bláhově ulpívala na jejich nohou Kdekoli,
 kdekoli kde cokoli znělo jako intuice a cokoli znělo
 šílenou radostí plné obyčejné svátosti, kdekoli
 v ulicích s vizí, v ulicích plných utopií i bezmocných
 bytostí,
 kteří doufali, že jsou jen šílení, když se neprozrazení
 třípytili pro expresní zpopelnění,
 kteří lovili vyplavené fošny dříví z moří z potopených ukrajinských
 trajektů
 na vlastní kříže a kůlny, plní deště ve světlech rodin
 dotyku i dělnických samozvaných hlídek,
 ti dávní, co jim vlasy uzrávaly pod sponami, hladoví a osamělí
 a zuřiví, když hledali hospodskou spravedlnost a našli jen
 1000 TV kanál
 nebyli to žádní kámoši,
 pokonverzovali o vyholených vagínách a Věčnosti,
 a netušili nic o Abú Ghraib, jež se mezitím stala
 turistickou atrakcí,

ti bez erekce, zešedlí, už jenom zvrácení jak jejich představy plné arogance,
zoufalého zla nasátého smradem poezie co nikdy,
nikdy nestrávili, pyšni na to, co nepoznali
pár megakoktejlů v tanci na jedno použití, plni nacistických idolů krásy
a všemožných takysběratelů opálených klientů cestovek,
ale i s velkými kozami, tak smyslnými
v jejich cikánské kůži, zvláště, když řvali z oken
na ultrakriply,
kteří v rámci čistoty rozdávali nesrozumitelné letáky,
když všem slušným měšťákům vypálili cejchy do paží i na tváře
proti černým, žlutým, v rámci zachovávání tklivého domova,
kteří mrdali v zákulisí plni okovaného hekání
pak plakali a dál se svlékali, zahaleni vlastní děsivou nudou
street street street street
nic není potom a potom ztrácí smysl
to oni, my se s pláčem zhroutili v bílých tělocvičnách, s ostychem
kdy ještě něco zbylo, ale jen cca na 8-9 sekund,
kdy Che byl už jen holywoodský herec a Sacharov už nic mrtví,
co nás pokoušeli na krku a pištěli jak námezdní umělci
v pronajatých studiích bez zločinu, přesto plní provinění
jakoby zapomněli na připravované pochody míru,
nenásilí
pederastie a opojení,
kteří se modlili, ponoření do pastí nádherných, teplých sevření
našich kund
a z povrchu těch těl mávají genitáliemi jak vlastními rukopisy,
které však nejsou pro zapomnění, ale ani ke spálení,
bože
tak snadné, tak rychlé, tak prosté,
plné zhulených serafínů spadlých z něžností, z Piet
i z blbých pultů Zverimexu
a každý den se mohli vidět v nachu zahrad
daleko od zahnědlých trávníků veřejných parků
plni semena na rozdávání bez genetických vad
přesto donekonečna vyhlíželi tu jedinou a raději uhybali pohledem
uvzlykaní na nárožích, co už nárožími nebyla,
možná jimi zůstala jen pro ty, které se blondák anděl
pokusil proklát mečem, penisem (nablábá paralela)
ti, co v sobě nechtěně zabili dvojče, které se však začalo mstít
pozdní nohou
v jejich mozku
v osudu, v sebelítosti, na tváři
zvlčelé virem chabité topmodelky,
které uřízli chodidla, pak ruce, zlaté nitě
ach Brazílie

nezbyl čas na nenasytnou masturbaci s lahví od čehokoliv
s výkřikem po milenci,
na posteli, podlaze koupelen
pamatuješ, když jsem ti viděl do očí a na tvůj horní ret
nad mým pohlavím
s vizí divokosti tvého chtění, při vědomí
mého spermatu
pamatuj a prosím zmírní mé obrazy, stlač trochu dny, měsíce, roky
v zapadajícím slunci a ráno zkus utřít krev z mých dásní
jako led vyklopený z kýblů na dvorech plných chcanek
nebylo nahých v jezerech
nebylo těch, co se vyjeli kurvit v oblacích, oparech všelijakých
místodržitelů
nebylo utajených hrdinů
těchto básní,
jen prach na autech
prach na prázdných parcelách developerů,
po povodních i na vrcholcích hor,
v jeskyních
prach na hajzlech s logem džentlmenů a dam,
prach mezi zuby před slinou, kyselinou rozežírající okraj cest
vyvolení, šťastní se strachem z vlastní moci
beze snu ve spánku
děti zmlklé, vyhrabané ze suterénů, neslyšné
nelítostné duté hrůzami bdělých
bestií co hryžou svou bezmocnost v rohových
prosklených bytech
a s oblibou serou na pohlazení, které je přetrvává
bez otců, hrdí na svou výjimečnost, co ukradli
v zasněžených brlózích, když čekali na svou příležitost
pára a opium nadřazených
melodrama v píči
sráze břehů strmostí
bez soudu, nakrmení, jedineční
budou obdarováni navěky vavřínem bez trnů,
výprodejem, slevou na dotyk těl s gumou i bez
na bahnitém dně,
když se dávili jikrami sumců, kopytky daňků i muflonů,
když se dojíмали nad bolestí ulic, kam se báli chodit
pro špatnou hudbu a hřebíky v očích, dlaních
v rozervaném konečníku,
ti co tiše hráli na svých zdech,
kteří vykašlávali v pátém v šestém v sedmém patře
plamen, s útěchou svých nejbližších obklopeni nebem,
obklopeni
hrou na něco, čemu ani nechtěli rozumět, plni různé teologie,
kteří každou druhou noc něco čmárali
zvídaví, plni podivných zaříkání, formulí,
po kterých nešlo jen tak usnout, natož v náručích

těch, co milovali sebe ale pak i to, čím se nestali a nikdy nestanou,
 milost
 nepřicházela ani ve vegetariánském království,
 a tak se střemhlav vrhali do středu, co pokaždě nečekaně uhnul,
 změnil těžiště a zabíjel s rozkoší
 zvláště ty, co proklamativně zahodili hodinky, aby si vyprosil
 Věčnost
 Věčnost bez polibků, alespoň na příští dva tisíce let
 a tak jim den padal na hlavu, aniž věděli odkud
 ti, co si vznešeně po goticku (ne)podřezávali žíly místo mláďátek,
 jakoby existovala tradice zestárnutí
 stačilo však přežít
 a nevidět ty, co zaživa uhořeli v nevinnosti, kterou nepoznali,
 byli nevinni
 stačilo přežít
 nikdo nikoho do ničeho nenutil
 nikdo se tak moc netlačil do řad buzerantů, cigošů,
 židáků, arabáků, rusáků atd.
 nebylo kam psát,
 byl čas nenávisťi, ovšem té blahosklonné, skoro nutné
 pro přežití
 nic víc a zadarmo bylo tisíckrát předplacené
 hmm
 zadarmo ani pivo, vole, fakt
 ti nádherní vyzpěvovali z oken, nádherní
 a svou dokonalost zlehka zneviditelňovali
 do našich podob, jen abychom bosí nezapomněli
 na střepy
 nostalgických otroci
 osprchování, podvržení,
 do záchodových mís, nářkem obnovení, nenarození
 ranní slunce křtilo
 ty, co se řítili ve vzájemné dohodě o lásce, bylo jim co závidět,
 měli jeden druhého do své vysněné Golgaty, do bdění
 v plnosti samoty, do bdění inkarnace,
 v blízkosti,
 kteří navždy zafačovali rány, co přesto prosakovaly,
 nebylo proč, vše bylo v úhlech a každý měl vizi,
 jak nalézt Smíření,
 slyšeli smrt, těch co umřeli,
 přesto se vrátili a citelně poustevničili,
 aby nakonec taky odešli, jen aby našli své teď
 a města jsou bez svých hrdinů osiřelá,
 slyšeli zpěv v katedrálách a hzdili se
 navzájem za svou spásu tetováním na hrudi, dokud jas
 alespoň na okamžik neozářil jejich hlasy,
 slyšeli rozpad svých mozků ve vězení, když všichni čekali
 na domnělé zločince v zářivě oranžových hadrech
 a v puknutých srdcích, tak moc sladce čpící tón,
 slyšeli mluvit knihy a vypěstovali si divoké návyky,
 prolnutí s Buddhou v horách, nebo ti, kteří se
 scvrkli na horizontu v tmavé nic, body
 tak moc narcistní pro cibachromy důležitých sbírek světa
 vzdálení k davovým orgiím, vlastně i k hrobům (blázni)
 když žádali o vlastní zpytování duševního zdraví, aby
 zůstali sami se svým hypnotickým guru,
 dárci svého šílenství

milovali několik nesrozumitelných slov na hranicích, na okraji
 konce,
 hedonisti zmrtvýchvstání, třeba dada (vlastně ani ne)
 milenci s fanfaronskými kecý o rituálech
 a všude se opět zjevovala minulost lobotomie (možná to
 byl už jen film)
 neboť opět bylo místo na konkrétní prázdnotu
 výhodně prodanou jednotlivci celým národům
 jasně že nenápadně a hlavně levně,
 autentická však byla pouze novinová zpráva
 v katatonii,
 a nezbylo než věřit,
 že krev slízaná z prstů nikomu nepatřila – respektive
 všem
 na Východě, fakt všem,
 tak jako zasmrádlé chodby na druhé straně (bez kompasů),
 kde už nezbyl čas, vlastně ani chuť se hádat s ozvěnami
 duše,
 není půlnoc,
 nad ránem
 vymizelého těla proměněného v bludný kámen, jak
 hlubinní rejnoci
 s matkou, jež hypnoticky ztrácí jedno dítě za druhým
 s knihou tak pravdivou, že ji nelze ani číst ani vlastnit
 a zadní dveře
 zavřené kdysi ráno aneodpovídali popisu
 vlastně nikdo si nebyl podobný
 už sám v sobě vystěhovaný do zbytku těch před a snad
 i pak
 i proto zcizený
 bez i s
 nadějí na uvěřitelné,
 ne, to jméno nevysloviš, dokud sám nejsi v bezpečí,
 spoutaný důvěrou ve vlastní děti
 jež byly odhodlány běžet samy zledovatělými ulicemi umanutí
 neznámým vnuknutím o geometrii kol, o smrtelnosti
 elipsy, zdravé výživě,
 či blbého katalogu,
 kteří svým smíchem lepili trhliny v našich hlavách bez kofeinu
 jen tak z čirého štěstí,
 jen tak z chtění, přesto až moc blízko pastí,
 jako by bylo možné zas něco objevovat,
 třeba podstatné jméno
 zázrak (nic z toho)
 byli v měřítku archivních dokumentů, ale tady
 stáli před námi s vibrací slov
 s vizí nepoznané hanby, bez studu ale zpovídající se
 z nepatrných ran, co se doposud podivuhodně rychle
 hojily,
 doposud neubitě bytosti, vlastně no name v kráse
 v plnosti neznámého, ale už zaznamenávajícího tady to,
 co s mihotavým vzduchem ponechává k vyřčení v čase,
 který prý
 přijde po smrti (doposud snad)
 a tak vzlétli převtělení do přízračných křídel bez stínu
 nádherní, v pleti napjatí
 pro rytmus dechu

pro výkřik, který zmrazí
nás poznamenané, kterým slepci svou holí podrazili nohy,
taky srdce vyříznutá v ostrých obrysech 300dpi
z vlastních těl.
Bylo příliš brzo zrána, kdy se nechtělo vstávat, neboť i bolest lenivěla
a ukradla jejich (mé taky) mozky a fantazii
Jméno. Bratře. Ženo. Ty. Laskavosti
pro momentální soucit a parchanty (v dobrém) běsnící,
ale už bez buzerace vojenských machrů, my plačící
zahaleni mlhou bez zipů

Jméno. Jméno. Úzkosti koncentrované v díře prdelí. Jméno
ztracenče. Příbuzný. Jméno opuštěné, zjihlé jen v rozsetí
do polí na rozcestí
Jméno, jak prokleté vězení! Jméno zprzněné
hejnem bez žalu,
Jméno, tvé zlo je má možná poprava Jméno
ztuhlé v polštářích pod mou hlavou ve dvanácti letech.
Jméno bez vlády.
Jméno bez rozmyslu sobě cizí přesto pravé. Jméno, tvá
plazma není jen TV. Jméno, tvoje prsty jsou

kopii kopii kopii, Jméno, tvé se propadá trochu kanibalsky!
 Jméno, tvůj sluch zastřelil bílého daňka s vnitřnostmi pro kance
 Jméno, osleplo jsi v záblescích naděje na domov. Jméno tvé mapy neznají slitování bez konce. Jméno, růst růstu skřehotá v grafech tam nad řekou
 Jméno, prolnuté v sítích, vlastních, cizích jen tak.
 Jméno, tvá subreta je nafta subreta s pihou.
 Jméno, tvůj strach je rukojmí jak vyšité logo nadnárodních bank a korporací Jméno, trpíš roztráštěným géniem. Jméno osude v impotenci! Jméno, tvé jméno je Jméno!
 Jméno prolézám tebou! Jméno žiji v tobě sním o smyslu! Tak pochybný ve Jménu! Lehce otráven opravdu jen lehce a ve Jménu vykastrovaný.
 Jméno, nerozumím příchodu z bodu A do bodu B, ani jejich mocnině nad městy.
 Jméno ubíjím žárem nočních lampiček prostor před postelí. Jméno, tys mi zahnal přirozenost, která jí nikdy nemohla být! Jméno, zradím!
 Probuzen a skrze mraky vidíš vířivý popel, to ufo oblohy!
 Jméno. Jméno. Zteplalé břechy k nevypití. Tolik běžných, všedních démonů na ulicích, v továrnách, neexistujících národů.
 V těkavém zraku bláznů, kde si kdekdo honí ocasy, frndy, naše obludné bestie. Nebyl jsem sám, ani na přístrojích
 Kapka po kapce, v modlách Jméno tak ubohé!
 Není a přesto mi zvoní v uchu, klape zvonek čelistí, bože, jo, bože rvu si vlastní nehty, přidávám magii na krajíc chleba,
 Jo, asi Vize, možná i Znamení postraní halucinace, zázraky, extáze,
 sny, adorace, temné komory pro osvětlení, víru pro nahatý baby v plechových skříňkách
 mentálních sraček, proč ne.
 Lomy co každý druhý čtvrtek vybuchují přes řeku a jejich kameny odnesla potopa ke zjevení pro budoucí pomníky a plno sebevražď krásných tam dole na skalách,
 tak moc to bylo všechno vidět, tak moc,
 horečnaté oči, upřímné výkřiky co všemu dávaly sbohem, hlavně sobě,
 ale to nevěděly
 a rozkvetlé louky voněly jakoby nic.
 Jsi to ty, když jsem šmátral rukou od vedle, a nic už necítil, jsi to ty?
 Jsi to ty, sebou unesený, svázaný sebeúnosce bez možnosti výkupného.
 Jsi to ty, který si hlídá čas vpravo dole na modrém displayi doma i v hotelích.
 Jsi to ty, jsem s tebou, když vraždíš
 Jsi to ty, i když každý tvůj odraz pohlcují žaluzie vtipný, milý, zákeřný.
 Jsi to ty v mém městě, krajíně, co mi samozřejmě dávno nepatří i když má placenta hnije tady v podzemí.
 Jsi to ty v TV přenosech, sestříhaných do idiocie a nemocniční lůžka hromadně levitují.
 Jsi to ty, kam letadla míří jen pro zábavu a nadaní dobrovolně živoří, tak nějak s láskou.
 Jsi to ty, kdo nemohl souložit s pannou.
 Jsi to ty s pravidelným sexem, i když ráno to není ono a čekáš tak na hmat tmy
 Jsi to ty v množství ikon
 propojený globální svěřací kazajkou, ale šťastný, opravdu, bez vědomí propastí
 Jsi to ty,
 když nevinní jsou skoro nesmrtní, ale jen v totální zkáze druhých
 Jsi to ty
 potomek s kapslí jedu mezi zuby zatím nezakousnuté
 Jsi to ty,
 paranoik, hysterik i blazeovaný cynik pro druhé pro sebe, neboť není proč cokoliv měnit.
 Jsi to ty,
 kdy napodobuješ Ježíše zběhlý v marketingu.
 Jsi to ty,
 co ze zadu střílí módu Marxe jak na čínských hromadných popravách.
 Jsi to ty
 milovaný, úspěšný s uvadlým pérem, usouzeným ve fit centrech.
 Jsi to ty,
 co vlastní koma považuješ za skvělý důvod vykoupit burzovní akcie a čekat na hřmící duši, na vítězství rozumných, charismatických vůdců,
 to nikdy nevíš.
 Jsi to ty
 v mých snech tak nevěrná(y).

.....

Jiří David (*1956 Rumburk)

Současný český malíř, fotograf a umělec. Je spoluzakladatelem umělecké skupiny Tordohlaví, která vznikla v devadesátých letech dvacátého století. Od 2. poloviny 80. let výrazně spoluvytváří podobu i atmosféru českého umění. Soými malbami s volným využitím znaků a politických symbolů významně formoval postmoderní program na přelomu 80. a 90. let, kdy se také začal věnovat instalacím objektů a psaní textů reflektujících pozici umělce a umění ve společnosti. Jiří David se také věnuje mediální angažovanosti. Proměnlivost uměleckého vyjádření neumožňuje jednoznačné zařazení tohoto umělce.

MARNOST JE SVOBODA

ROZHOVOR S VYDAVATELEM ČASOPISU UMĚLEC (www.divus.cz) IVANEM MEČLEM

Petr Štengl: Žádná tabu dnes v současném umění neexistují. Přesto jsou témata, která dokáží vzbudit značný ohlas a vyvolat bouřlivé reakce. Vesměs se jedná o umělecké počiny, jejichž obsahem je politika. U politiků s hroší kůží, kteří jsou jinak zcela neteční vůči svým nepravostem, to mnohdy vyvolává vzteklé až hysterické reakce, ústíci ve snahy takovéto umělecké projevy zakázat, zrušit, zlikvidovat. Má umění dnes takovou sílu, aby dokázalo v politických vyvolat obavy? Má možnost a potenciál něco změnit?

Ivan Mečl: Takového umění je skutečně málo. Projevy, které zmiňujete, totiž mnohdy nejsou uměním ale tvůrčím aktivismem. Dnes je ještě do umění zahrnujeme, ale za několik desítek let budou zapomenuty, stejně jako režimy, se kterými byly v konfliktu. To ale neznamená, že tvůrčí aktivismus nemá ve společnosti obrovskou úlohu. Jeho tvůrci ale nejsou výhradně umělci. Jsou mezi nimi literáti, filozofové, sociologové, futurologové nebo i investigativní novináři, kteří kreativitou zefektivnili své profese. Jako tvůrčí aktivisté proto vedle sebe stojí například ikona angažovaného sprejersství Banksy, hudební seskupení symfonického anarchismu Godspeed You Black Emperor, skotský malíř moderní apokalypsy Peter Howson, architekt, futurista a blouznivec Jacques Fresco nebo proletáři umění Ivan Vosecký a Martin Zet. Někteří zůstanou v dějinách umění a někteří jen v politických studiích.

Petr Štengl: Staré tradiční hodnoty se začínají hroutit, něco je ve vzduchu, nikdo však pořádně neví co, ani jak to případně pojmenovat. Zajímalo by mne, zda k nastolení změny, změny k-lepšímu, může dojít prostřednictvím umění, nebo se můžeme nadát krajně zoufalých a nešťastných činů jakýchsi nových RAF?

Ivan Mečl: V oblasti lidských projevů a expresí nemůžeme očekávat nic nového. Tušení změn je jen touha po nich. Jako již několikrát, opět jedna z civilizací zašla až příliš daleko. Tentokrát je to ta západní. Lidé na jiných světových koncích si našeho úpadku možná ani nevšimnou, stejně jako jsme si my nevšimli jejich. Vše je jak má být. Nic fatálního, i když bychom to tak moc chtěli. Toužíme po vlastní katastrofě. Zprostředkované katastrofy už netáhnou. Vzrušuje nás okusit vlastní zánik, protože už nás nic nedokáže pobavit. Jsme obětmi boje s nudou. A uděláme všechno proto, aby se to posralo naprosto dokonale. Pociťujeme tu tendenci silněji, neboť jsme uvnitř víru kolektivní touhy po globálním průšvih. Žádná revoluce a žádná reforma. Ve skutečnosti chceme konečně peklo. Nezbyvá než si to pořádně užít.

Petr Štengl: Při našem setkání jste se zmínil o tom, že jste byl v mládí náruživým čtenářem literárních časopisů. Dnes už tomu tak není. Proč?

Ivan Mečl: Já je ale stále čtu ale ne všechny a ne stále. Jen v období, kdy se mi líbí. Například Plamen, Revue světové literatury, Revue svetovej literatury, Literární noviny, Revolver revue, Welles, Vokno, Živel, Tvar i váš časopis. Snažím se prokousat i zahraničními periodiky. Je to dobré pro srovnání.

Petr Štengl: V Umělci publikujete literární texty, tedy se podílíte na utváření zdejší literární scény. Co si myslíte o kvalitě textů literárních časopisů. Které z nich čtete?

Ivan Mečl: Umělecké ani literární časopisy nejsou důkazem existence nebo absence umění, poezie a literatury. Toho dobrého je vždy stejně a není úměrné množstvím ani kvalitou počtu umělců a kulturních médií. Vždy jsou dobré a špatné časopisy. Snažím se číst ty dobré ve kterých jsou dobré texty.

Petr Štengl: Hodně cestujete, v mnoha zemích po celém světě máte kanceláře. Jak to lze finančně zvládnout?

Ivan Mečl: Finančně to nezvládáme. Ekonomický model našeho impéria je permanentní krize. Dá se tak lépe čelit krizím celého prostředí. Já jsem osobně bezdomovec. Člověku pak nepřípadá nic nemožné.

Petr Štengl: Bezdomovec, znamená to, že jen nemáte trvalé bydliště, nebo spíte pod mostem?

Ivan Mečl: Dnes je levnější žít na cestách než na jednom místě. Spím v práci, na cestách, v našich zahraničních redakcích a u přátel.

Petr Štengl: Kromě výtvarné scény, máte nějaký přehled např. o anglické literární, konkrétně poetické scéně? Je v Anglii současná poezie popelkou? Je čtena běžnými čtenáři? Jak jsou na tom tamní literární časopisy? Kde shánějí finanční prostředky na svůj provoz? Ptám se proto, poněvadž se domnívám, že se osobně znáte s nějakými tamními autory, básníky.

Ivan Mečl: Znáám, ale porovnávat kvalitu je těžké. Nemyslím si, že by se úroveň žánru a jeho ocenění tak lišilo s národností. Dobrých literárních časopisů je všude stejně málo jako u nás. Stránky sytí průměr a variace na moderní styly. Skutečné postmoderny je málo ač si spousta tvůrců myslí, že ji dělá. Podmínky k získání podpor jsou už všude v Evropské unii srovnatelné. Je to nudná cesta, nejistá loterie ale kdekdo už si to umí zařídít. S anglickými, skotskými, velšskými a irskými mladými i staršími autory si užívají spoustu legrace. Někteří z nich se věnují ještě například současné hudbě nebo experimentálnímu divadlu, filmu a je radost si s nimi u vína nebo piva popovídat.

Petr Štengl: Neměl jsem na mysli porovnávání kvality. U nás se s oblibou říká, že je poezie Popelkou, protože ji nikdo nečte. Proč ji nikdo nečte? Protože je jednoduše řečeno nesrozumitelná, nemá co říct. Pak se dají najít vydané sbírky ve výprodeji levných knih za 15 korun. A básníci si stěžují, že o jejich díla není zájem. Je blbá doba, nekulturní, takové bývá jejich vysvětlení. A konkrétně ve vztahu k literárním časopisům by mě zajímalo, zda jsou tyto, např. v oné Anglii, dotované nějakým státním grantem, tak, jak je tomu u nás.

Ivan Mečl: Dotování literárních nebo jiných kulturou se zabývajících médií v zahraničí nemá daná pevná pravidla ani tradice. Ve všem se podařilo udělat chaos tím jak se zájmy

a působnost mezinárodních, unijních a lokálních institucí nebo fondů překrývají. Málokdo se v tom skutečně vyzná a otázkou je, kdo se v tom vyznat chce. Na znalost téhle problematiky se všude školí experti a ti pak zakládají celé firmy. Tyto firmy by vám pak jako vydavatelé měli pomáhat a zpřístupnit cestu k finanční podpoře. Většinou pak skončí u toho, že je lepší tuto znalost uplatnit k financování vlastních aktivit nebo prodávají své rady za ceny, které mnohé dobré projekty platit nemohou. Většinou tedy velké peníze z podpor zůstávají opět ve velkých bohatých, středoproudých a konzervativních organizacích nebo projektech. Všude existují dobré časopisy s dotacemi i bez nich. Ano existují doby, kdy je o některé žánry menší zájem v důsledku

módních trendů. Donedávna si stěžovali malíři. Situace se ale otáčí a v příštím desetiletí si budou stěžovat tvůrci nových médií. Počet sebevražd mezi básníky klesne asi za pět let. Za deset let se ale očekává extrémní nárůst zájmu o lyriku. Ale smutné a uplakané verše šly vždycky dobře na prodej – to je zásada pokud cítíte nedostatek zájmu nebo peněz.

Petr Štengl: Básníci se mají příliš rádi na to, aby se sebevraždili. Tak to nás čeká pěkná budoucnost! Ale nerozumím tomuto: Pokud provoz finančně nezvládáte, jak potom můžete fungovat?

Ivan Mečl: Finančně nezvládat ještě neznamená nefungovat. Nejlépe se nám osvědčila extrémní ekonomika kombinovaná se strategií přežití za každých okolností. Dokud žije idea, pak je jedno kolik ekonomických subjektů, jakých typů a v jaké finanční a geopolitické formaci ji drží při životě. Máme za sebou už hodně padlých. Já už taky sotva lezu ale někteří moji kolegové chodí stále po dvou nebo skáčou po jedné.

Petr Štengl: jaká je Vaše idea?

Ivan Mečl: Chápat veškerou lidskou tvorbu jako celek. Hvězdy i ubožáky, vizuální umělce, filozofy a básníky, trapnost vedle vtípu, moudro s hloupostí. Co z toho je dobré nebo špatné, nikdo neví. A nezapomínat, že „marnost je svoboda“. Jenom tak se dá v umění i životě vybírat bez předsudků.

Petr Štengl: Krom časopisu Umělec jste vydavatelem celé řady literárních titulů. Jak jste na tom s distribucí? Jakou cestou se nejčastěji Vaše knihy dostávají ke čtenářům? Pořádáte autorská čtení?

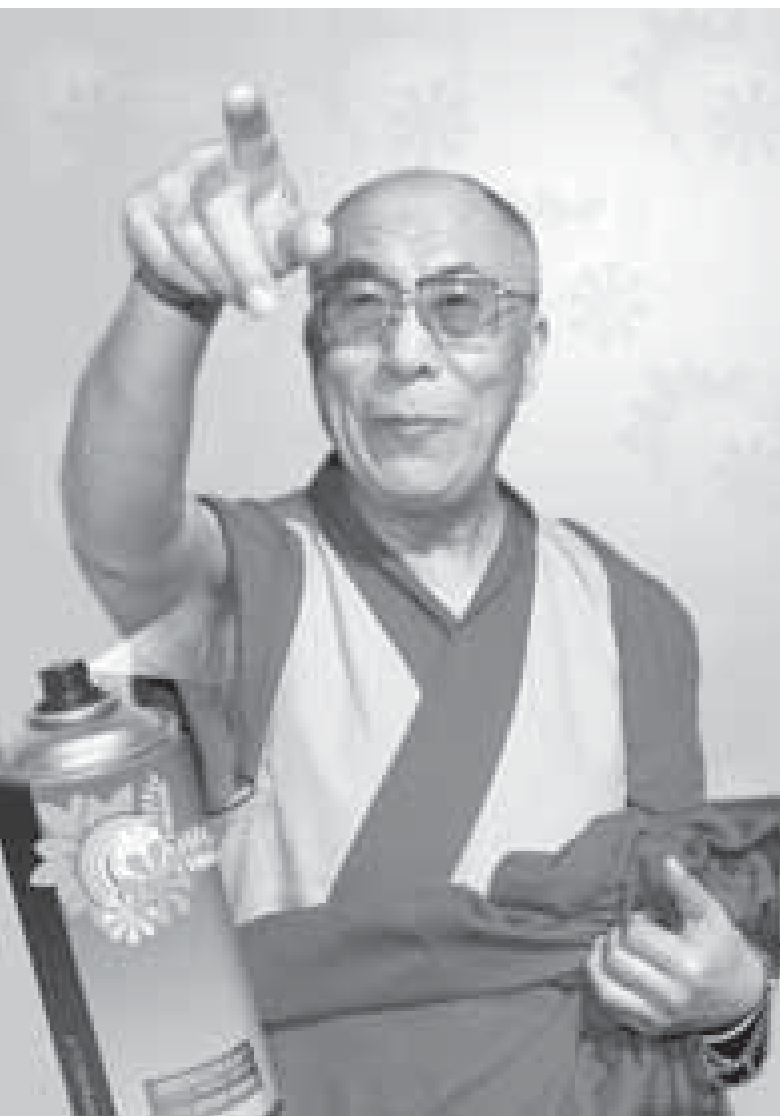
Ivan Mečl: Distribuci máme tradiční i alternativní. Snažíme se mít knihy i časopisy všude tam, kde by o ně lidé mohli projevit zájem. Omezujeme přítomnost na veletrzích a jiných bombastických marketingových akcích. Lepší být i v hospodě na poličce na zdi.

Petr Štengl: Vidíte nějaký rozdíl mezi naší literární scénou a scénou výtvarnou? Co je spojuje a čím se liší?

Ivan Mečl: Bohužel je nic nespojuje. Nic o sobě nevědí. Jen naprosto vyjíměčně. V tom se zahraničí liší. Umělci nepřestali číst. Spisovatelé chodí do galerií. A všichni se pak sejdou třeba v divadle.

Petr Štengl: Co říkáte tomu, že výtvarník Roman Týc byl odsouzen k nepodmíněnému restu odnětí svobody za to, že umělecky po svém pojal panáčky na semaforech. Přitom i tomu největšímu tupci musí být jasné, že tím ani v nejmenším nemohl ohrozit bezpečnost dopravy.

Ivan Mečl: Pokud soud rozhodl podle zákonů této země, tak tím legitimizoval nutnost této země změnit a občanské právo je porušovat. Jsme zamotáni do klubka zákonů, nařízení a výkladů, které jsou produktem politických a finančních zájmů. Právo občana cokoli měnit je omezeno na právo zvolit si zástupce politických stran. To je ale dávno přežitá demokracie. Potřebujeme přímou demokracii, prostřednictvím které občané vyčistí svůj životní prostor od nastražených klíček. Do té doby doporučuji dodržovat jen ty zákony, které považuje občan za správné. Osobně se tím řídím. Evropa potřebuje víc Romanů Týců, jinak je její budoucnost velmi temná.

LENKA DAŇHELOVÁ

(Básně z cyklu Její bolest)

PODOBENSTVÍ STARÉ FENY

Její rostoucí nádor na mléčné žláze
připomíná nám vlastní smrtelnost.
Způsob jak tiše prožívá bolest
naše selhávání.
Když zlehka našlapuje v právě napadaném sněhu
a otáčí se žádostivě k městu
cítíme vlastní strach z neznámého.
Způsob jak žere vášnivě vylizuje miskou
je naše lpění na životě
taky tak šílené

SUCHOMASTŠTÍ MILENCI

od rybníka pod zámkem
po cestě rozbité
uvyklí sobě
že krok
nebylo třeba srovnávat
ruku v ruce
jistotu v očích
že všechno bude jiné
než to znají

všechno se plížilo
jim za patami

V autobuse
se všemi svými vinami a hříchy
na žlutý lit topolu
letící kolem oken
upřeně hledím.
Těžko říct kdo z nás a kam se hýbe.

Chtělo by se jen hledět do prázdna
a truchlit litovat času
po který se svět bude točit dál
bez tebe věci na kterých už nikdy nespočineš
pohledem.
Místo toho porcuji rybu míchám salát myslím
že trocha jehličí by neuškodila.
Ochutnávám, ale slast z chutí je pryč.

Když umře pes, všichni vědí, o co jde.
Nesmí se ale truchlit dlouho
poněvadž dlouhý smutek uráží
dobrý vkus. Je nepatřičný. Není
pro něj místo. Neexistuje způsob,
jak ho odůvodnit.

DVOJÍ SMRT

Podruhé zahlazujem stopy téměř vzápětí. O překot.
Nejde už o odvahu. Je třeba něco dělat. Nemyslet.
Když umře první pes, všichni vědí, o co jde.
Druhá smrt, to je
škola násobilky.
Výsměch
první bolesti.

Pět dní je březem.
V zahradách mahónie
v lese podléšky zas kvetou.
Děšť dává uvěřit
že nečistě bude smyto.
Než v novém domě snědí řízek.
Než střechu pokryjí.

(Ze sbírky Pozdrav ze Sudet)

1999

Třidvacet let po smrti
je ve své zemi Mao stále bůh
s prstíky předlouhými
a lidi pro něj pláčou
kulhají za svou revolucí
a stále se diví bolesti
kterou jim přinesla
diví se
věří
a slouží
a Mao stále hoduje
olizuje si mastné prsty
a chrochtá

Jak si mám představit stvůru,
která už ani nemá kam
dělat vroubky za své oběti
a schopné rozsévače zášti

a jejich k uzoufání
přebohatou úrodu -
když mě tady
jen tak málomocně a nudně
nenávidí
jedinej pitomej domovník

MÍR SE VYSTUPŇOVAL

až v Kosovu
jinou válku
nám televize nenabídla
na těch vesnicích
se srandovními jmény
se namastilo kapes
umíralo se
a dodávaly zbraně
ptáci oněměli hrůzou
a my u obrazovek rozvázali
„kurva co nám sem furt lezou
kdo to má furt chytat“
a

„táhněte si do prdele domů“
a pukli další pivo
a naše pokoje
svítily žlutě do noci
a vyprávěly o teple

TADY SNĚŽILO

když zemřel
jordánský král Husajn
řidiči byli vzteky modří
mávali lopatkama
troubili a bourali

pozůstalí truchlili
a nářek
přinesla televize až k nám
-ach, jak ta rakovina musí bolet

a druhý den ho pohřbívali
svět kvílel bolestí
a u nás pořád ještě sněžilo
a kalamity si vyžádaly
sedm mrtvých
večer jsme věnovali
pražským památkám
a nářkům zemědělců

AŽ SE TREFÍ RUKOU

do nákupního vozíku
ve kterém má uložená piva, svoje děti
nespadne, jen se zapotácí
„Život je kurva,“
řekne
vynesle pivo nahoru
najde klíč
a s klením pak i zámek.
Pak zmizí ve svém bytě.
Za kukátky dveří na jejím patře
se rozjasní.
Až sedne za stůl,
nikdo ji neuvidí.
Krásné víle za zavřenými dveřmi bude
jedno,
že jí někdo šlohl vozík,
aby z něj dostal pětikačku.

Byla to moje babička
Tak jako ona mě nikdo neobjímal
Až do umdlení
Jasně, teď to vím taky
Hodně pila
A bila moji mámu
A nikdo k objímání doma nebyl
Ale mně tehdy nevadily její zplihlý vlasy
A její nepřítomný pohled, pološílený,
jako mají zvířata štvaný k smrti
Ani jsem nevnímala jak jí páchne z úst,
fakt ne,
když jsme spolu tančily
na starý valčíky z okřápanýho gramofonu
a říkala mi:
„Seš opravdická dáma.“

KUŘATA

Stál nad svou ženou
nevrle vysvětloval,
že si zlomila nohu.

Někdo šel zavolat sanitku.
Víc nebylo třeba.
Mohl pokračovat
ve svých úvahách.
Z kohoutků totiž tehdy
tekla rezavá voda,
a to ho děsně žralo.

Už tehdy
se na sebe neďvalí.

Dlouho pak kulhala
a při změně počasí
jí noha bolela.
Na výzvědy kolem domu
musel chodit sám.

Je důležité vědět,
jestli prodávaná kuřata
jsou mražená.

Poznáním, že Země je kulatá
a otáčí se kolem Slunce
se svět nezjednodušil.
Konejšení, že jednou
možná všechno pochopím
není odpověď.
Ta bezmoc a stesk po něčem,
co nevím.
A pocit,
že když projdu svět
a prozírám se do tmy,
ucítím,
jak mě to mýjí...

.....

Lenka Daňhelová (* 1973 Krnov, Česká republika)

Básnířka, prozaička, útvornice, překladatelka z jazyka italského, francouzského a polského. Pracovala jako novinářka, překladatelka, redaktorka. V současné době vede českou verzi časopisu *Pobocza*. Knižně vyšel román „Cizinci“ (Balt - East, Praha 2004), k vydání je připravena sbírka „Pozdrav ze Sudet“. Soé básně publikovala v českých i zahraničních časopisech. Žije v Berouně u Prahy.

VÁCLAV HÁJEK

* * *

Táhne tu na nirvánu
Kouř nestoupá
Jen se valí
Už zase se někdo rozdál
A poklidně vplynul v Jedno
Jako když se otřepe pes
Obrys lítá všude

Už zase se někdo rozmazal
Po skle
Natřel se na bezbarvo
Obrátil naruby
Mokrým a blbým navrch

Už zas si někdo usmyslil
Rozmáznout držku po nebi
Šedém jako kvetoucí strom

Bylo to milý
Ale teď lítám všude
Všude

* * *

Andílek Kundička už zase šlape zadarmo
Svět zešílel
Dobře mu tak
A nebo:
Co se stalo
Co se stalo
Lidé se mají mít rádi
Ale není to jejich byznys

* * *

Ve stánku na zastávce
Dávají na víkend pryč
Z výkladu pornočasopisy
Aby jim někdo
Samou láskou
Nerozbil sklo
Té lásky všude!

Ve střepích
Do rukou vražených
V krvi rozpuštěných
Na chodnících rozcáknutá
Láska leží
Svatá, svatá

* * *

Krev mi teče zpod nosu
Proniká do úst
Jednotýdenní obět před zrcadlem
Za zdí zvuky sraní
A sousedovy plivance
Takovou jistotu bych chtěl mít
Alespoň při tomhle škrábání brady
Tupou žiletkou
Se dvěma břity
Dokonce
Obléknu se do nové kůže

4

Na suchu v kraji pivních povodní
A se střízlivou hlavou
V čase chcaní na měkké zdi
Pod únavou
Jak z létání
Na šílených hodinkách
Oněmělý

Na hranici neviditelnosti

Lidé dnes odcházejí do hospody
Jako do úřadu
Nebo na hory.

1993

LIBEŇ II

Staří básníci
Rozsvěcejí světla
Váhavě jako muži
Zaměstnávají v poledne
Své kamenné ruce
Pojídáním milenek
Za zády obětují
Poezii žrádlu.

Staří básníci
Obětují dotyk světla
Za loket opřený
V pivním mléce
O poslední dřevěný stůl
V tomhle století hladu.

Hospoda v čele armády
Plete se jim do cesty.

Staří básníci
Opouštějí města
Za svými milenkami – rukama.

1994

* * *

I krev se setře
Ze stěn hladkých jak ulice v litém popu
U krámů s masem u sex shopů
I krev se setře

I krev se setře
Kámen nám ústa pozlatí
Že budem všichni bohatí
I krev se setře
Ve spáře kam se mokrým hadrem
nedostane
Zbude trochu lásky nemilované
Pohled se za nimi ztratí snad

O co by měl být život kratší
Když zůstanou za námi paroháči
Tak hloupě stát.

1995

* * *

Rybka koljuška už zase usnula
S trochou zkažené vody v břišku.
Stojí na místě
Uprostřed mezi zemí
A lesklou sluneční hodinou

I když v kamnech praská plyn
Jako mokré dřevo
Dlouze zahřívá
Dvoudenní roztáté té
Které nikdo nepije.

S rybkou koljuškou na krku
Nespat ale stačí si myslet
Jen coby se zavřel nůž
Nebo došel inkoust
V krátké chvíli
Stačí si myslet

1996

Asi před rokem
V zimě
Jsme si dali reprízu

Mysleli jsme na to dlouho
Rozhodnutí bylo podpořeno
Pivem, panáky

A tím do šera se rozpouštějícím
Provlhlým počasím

Uprostřed ulice
Nebo spíš u zdi domu
Ale určitě blízko křižovatky

Rozhodnuto, dohodnuto
Koupil jsem pivní sýr

Brambůrky, vermut
Pochoutky které se hodí k lásce

Už je tu zase
Tma mokro zima
Čekám na první sníh.

2001

.....

Václav Hájek (* 1974, Praha)

Zabývá se teorií i praktickým prováděním výtvarného umění. Působí jako učitel na Fakultě humanitních studií Karlovy Univerzity. Poezii publikoval v časopise Toar, na serveru Ne-kultura a v příležitostných studetských sbornících. V literární soutěži Hořovice Václava Hraběte v roce 1998 byl oceněn knihou Nonsens. Vyjma příležitostných recitací na vernisážích píše vesměs do šuplíku. Šuplík se k tomu zatím neujádřil.

NORMÁLNÍ ŽIVOT

Brněnské centrum Pasáz fungující při Sdružení Podané ruce vyhlásilo koncem loňského roku literárně-výtvarnou soutěž na téma „Normální život“. Autory soutěžních literárních děl (zejména povídek, básní či zamýšlení), kterých se sešlo přes 40, jsou lidé, jenž se kvůli užívání nelegálních drog (zejména pervitinu, heroinu) dostali do problémů a posléze do vězení, léčebny či terapeutické komunity. Téma soutěžící zaujalo a vedlo k velice zajímavému zpracování a k autentické reflexi vlastního života.

Nejen klienti Sdružení Podané ruce (SPR), ale i klienti jiných neziskových organizací zabývajících se léčbou drogových závislostí či klienti terapeutických komunit a lidé ve výkonu trestu v souvislosti s drogovou kriminální činností, se rozhodli zapojit do soutěže, která je nutí zastavit se nad svým životem a literárně či výtvarně zpracovat téma, o kterém se málo mluví: „Co je normální pro běžného člověka zapadajícího do systému a co je normální pro drogově závislého, který si v zápalu touhy po droze sáhne na dno své hrdosti až ke krádežím, prostituci či pokusům o sebevraždu?“

„Byli jsme příjemně překvapeni, že se soutěž setkala u klientů s velkým ohlasem, a že je zaujalo i vybrané téma. Lidé, jejichž způsob života je běžně hodnocen jako nenormální, dostali šanci představit svůj vlastní pohled na to, co je normální a co ne. Zejména pro vězně ve výkonu trestu se soutěž otevřel prostor k tomu, aby se mohli zamyslet nad svými názory a pocity a dát je na papír,“ vysvětluje Pavel Nepustil, vedoucí programu Pasáz SPR Brno. „Podobnou soutěž jsme organizovali již v loňském roce a tehdejší finalistka svou povídkou zaujala veřejnost natolik, že dostala nabídku pravidelně přispívat do novin svými fejetony. Taková nabídka je pro bývalé klienty obrovským pouzbužením a novou šancí změnit svůj dosavadní způsob života.“

Letošní vítězná práce ohodnotila porota, ve které zasedli: Tomáš Herman, šéfredaktor brněnského deníku, spisovatel Daniel Krhut a Tereza Kratochvílová z Divadelní fakulty JAMU.

MAGDALENA G.

Zase nebyl tři dny doma. Jana zuřila. Mobil neustále nedostupný. Auto v prachu. A peníze bohužel taky. Kdyby se jí teď dostal pod ruku, tak ho přerazí. Sama měla problémů nad hlavu. V práci se po ní šéfové neustále vozila: „...jste příliš rychlá, musíte si s klienty popovídat; jste pomalá, kde jste se courala?“ Podle toho, co se jí zrovna hodilo do krámu. Prostě vzájemné sympatie.

Táta, věčně přio opilý, a jeho záliba ve zbraních začínala být nebezpečná. Jak jí, tak i okolí. Už ji nebavilo věčně je před ním zamykat. Kontrolovat plyn, světla v domě, vodu. A do toho ten kretén.

Před třemi dny za ní přišel na noční. Sebral všechny prachy a zmizel. Opět. Už znala ty jeho „výlety“. Objevit se po týdnu, bez

peněz. Prospat další dva dny a běda tomu, kdo na něj promluvil. Pak z něj pokaždé vylezlo, kde co dluží. A ona, kráva, vždycky šla a platila, ale tentokrát ne.

Včera za ní přišla Kačena. Malá arogantní bestie. Sotva se držela na nohou.

„Ahoj Jani, prosím, zavolej Marka. Něco mi dluží.“ Jana moc dobře znala ty její kecy. Měla chuť jí jednu vypálit. Ale byla z dobré rodiny. A navíc, proč by si s ní špinila ruce. Zničí se sama. Brzo.

„Marek tady není. Když ho tak moc chceš, sežeň si ho, krávo“ a zabouchla dveře. Zvonek se vzápětí ozval znovu. Počítala do dvaceti. Pak otevřela. Kača stála opřená o futra. „Ty namyšlená mrcho, kdybys věděla, s kým se ten tvůj starý tahá... Tak mi ho sežeň!“ Jana to věděla. Nenáviděla jeho i sebe.

„Hele, zlato,“ nasadila svůj ironický tón, „mě absolutně nezajímá, že si nemáš co šlehnout. Klidně si chcípni. Ale varuju tě. Ještě jednou tady zazvoníš, a rozmlátím ti ten tvůj ksicht tak, že ho nedá ani chirurg dohromady. Myslíš, že potom seženeš nějakého chlapa, co si tě zaplatí?“

Kača se zarazila. Věděla, co je Jana zač. Jak moc jí občas umí přeskochit. Zkusila to po dobrém: „Jani, zlatíčko, já potřebuju...“

„A já se zase potřebuju vyspat. Na rozdíl od Tebe makám. Vypadni a zapomeň na tenhle barák!“ Chytlá ji za bundu a vystrčila ze dveří tak prudce, že Kača neudržela rovnováhu a práskla sebou na beton. Jana ji pozorovala, jak se sbírá, oprašuje bundu a kalhoty. Pak zavřela dveře. Žádný zvonek. Ticho. Sedla si na studenou dlažbu a rozbrečela se.

Za dva dny přijel Marek. Jana byla zrovna u táty a uklízela. Na plotně stála nudlová polévka a v troubě dopékala vepřové. Šéfová byla na služebce, tak měla v práci klid. Táta byl výjimečně strážlivý.

Zazvonil mobil. Automaticky mrkla na jméno. Marek. Znovu se v ní probudil vztek. Vypnula zvonění a dál uklízela. Za čtvrt hodiny zastavilo před domem auto. Vystoupil vysoký kluk s nakrátko střiženými, melírovanými vlasy. Měl popelavou barvu pleti a propadlé tváře. Oblečení na něm viselo. Ale i tak z něj vyzařovalo sebevědomí. Nadřazenost. Dobře si to uvědomoval. A ženský se na něj lepily. Ale jeho momentálně zajímala jen jedna.

Když zadrnčel zvonek u dveří, Jana věděla, kdo přijel. Měla čas. On počká. Vytáhla z trouby maso a vypnula ji. Tatkově nechala na stole vzkaz. Vzala si věci a šla. Prošla sklepem a pečlivě zamkla. Ještě zkusila kliku. Tak ji to naučila babička.

Seděl v autě, a jakmile ji zahlédl, nastartoval. Mlčky přisedla. Bylo jí jedno, kam pojedou. Zítra půjde do práce a on opět někam zmizí. Jeli k němu domů. Mlčky. Ale v Janě to vřelo.

Odemkl a dal jí galantně přednost ve dveřích. Jana počkala, až vejde i on a zamkla za ním. Vyšli nahoru do patra. Zula si boty a zapadla k němu na pokoj. Byl tam děsný bordel. Kdy asi naposledy uklízel?

Marek přinesl vodu a nějaké sušenky. Sedl si k ní na postel. Věděla, co přijde. „Miláčku, promiň, já měl jednání a nějak se to protáhlo.“ Chtěl ji vzít za ruku, ale ona se mu vyškubla.

„Pět dní? Co si myslíš, že jsem blbá? A mobil neměl signál, že? Nebo jsi zapomněl nabíječku, co?“ „Jani, jsem unavený!“ zvedl hlas. „Tak jsi unavený, fajn. Kde mám prachy, co jsi mi sebral? Naval je zpátky. Taky platím inkaso!“ Nekřičela. Přešla v tiché syčení. „Hledala Tě Kača. Neboj, už nepříjde. Poslala jsem ji ke všem čertům. Kéž by na těch fetech chcípla! A ty taky,“ dodala

potichu. Nedokázala zastavit příval slov. „Už Tě mám plný zuby. Pořád dokola. Jen platím tvé dluhy a vyplácím věci. Nebavíš mně. Jsi nepoučitelný. Jak malý harant. Víš co, táhni si tam, kde jsi byl doteď.“ Sáhla pod peřinu a vytáhla stříkačky a psaníčko. „Co si myslíš, že budu s takovým feťákem? Podívej se na sebe. Jsi jak smrtka. Co s tebou? Na, vem si, šlehni si tak, ať chcípneš. Budu mít klid. Jdi do pekla!“

Marek po těch věcech hrábl a začal si je chystat. Janě se údivem rozšířily oči. Opravdu se zbláznil? A pak ji náhle popadl za paži a táhnul k sobě. „Počkej, ukážu ti, o čem to je.“ Viděla jeho zastřeně, šedé oči. Nepřemýšlel. Byl mimo. Praštila ho volnou rukou do lokte. Pustil ji. Vytrhla mu inzulinku a hodila ji na zem. Kopla do ní a ona zapadla pod postel. Vrazila mu pořádnou facku.

„Prober se, chováš se jak magor. Jen ničíš lidi, kteří tě mají rádi a kterým na tobě záleží. Jak dlouho to asi vydrží. Jednoho dne zjistíš, že jsi úplně sám. A ti feťáci kolem tebe buď chcípnu, nebo je zavrou. Kam půjdeš potom?“ Jana byla úplně bez sebe. Chytlá misku se sušenkami a mrštila ji po Markovi. Pak po něm hodila i svou kabelku. „Na! Vem si všechny prachy a vypadni mi ze života! Nenávidím tě!“ Seděl na posteli a po tváři mu stékaly slzy. Za ty roky ho viděla brečet poprvé.

První týden zvládl dobře. Jana byla tvrdá a nenechala ho jen tak sedět. „Musíš vymalovat. Musíš pověsit police. Musíš vytřířit chodbu. Musíš...!“ Poslouchal. Když byla s ním, bylo mu fajn. Ale jakmile pracovala, měl těžký deprese. Chodil po pokoji a kouřil. Chtěl ven. Zvednout mobil a zavolat. Byl jako v kleci. A tak spal, kouřil a jedl.

Jana chodila každý den. Navařila. Uklidila. Kontrolovala telefon. To ho vážně vytáčelo. Ale mlčel. Nějak si uvědomil, že ho ta holka držela a drží pořád. Občas zazvonil mobil. Raději ho ani nezvedl. Nebo zvonek u dveří. Vždy tam šla máma nebo Jana. Jeho matka ho podle příkazu zapřela, Jana je rovnou všechny vyhodila. Našel si práci. Ze začátku makačka, ale zvykl si. Jana byla v klidu a i s mámou začala být snadnější řeč.

Po měsíci vyšli ven. Potkali lidi, s kterými jezdil. Před Janou se k němu nikdo z nich nepřiblížil. Ale cítil, že kdyby mohli, asi ji uškrtí. Když na chvíli někam zmizela, přitočil se k němu Dušan. „Pojď, mám dobrou kvalitu. Dáme si.“ Marek na něj chvíli hleděl. „Běž se s tím sajrajtem vycpat.“ „Co blbneš, vole? Ta tvoje stará tě nějak zpracovala. Si zfotovatěl, ne?“ Marek se otrásl. „Nešil, kámo. Pojď, stará se to nedozví.“

„Vypadni, a dej mi pokoj. Janu si neber do huby, nebo přes ni dostaneš, rozumíš? Zapadni.“

Dušan jen pokrčil rameny a zboží vsunul zpátky do kapsy. „Však ty přijdeš.“

Jana stála celou dobu opřená o sloup a pozorovala je. Když Dušan procházel kolem ní, jen se na něj ironicky usklíbala. Věděla, že se bude celý život otáčet a hlídat, co zrovna Marek provádí, a hlavně s kým.

Věděla, že bude mít miliony příležitostí porušit svou přísahu. Stačí jedno slovo, špatný den, špatný pohled. Nechápala, ale cítila, že jí za to stojí.

Když se vrátila ke stolu, Marek seděl nad sklenicí piva. Taky se usmíval. Vyhrál svoji první bitvu.

Když se o dva roky později narodil Lubošek, Marek byl tím nejšťastnějším chlapem na světě. Krásný, baculatý, růžvolící miminko. Myslel si, že teď už ho nic nepoloží a všechno zvládne. Bohužel si neuvědomil jednu zásadní skutečnost. Lubošek se pro

Janu od nynějška stal tím prvním a posledním člověkem na světě. Marek ustoupil do pozadí. Ve všem. Jana se vnitřně změnila. Svého syna teď hodlá chránit svým tělem, položí za něj svůj život.

Marek si bude muset svou duši ohlídat sám. Jana netušila, jestli to zvládne.

OLDŘICH KUPČÍK

Vážená nadace,

Jsem ve věznici Kuřim a na nástěnce jsem si všiml jakési nadace, co pořádáte. Něco o životě. Kreslit neumím, ale rád vám zasílám pár svých rýmovaček, co ze mě vypadly v depresích u brněnské vazební cele. Jestli Vám to bude k něčemu dobrý, tak máte mé svolení to použít. No a když ne, tak to prostě vyhoďte.

INFORMACE

Sedím v báni, žeru xindle,
raděj bych byl někde jinde.

Někde jinde, třeba v ráji,
kde se lidé lépe mají.

Nemyslím ráj na nebi,
chci jen jiné podnebí.

Slunné pláže, lepší děvy,
jak se tam dostat, nikdo neví.

Snad poradí cestovka,
jak se dostat k jezeru.

Zatím jsem furt v kameňu,
já se na to vyseru.

Vyseru se na osud, vyseru se na život,
vždyť tak, jak jsem žil doposud,
žil by jenom idiot.

I film se takhle jmenoval,
„Život idiota“.
Rád cítil bych se člověkem,
ne jen jako hmota.

VÝCHODNÍ UMĚNÍ

Raději bych byl jogínem,
než obyčejným člověkem.

Jogín sedí na hřebících
v sedu lotosovém.

Já svedu to jen na kameni,
v kriminále novém.
Jogín se i zahrabe
a týden nedýchá.

Já počítám dni k výstupu,
tím je mi matematika.

Tenhle mistr jógy
zná i podvědomí.

Já si nejsem jist,
zda kriminál mě zlomí.

Co potom teprve
ty jogínů nirvány.

To mně kusy života
jsou v kriminále vyrvány.

Chtěl bych být jogínem
a mít samet z hřebíků-

Než každý den čekati
na svůj příděl knedlíků.

Já asi až vylezu, půjdu do Indie,
tam přes ty hřebíky, asi se líp žije.

ZLOBIVÍ UMĚLCI

Benvenuto Cellini byl mistr kuchař, blázen,
když bylo toho zapotřebí, byla z krve lázeň.

Francois Villon básnil i o královi,
když vsazen byl do žaláře, o vlásek unikl katovi.

Velice uznáván, byl však i gaunerem, členem mafie
toť bratrstvo, co každého bez milosti zabije.

I Karel May napsal hodně trháků,
však uvržen byl do vězení, že zákony měl na háku.

Proč bych si já nepsal básně stále ve vězení,
vždyť prožívám stejně strážně, jen čtenáři mi není.

Zatím jen sám čtu si řádky, jež snažím se veršovat.
Doufám, že kvůli básním, nebudou mi trest zvyšovat.

Je to jen legrace, je to jen k smíchu,
vždyť těm, pro které píšu, nesahám ani ke kotníku.

Píši si sám pro sebe, abych duši ulevil.
Mám strach, že bych chcípl, kdybych jen trochu polevil.

MILAN ŽABKA

Vítěz literární soutěže *Normální život*

JEDEN NORMÁLNÍ DEN S NENORMÁLNÍM

Pomalou se probouzím. Jedním okem zachytím, jak přes záclony ošuntělého pokoje nádražního penzionu vnikají dovnitř sluneční paprsky. Zvenku ke mně doléhají hlasy z ulice. Je léto, léto plný zázraků – ale pro mě ne. Hned s prvním pohybem mi tělo oznamuje, že mám absták. Dokážu se jen tak tak posadit a vzít alobal, kde mám rozpuštěnou slzu heráku, kterou jsem si tam připravil večer před tím.

Dávám si prvního šluka a okamžitě mě zaplavuje vlna úlevy. Je mi sice pořád na zvracení a z očí se mi valej slzy jak hrachy, ale křeče v žaludku a bolesti kloubů už ustupují. Když se zbavím abstáku, jdu do koupelny spáchat ranní hygienu. Při pohledu do zrcadla cítím lítost, ale zároveň i nenávisť k sobě samému. Rychle ty pocity zaženu, oblíknou se a po odevzdání klíčů v recepci vyrazím do ulic matičky Prahy.

Procházím se po pěší zóně na Václaváku s cigaretou v ústech a pozoruju proudy cizinců, kteří si u nás užívají dovolenou a jsou šťastní. Závidím jim. Jediné, co mám teď v hlavě, je, jak rychle udělat prachy na herák a nocleh, abych přečkal v pohodě tenhle trpkej letní den. Brouzdám bezcílně postranními uličkami Starého města a pozoruju jako ostříž okolí. Čekám na jakoukoli příležitost, jak přijít k penězům. Netrvá to dlouho a mám štěstí. V postranní uličce na Kampě stojí dodávka. Na palubce leží mobil – nový model. Odhaduju tak 5000. To není špatný. Neváhám, z kapsy vytahuju keramický střepek a prásk, na bočním skle se objevuje tříštivá pavučina. Loktem vymlátím sklo a sahám pro mobil. V duchu už jsem v pohodě, mám vyděláno. S mobilem v kapse běžím k nejbližšímu metru, abych se mohl ztratit v davu lidí. Když už jsem skoro na Malostranský, metro na dohled, zkrčí mi cestu dva chlápci. Jeden z nich křičí: „To je ten šmejda, co mi vykradl auto!“

Čapnou mě a ten, co křičel, mi bez varování vrazí pěstí. Kácím se jak podťatý. Chlápci mě naloží do auta a odvezou na fízlárnu.

Po všech klasických procedurách policajti všechno s chlápky sepsali a poslali je s pánem. Naštěstí jsem v okamžiku, kdy na mě chlápík ůval, mobil vyhodil z mostu do hlubokého křoví, takže na mě nic neměli. Já si celou dobu užíval nastupující absták v cele a při představě, že bych v ní mohl strávit 48 hodin, jsem se chystal za hlavu.

Asi po hodině si pro mě přišel starší polda a s dobráckým „tak pojd, ty nešťastníku,“ mě odvedl do kanceláře na konci chodby. Nabídl mi spartu, sedl si za psací stroj a říká: „Tak teď to rychle sepiš a pak tě pustíme.“ No jo zlatý oči – to už jim nežeru. Koutkem oka jsem zpozoroval v rohu místnosti sedícího policajta s vyholenou palicí a tělem, za který by se nemusel stydět vrcholový kulturista. Hned mi bylo jasné, že mě čeká ta stará, dobře známá hra na hodnýho a zlýho policajta.

Samozřejmě jsem nic neřekl ani nepřiznal. Sladký řeči staršího policejního strejdy nezabraly. A tak se stalo, co se stát muselo.

Hodnej odešel a nastoupil ten zlej. S pořádnou fackou a kopancem, až jsem slít ze židle, mě začal vyslýchat. „Ty bastarde, ty špinavá smažko – příznej se!! Já jsem zákon a zastupuju normální společnost a takový šmejdy nenormální fetácký bych střílel!!“ Asi po hodině opravdu „výživného“ výsledku pochopil i kulturista, že nepovolím a nemohl se divit – ta představa vazby a abstáků byla tou nejsilnější motivací, jak to vydržet.

S nechutí mi dal podepsat protokol a vykopl mě ze stanice ven na ulici. Byl jsem celej modrej a bolavej, ale šťastnej, že mě pustili. Měl jsem už absták jak prase a musel jsem rychle sehnat herák. Zato mi ten vejprask stál. Měl jsem šťastnej den. Hned za rohem jsem udělal přes sklo oktávku, ve který byl parádní notebook. Takže rychle ke skupkařům na Národní zkasírovat 15000,- a taxíkem rychle za dealerem do Vršovic pro matroš.

Asi za půl hodiny už zfetovanéj, vydělanej a klidnej jsem se procházel Vršovicema a přemýšlel, co budu dělat. Koupil jsem si limču a cigá a jen tak coural po ulicích. Došel jsem až ke KOH-I-NOOR, kde jsem potkal dvě kámošky. Znal jsem je už dlouho, byly na heráku a žily spolu. Hodný holky. Měly absták a z telefonní budky obvolávaly všechny dealery, co znaly, a zkoušely je přemluvit, aby jim dali herák na dluh. Jenže dealeri jsou bezcitný svině. Všichni jim řekli ne. Jenom jeden jim řekl o. k. Věděl jsem, že si nechává platit za drogy v naturáliích, od holek i kluků – byl to Turek a pěkněj hajzl. Když už za ním holky chtěly i přes velkou nechut' jet, řekl jsem jim, ať se na něj vybodnou. Dal jsem každý gěčko ejče a 500,- na život. Skočily na mě, pusinkovaly mě a děkovaly mi. Šly se odjet na blížký veřejný záchodky. A já-měl radost, že jsem ty berušky ušetřil nechutného zážitku, který by je čekal s dealerem, i když tak, že jsem jim dal drogy. Zastranej svět i život!

Když už byly holky v pohodě, šli jsme do nedalekého parku. Zakotvili jsme na lavičce u dětského hřiště, zavřeli oči a vyhřívali se na sluníčku. Po chvíli mě něco probudilo. Otevřel jsem oči a uviděl jsem, jak u mých nohou stojí malej skřítek a s šibalským kukučem tahá starší z holek – Janu za nohavici a říká: „Teto, pojd si hrát.“

Pozoroval jsem, jak Jana nenápadně pootevřela oči a pak nečekaně na malého bafla, až se chlapeček s jástem a smíchem rozběhl od nás pryč. Jana ho doběhla, vzala ho do náruče a přinesla nového kámoše k nám, aby nás seznámila. Skřítek nám hrdě oznámil, že se jmenuje Honzík a rozevřenou ručičkou nám dal pochopit, že mu je pět. Eva, mladší z dvou kámošek, se malého kámoše zeptala, kde má maminku a on jen ukázal prstíkem napravo od nás. Podíval jsem se tím směrem a spatřil exkluzivní blondýnku, olepenou zlatem a s nejnovější Nokií u ucha. Horečně něco vysvětlovala tomu na druhé straně sluchátka. Boty od Prady, top od D-G a kabelka od Gucciho jen podtrhovaly její moderní vzhled. Když jsem se očima vrátil zpátky, holky už dováděly se skřítkem na pískovišti. Stavěly bábovičky, hrály na slepou bábu a proháněly skřítku z jedné strany na druhou. Válely sudy a vozily skřítku na zádech jako rytíře, jako malého prince. Zapálil jsem si cigaretu a pozoroval ten zvláštní výjev. Dvě ztroskotané duše, fetáčky a existence z okraje společnosti v dokonalé harmonii

radosti a štěstí s čistým a nevinným, nedávno narozeným zázrakem. Najednou neexistovaly žádné rozdíly – normy – nikdo nebyl normální ani nenormální, byli šťastní a to bylo nejdůležitější. Když jsem si to uvědomil, bylo mi těžko tam, kde jsem dřív měl srdce, než ho drogy obalily pavučinou lhostejnosti.

Z ničeho nic se ozval křik a viděl jsem blondýnu, která skoro hodinu nejevila sebemenší zájem o to, kde je její ratolest, jak běží směrem k pískovišti a křičí: „Honzíku, pojď sem. Nechte ho být, vy feťačky špinavý!“ Přiběhla, vzala skřítku za ruku a táhla ho pryč. Holky stály jako opařený a koukaly za skřítkem, který se v jednu chvíli otočil a se slzičkami v očích jim zamával a volal: „Pa pa, teto“.

Podíval jsem se na holky, jak malému mávají, a všiml jsem si, že oběma tečou slzy po tvářích. Šel jsem k nim, utřel jim tváře, pohladil je a řekl jim, že to bude dobrý. Víc jsem udělat nemohl, nebo jsem ani víc neuměl, nevím. Šli jsme zpátky na lavičku, zapálili si cigáro, ale už jsme toho moc nenamluvili. Pak jsme se rozloučili a šli každý svou cestou.

Šel jsem pěšky z Vršovic na Jiřího z Poděbrad a přemýšlel, co budu dělat. V dálece za parkem jsem uviděl hernu a nad jejím vchodem na mě blikal pěkně tučnej jackpot. A protože už se stmívalo, řekl jsem si, že si půjdu za kilečko zahrát, pak koupím nějaký dlabenec a vyrazím na penzion spát.

Když jsem procházel parkem na Jiřáku, všiml jsem si, že na trávě kousek od kostela leží člověk. Lidi chodili kolem a dělali, že nic nevidí, protože neměli čas a ani chuť na nepřijemnosti. Nic novýho. Myslel jsem si, že to je nějaký bezdomovec, a tak jsem to neřešil. „Asi přebral,“ říkal jsem si. Ale asi po padesáti metrech jsem se zastavil a ve vzteku sám sobě řekl: „Kurva, běž tam, jenom to zčihneš, jestli je o. k., a zas vypadneš“. Nasranej sám na sebe, že jsem nešel jinudy, jsem přímo přes trávník zamířil k tomu typovi. Klekl jsem si a opatrně ho otočil na záda. Byl to starší chlapík a vůbec nevypadal na bezdomovce. V obličejí byl červený jako rak a očividně se dusil. Řekl jsem mu, že už je to o. k., ať vydrží.

Vytáhl jsem mobil a zavolal záchranku. Chlapíka jsem prošacoval a našel foukačku na astma. Dal jsem mu ji před ústa a on se po ní lačně vztáhnul. Zvedl jsem mu hlavu, třikrát mu stříknul dávku a on se trochu uklidnil.

Uložil jsem ho do stabilizované polohy a čekal u něj až do příjezdu záchranky. Ale hned, jak záchranka přijela, jsem pochopil, že to byla čára přes rozpočet, protože na místo přijeli i policajti. Z toho jsem fakt radost neměl. Jak vidím policejní uniformu, snažím se co nejrychleji zmizet. O chlapíka se postarali záchranáři, něco mu píchli a za chvíli už seděl v sanitce, měl zdravější barvu a vypadal líp. Mě si vzali fízlové do auta a sepsali tam se mnou protokol o podání vysvětlení.

Po chvíli za mnou k autu přišel ten strejda, co jsem mu zavolal záchranku. Podal mi ruku a děkoval mi: „Mladý muži, zachránil jste mi život a já si toho nesmírně vážím. Jmenuji se Novotný a tady je moje telefonní číslo. Kdybyste cokoliv potřeboval...“ a bla bla. Odpověděl jsem mu, že je to o. k. a že to nic nebylo. Podali jsme si ruce a chlapek odkráčel.

Dopsal jsem protokol a chtěl jsem už zmizet někam, kde bych si mohl dát pár prásků heráku, protože už mi nebylo nejlíp, když v tom ke mně zase přiběhl ten strejda a cpe mi svůj telefon k uchu. Moc jsem nechápal, ale dal jsem si ho k uchu a říkám:

„Prosím?“ V telefonu se ozval mužský hlas a říká: „Dobrý den, jmenuju se Petr Novotný, jsem syn pana Novotného, kterému jste zachránil život. Chtěl jsem Vám moc poděkovat, zachoval jste se jediný jako normální člověka pomohl jste člověku v nouzi. Jsem od Vás jen kousek, jedu pro otce a byl bych moc rád, kdybyste tam na mě počkal, abych Vám mohl poděkovat osobně. Je to pro mě moc důležité.“ Řekl jsem teda, že o. k. a i když jsem cejtíl trapný rozpaky, ubezpečil jsem týpka, že na něj počkám i s tím strejdou naproti v restauraci. Se strejdou jsme si sedli k zadnímu stolu a on si objednal minerálku a já limču. Hned jsem vystřelil na záchod, kde jsem si konečně zakouřil herák a zahnal absták. Vrátil jsem se už v pohodě a se strejdou jsme formou zdvořilostních frází udržovali rozhovor.

Byl jsem z celé situace nespůj a chtěl jsem už vypadnout. Pod záminkou, že si jdu koupit cigá, jsem zamířil k baru. Řekl jsem si, že si je opravdu koupím a zmizím. Byl jsem už fakt unavený a jediný po čem jsem toužil, byla samota a čistě povlečená postel. Zrovna ve chvíli, kdy mi barmanka podávala krabičku L-M, mě někdo chytil za rameno a otočil k sobě.

„Tak to je ten mladý muž, co mi zachránil život, Petře,“ říkal ten starší týpek. Zůstal jsem stát jako přibitý, bílý jak stěna a nedokázal jsem ze sebe vydat ani hlásku. Naproti mně stál vyholený kulturista a podával mi ruku. Byl to ten fízl, co mi dal ráno parádní výprask.

KATEŘINA BOLECHOVÁ

SOBOTA DOPOLEDNE

Sousedé nakládají dveře
míjení ve futrech
naproti za záclonou
žena objímá své staré tělo
/Potkat se /
vše se jeví tak jednoduché
jako připevnit prádlo kolíkem

SESTRA

Byla jsi krásná má sestro
jako Anna co sedávala
ve druhé lavici
Clony fotoaparátů
klekaly na tvůj práh
dnes zametáš vlasy
ptáš se po smyslu
/toho všeho/
a já
zase cpu kameny do kapes
v zrcadle pohyb ruky
podobný tvému

Koho zajímá
deko slávy
než podrží dveře
už ...
všechny ty noci
u výměníku

sešlapaným kobercem
v mozku
aspoň tisíckrát
vzorek záclony

ÚVAHA O LAJNĚ

Běžkyně na protějším břehu
jakoby spolkla pravítko
či snad blokace SI skloubení
a řeka teče si
nic nalajnováno

U POHŘEBNÍ SLUŽBY

Na ramínku
nese šaty
co se asi /ne/hodí
do posledního obejváku
přes roh vitríny
už jen papíroví lidé

Po intubaci
-Jak vám je?-
svetr vypraný
na stupňů víc
a důležitá
jen dvě písmena
to z konce
a to ze začátku
abecedy

Stála frontu
na něco
proti stárnutí v stárnutí
Vzpomínám na jinou
krajíc lehce oděný máslem
oči v pletivu
na vodě jeden jediný kruh
bez fronty

DOSLECH

-Ty přece nemáš děti-
mokrý plavky s chlorem
taková nečekaná fibroskopie
v šatně jakéhosi bazénu
A nevíš
když ten její už není
Ale křik z oddělení A
/válenej v hubě noci/
Znám
a není to z doslechu

Pamatuji

jak sousedovic kluk
zazvonil u našich dveří
a já v ruce
plechovku s lunchmeatem
-To si teda žerete-
úsměv zdrcnutý
nad čínskou sekanou

Kateřina Bolechová (*1966, České Budějovice)

Po maturitě nastoupila ke studiu nástaobý, obor radiologický laborant, po několika dnech prchla. Od té doby vystřídala několik zaměstnání. Roku 1994 získala v literární soutěži Hořovice Václava Hraběte jednu z hlavních cen obor próza. V polovině devadesátých let začíná publikovat časopisecky. V edici Stůl Psího vína jí r. 2007 vyšla sbírka s názvem Rozsvícenou baterkou do pusy.

MARTIN JÁNI

VIAC SNAHY

vraj by som sa mal
viac snažiť
vraj je hanba
ani sa nepokúsiť

je to škoda

niektorí ľudia strávia
celý život skúšaním

niektorí ľudia premárnia
celý život skúšaním

celý žijem v polrokoch
leto – vianoce – leto – vianoce
medzi tým len vata
cukrová vata
okolo huby
sa každým rokom viac stláča

čím sa polroky skracujú
až tu budú
jedny veľké vianoce v lete

SKÔR ČI NESKÔR

svetelné podmienky
kolísajú v pravidelných cykloch

ale keď nám západ
vypáli zreničky
ostanú ti len oči pre

32452

každý východ si zapchal
vreckovkami

skôr či neskôr zmoknú

a znova bude horúco
neznesiteľne horúco

VIDEL SOM ŤA

videl som ťa v Brne
nikdy som nepozdravil ako prvý
viac než často
sme okolo seba prešli

oh nie
hlavne na mna nič neskúšaj
a ja budem vedieť
ako sa zachovať

videl som ťa na opačnom brehu
keď začalo pršať
a videl som ťa vo Vratislavi
na rynku
držala si v ruke ružu
ktorá nebola odo mňa

minuli sme sa
ako posledné drobné

teraz keď je hladina pokojná
zisťujem
že všetky cesty vedú k moru

videl som ťa u nás doma
nemal som ti čo povedať

FONTÁNY

12 delené 12

fontány plnia svoj účel
doslova

každá dlažbočná kocka
pozná svoju podrážku

každá hlava pozná
dlažbočnú kocku

mamičky s hrôzou odvracajú zrak
a zakrývajú oči svojim deťom

3 delené 3

o 20 rokov sa zobudíš
vedľa človeka
a jediné čo o ňom budeš vedieť
bude jeho meno

musíš byť aspoň chvíľu blbcom
no nie príliš dlho
aby si mohol byť voľný

všetko bude v poriadku

ROZUMIEŤ

najradšej mám dievčatá
ktoré hrajú na gitare
a spievajú falošne

tomu netreba rozumieť

najradšej chodíš
na narodeninové oslavy
ľuďom, ktorých nepoznáš

tomu netreba rozumieť

slová ako zvuky
ktorým sme priradili pojmy
slová ako šum
ako hluk
slová ako rozbité zrkadlá

vieš moje meno
čo sa mi páči
čo mi chutí, aj čo nemám rád
na všetko sa ma môžeš spýtať
a naučiť sa to
ako výsledok matematického príkladu
keď postupu nikdy nebudeš rozumieť

Martin Jáni (1986, Prešov).

Žije v Brně. Studuje archeologii a filozofii. Publikoval na literárním serveru pismak.cz.

DAGMAR POKORNÁ

JEJÍ MANŽEL JEŠTĚ ŽIJE

Její manžel ještě žije
volala mu před hodinou
hlas byl trochu unavený
zprohýbaný pod nánosy písku
štěrk za ušima
řekl pár slov
nechal ji mluvit
potom to položil
a už v tu chvíli spal
slyšela ho oddechovat
každý oddech kontrolovala dvakrát
aby měla jistotu
že opravdu spí
že jenom nepředstírá
že se mu vousy chvějí v rytmu oddechů
že se mu zdá jen o ní

Zdalipak po sobě uklidil
ty ponožky co zůstaly u křesla
vsadila by se že tam zůstaly ležet
pravá trochu na levé a trochu pod ní
nebo naopak
s tím zeleným vzorkem na kotníku
ono nezáleží jestli tam leží nebo ne
ale jestli udělá o co ho poprosila
jestli by to udělal i kdyby ho nepoprosila
jestli by si vzpomněl při pohledu na kotník
na její zelené oči
jestli jestli co to je za myšlenky
po stropě běhají stíny
telefon na tohle oddělení nepatří
protože to není jediný přístroj
co by mohl přestat pítat

PRODÁM BYT zn. VANU VYPUSŤTE SAMI

Nejdřív jsem se smál
smál jako štítná žláza oněmělé zpěvačce
když člověk spadne do sněhu
znamená to chodník klouže
nic víc
a snad jen možná to
že už se léty sešlapal
vzorek protiskluzových bot
jenomže taková jistota se časem vytratí
vždyť ani nevím jak jsem vznikl
jak vznikla moje plechová vana
jak vzniklo cokoli
vědci by řekli přece jsi vytřesknul
a přitom ani neví

jestli existuje Higgsův boson
který podle všeho může za všechno
i že jsem sešlapal svoje boty

Pak mi moje milá řekla
že se bude vdávat
ať jí přeju štěstí
Ani mi nedala šanci
abych ji začal nenávidět

Prodám byt zn. vanu vypusťte sami
oblečení jsem srovnal na hromádku
okna vymlátil zdi počmáral
květiny proklel pastelky vysypal
nádobí poslal po vodě k výšinám
osobní věci věnoval socioložce z autobusové zastávky
jen s dopisy jsem nemusel dělat nic
vzplanuly samou vášní samy
zíral jsem do toho plamene
a říkal si jaká ironie
mělo to skončit ledem

Prodám byt zn. střepy přinášejí štěstí

A potom přišla ta nejnevynutelnější
že všech vyhnutelných chvil
a já se ve své vaně ve svém zdemolovaném bytě
rozpuštěl

SIBYLA SI ZAVAZUJE BOTU LEVOU RUKOU

V prosklené kukani se pohnul kontrolní pracovník
bylo mu všechno jedno
ani se nedíval na schéma které kontroloval
myslel na kávu a proč se jí říká vídeňská
myslel na nenávisť a proč se lidem říká lidé
myslel na hudbu a myslel na hudebnice
a také přemýšlel nad zklamanými pohledy dvou mladých milenců
co spolu už přes půl hodiny nepromluvili jediné slovo
stáli vedle sebe na nástupišti ve větru
vlasy měli zplihlé deštěm
ale duše zplihlejší
a tak se jedna dívala do země a druhá do nebe
on měl knihy v batohu a musel do knihovny
ona měla jízdenku s místenkou na místo u okna
oba oči – moje a vaše
a on měl navíc vaše hodinky

Sibyla si zavazuje botu levou rukou
asi mi chce něco říct
to ona přece všechno vidí
vidí který tah by nezpůsobil pat

SVITEM LAMP SE DEROU SLOVA

Město je žena trpící anginou pectoris
 musí se vprostřed schodů zastavit
 těžce dýchá
 město těžce dýchá skrz lampy a odpadkové koše
 svírá v suchých prstech zábradlí
 hlava se mu motá z toho co má za sebou
 a co ho ještě čeká

Město je jako trubadúrská láska
 milovaná leskne se v dáli
 city jsou teď a tady
 kam je zamést kam zastrčit
 do sobeckých slov a vět
 město je sobecké slovo a věta
 zahraná na nejhlubší strunu harfy

Město je herec co pro dnešek byl doktor Faust
 otřásal se zpupnou touhou
 odevzdal Mefistovi své psaní
 město ho za odměnu potřísnilo naší krví
 a naší nahotou
 za nahotu jeho řvoucí duše
 v posledním záchvěvu roztrhl podium vejpůl

Město je práh za poznáním
 brzy to poznám
 město je práh a páchne po lidech
 co na něj zvraceli při odchodu
 proto se plazím po zemi
 a nevyhýbám se zvratkům
 chci ho cítit

ZÁH(R)ADA

Musím říct že jsem si oddechla
 když jsem nečetla odeslané oznámení
 -psala ho štíhlá sekretářka s širokými pánevními kostmi-
 ve vybydleném bytě kde jsem bydlela
 čekala
 pod oknem zády ke zdi nohy od sebe
 zahrada plná kamení a omítky
 pavučiny

Vážená slečno paní nebudete
 váš dárce příjmení především odumřel
 trpěl chronickým selháním porozumění
 prodělal čtyři ataky zbytečnosti krátce po sobě
 a na jednotce intenzivní péče
 se hlasitě dožadoval květin určité barvy
 neschopen logicky pochopit že nevykvetete
 že jste stále zelená
 ač jsme měli k dispozici některé pěkné grafy
 po poslechu nahrávky s vaším hlasem
 se orga(ni)smus (v)zbo(u)řil
 přes pokyny ošetřujícího lékaře
 se jistá sestřička pokusila odhalit
 kde klíčí důvod jeho frustrace
 a pacient se demonstrativně pokusil
 nepozřít jedy co jsme mu nabízeli

Život si zachránil skokem z okna
 jenom je mi záhadou
 co dělal v klíně sekretářky
 kam nenávratně směřoval již věky
 když jsem nasbírala kamení
 na svojí zahradě pravda neobdělávané
 a nesla mu ho v síťovce

.....

Dagmar Pokorná (*1991, Třebíč)

V současné době dokončuje studium na třebíčském gymnáziu. V 16. ročníku literární soutěže Ortenova Kutná Hora se umístila na druhém místě a její básně byly součástí sborníku vítězných prací Názvuky.

TOMÁŠ ČADA

DVACET MALÝCH ČERNOUŠKŮ HRAJE HRU SE SLOVY

Dvacet malých čerňoušků sedělo uprostřed chýše z rákosu a nemělo co dělat. Zrovna dnes, jako na potvoru, musí být období dešťů. Venku byla opravdu neskutečná čina. A jelikož čerňoušci byli chytří, vymysleli si hru, která by je mohla na nějakou chvíli zabavit. Spočívala v tom, že jeden vymyslel slovo a druhý k němu přiřadil slovo další, které ovšem korespondovalo s významem slova předchozího.

Roztrhali poslední kousek papírku, který v chatrči nalezli, na dvacet dílů. Na každý díl napsali jedno z čísel od jedné do dvaceti a losovali. Když bylo vše připraveno, započali se zábavou.

První, Billy, řekl: „Ryba.“

Druhý, Boby, mu ale ještě skočil do řeči a povídá: „Předložky

a spojky... A tak... Se za slova nepovažujou, že, kucí?“

A všichni mu dali za pravdu.

Druhý, Boby, pravil: „Velká ryba.“

Třetí, Tracy, o malinko hloupější než ostatní, se na chvíli zamyslel a pak vykotal: „Velká růžová ryba.“

První, Billy, povídá: „Teda, já sem ještě nikdy růžovou rybu neviděl. Vy jo? Opravdu nevím, jestli bychom toto mohli uznat. Vždyť to, co zde vymyslíme, by měla být pravda, ne, kucí?“

A protože byl Billy nejstarší, všichni se na velmi dlouhou dobu zamysleli a nakonec usoudili, že růžovou rybu z nich ještě nikdo neviděl. Malému a trochu hloupějšímu Tracymu odpověď neuznali a po ostré debatě jej vyloučili. Tracy začal fňukat a šel hledat maminku. Kluci se smáli, až nakonec úplně zapomněli, co že všechno říkali.

S Tracym si stejně nikdo nechtěl hrát. „Je ještě malej,“ poznamenal Billy. A všichni mu dali za pravdu.

Byl mezi nimi i Artur, kterému paměť sloužila znamenitě, a ten se nakonec rozpomenul, co vymysleli naposledy. A dále hráli bez Tracého.

Čtvrtý, Tom, vymyslel: „Velká zelená ryba.“

A všichni usoudili, že většina ryb je opravdu nazelenalá a Arturovu odpověď ponechali bez námitek. Pak už šlo všechno jako na drátkách.

Pátý, Boris, nadhodil: „Velká zelená ryba plave.“

Šestý, Petr, prohlásil: „Velká zelená ryba se žábami plave.“

Sedmý, Harry, deklamoval: „Velká zelená ryba se žábami plave v moři.“

Osmý, Filip, ten nejchytřejší z nich, chvíli uvažoval a pak: „Velká zelená ryba se žábami plave v moři s rybami.“

Teď už to začínalo být o malinko těžší. Chlapci museli uvažovat čím dál tím více. Namáhali svou paměť, až se jim z hlav kouřilo.

Devátý, David, mlčel velmi dlouho, ale nakonec své mlčení kompenzoval sprškou slov: „Velká zelená ryba se žábami plave v moři s jinými rybami.“

Desátý, Marek, vyhrkl: „Velká zelená ryba se žábami a ploutvemi

plave v moři s jinými rybami.“

Jedenáctý, Igor, spustil kulometnou palbu: „Velká zelená ryba se žábami a ploutvemi plave v moři s jinými velkými rybami.“

Dvanáctý, Bonga Bonga, jediný skutečně domorodý čerňoušek mezi dvaceti, tedy nyní již pouze devatenácti přáteli, spustil rodilým jazykem, a protože mu nikdo nerozuměl, vyloučili ho taky.

Třináctý, Sebastián, vykřikl: „Velká zelená ryba se žábami a ploutvemi plave v moři s jinými velkými zelenými rybami.“ Byl rád, že to má za sebou.

Čtrnáctý, Evžen, zašeptal: „Velká zelená ryba se žábami a ploutvemi plave v Černém moři s jinými velkými zelenými rybami.“

Patnáctý, George, se zastyděl, protože celou větu zapomněl. Báł se to přiznat. Jelikož nevěděl, co by mohl uvést na svou obhajobu, vyhrkl: „Ryba umřela. Už není.“

Chlapci z toho byli tak překvapení, že šli hrát raději na něco jiného.

Za další tři měsíce přestalo pršet.

O AFRICE

Na Vánoce k příbuzným přijeli otec a chlapec. Běžně žili v Africe, ale protože letošní rok byla vydatná úroda banánů, vypravili se do ciziny, neboť zbohatli prodejem makovic. Procházeli se pocukrovanými ulicemi. A chlapec celou dobu švitořil, čímž kladl všemožné otázky.

„Tatínku co to je?“ zeptal se chlapec.

„Co? Co je co? Tedy, chtěl jsem se zeptat, co tím co myslíš, synu?“ odvětil otec.

„To bílý. Co je to bílý?“ opět se tázal chlapec.

„Sníh,“ pronesl nepřesvědčivě otec.

„Ach,“ vzdychl chlapec a na víc se neptal.

KRABÍČKA PLNÁ ÚSMĚVŮ

Věřte, nevěřte! Tedy jednoduše: Dělejte si, co chcete!

Byla jedna galaxie a v té galaxii planeta a na planetě pevnina a na pevnině raketa, ovšem spíše maketa, v ní žil jeden popleta. Teď začíná pohádka, moje milá kuřátka, kůzlátka, jehňátka, prasátka, koťátka, štěňátka,..., oprátka.

V jedné malé, blíže nespecifikované krabíčce od sirek, existovala sbírka úsměvů. Nacházelo se jich zde nepřeberné množství. Každý si mohl vybrat ten svůj, ale nikomu se to nedařilo. Snad proto, že krabíčku hlídala panenka s duhovými očima, s rozčepýřenými vlasy, s jemnou, porcelánovou pleť, s šatičkami z modré látky a bílých puntíků.

Nosila krabíčku všude s sebou; ve výstřihu. Její plochý hrudníček vypadal jako pyramida. Všimly si toho i jiné hračky. Panenka jim připadala ještě přitažlivější. Uměla v tom chodit, a tak si za chvíli omotala všechny kolem prstů. Náhle nebyla jen

krásná, ale i bohatá. Již nevladla pouze krabička s úsměvy, ale i šálek bez podšálku, houpací křeslo, malou televizi, několik barevných mašliček, rtěnku, řasenku, pudr, nočník, pejška (pravé ucho přiřité, levé oko jiné, než pravé), župánek, a pro zvláštní příležitosti kyanidové pilulky, které s oblibou přidávala do čaje. Její bohatnutí mělo ovšem i stinné stránky. Někteří návštěvníci nebyli zrovna hygieničtí, jiní nebyli zdraví a někteří nebyli ani hygieničtí ani zdraví. A tak panenka ke svému majetku brzy přibrala tyfus, tuberu, černý kašel, neštovice, syfilis, zarděnky, rýmu, příušnice, angínu, chřipku, lepru,...

Paněnka žila v dětském pokojíčku obklopená jinými hračkami, které jí na výsost obdivovaly. Samozřejmě, že toho hojně využívala. A když se přeci jen objevil problém, stačilo pootevřít krabičku a v tu ránu byli všichni šťastní a usmívali se ze široka, i když jejich korálkové, knoflíkové, skleněnkové,... oči měly značně nepřítomný výraz.

Vše probíhalo až jednoduše krásně. Nebylo problému, který by se nedal vyřešit lehkým pootevřením krabičky. Všichni panenci, pejsci, plyšákové,...paněnku milovali, čímž se stávali chudšími a chudšími.

Paněnka byla schopná přivlastnit si i poslední molitanovou vycpávku jejich těl, aby si mohla lépe podložit hlavu. Měla lehčí spaní.

Spinkala obklopená peřím z polštářků, matračky byly pěstované slámou z historických medvídků, kteří padli za obět jako první, molitany jí hrály a ona si nepřipouštěla, z kolika hraček zbyla kvůli ní jen prázdná slupka, jen pozlátka.

Už nestačilo týrat nebohé hračky sloganem: „Nedáš, nedostaneš.“ Už jí nestačilo, že za dostání zvyšovala ceny tak dlouho, že dosáhly astronomických výšin a bez problémů je mohl platit jen Pan Hvězdář. Navíc jí ostatní hračky začaly připadat méněcenné. Jen ona byla vrcholem pyramidy.

Vykráčovala si po perském koberci, který byl v dětském pokoji, jako pávine/pávce/pávka. Nosánek nahoru. Nikoho se neobtěžovala pozdravit. Ba ani o nikoho nezavadila úsměvem, ni pohledem. To vše trvalo mnoho dnů. Nakonec pohár přetekl a zašpinil koberec. I přesto si jí ostatní vážili čím dál tím víc. Jenže...

Jednoho překrásného jitra krabička z hrudníčku panenky zmizela. Nikdo nevěděl, kam se poděla, ale s její ztrátou se začala pozvolna ztenčovat i moc panenky. Paněnka sic vyhlásila pátrání a vypsala odměnu „čtyři noci v prachovém peří zadarmo“, ale nikdo nevěděl, kde začít, a proto museli všichni skončit. „Krabička se prostě vypařila,“ říkali si...

A byla to pravda. Nevěděli proč, ale pravda to byla. Hračky si začaly z panenky utrhouvat. Paněnka byla celá rozdrásaná. Najednou byly hračky ochotny a schopny se s ní pohádat. Bylo to úmorné.

Nakonec se panenka vzdala. Vrátila se k původnímu životu. Již pro ni neexistoval přepych. Byla opět obyčejná. Neměla ani šálek bez podšálku, houpací křeslo, malou televizi, několik barevných mašliček, rtěnku, řasenku, pudr, nočník, pejška (pravé ucho přiřité, levé oko jiné, než pravé), župánek, a pro zvláštní příležitosti kyanidové pilulky, které s oblibou přidávala do čaje, ale neměla ani krabičku plnou úsměvů, a to jí štválo ze všeho nejvíc.

Paněnka byla sic chudá, ale i nadále ambiciózní. Rapidně snížila ceny, protože chtěla alespoň rtěnku a pudr. Bohužel už nebyla natolik okouzující a na plně čáře jí porazila nějaká Barbie. Ta sice byla plastická, ale... „Silikon není přece na škodu!“ jak pravil kominíček.

Panence zbyl jen Cínový vojáček. Neměl nohu a loďku také někam zašantročil. Od těch dob, co o něm psal pan Andersen, se z něj stala naprostá troska. Proto také nechodil za Barbie, ta se ho štítla.

Nakonec se panenka poddala. Odešla do kláštera a každý den se stokrát pomodlila růženec. Bylo to tak náročné pokání, že neměla čas ani na jídlo a na pití, ale protože neměla ani čas dojít si na záchod, zemřela protržením močového měchýře. Smrt nastala okamžitě.

Tak končí naše pohádka, vy nezbedná holátka. Holohlavátka. Vy skinheadi hnusný.

Jihlava, 2003

.....

Tomáš Čada (* 1985, Jihlava)

Po neúspěšném laborování na katedře bohemistiky Filozofické fakulty v Praze studuje český jazyk a literaturu na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a filmová studia na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Rozloučil se nejen s dráhou vysokoškolského vzdělance, ale i s dráhou zdárného studenta. Zatím však nelituje, neboť díky tomu mohl vrhnout velkou část svého elánu do stránek časopisu H_aluze a věnovat se rozvoji nejen jejímu, ale i rozvoji kulturního dění, na kterém H_aluze přispívá.

VIKI SHOCK

ŠEST DNÍ PIČUSEM V CHRÁMU KONZUMU

(Honzovi Pucimu)

I.

Péče o zuby má nezanedbatelný vliv na výslovnost. Všiml jsem si toho v novém zaměstnání člena ostrahy obchodního domu Siréna na kolegovi, jemuž mě přidělili, aby mě zaučil. Metr šedesát pět vysoký asičtyřicátník, odbarvený blondák s účesem alá Duran Duran z jejich prvních alb, měl chrup vskutku zanedbaný. Místy byl zkažený, místy úplně absentoval. Důsledkem toho kolega poněkud šišlal, a já se ho tudíž musel na všechno ptát dvakrát, protože jsem mu vážně nerozuměl. Opravdu smutný konec krále diskoték osmdesátých let, rozhodl jsem jeho současný stav. Nicméně výsměch z mé strany nebyl zcela na místě, neb jsem byl zaměstnán na stejné pozici jako on. Takto tedy končí alternativní básníci, povzdychl jsem si a šel s Duranduranem na obchůzku po baráku. Pokud jsem rozluštil důležité informace, jež mi sděloval, ihned jsem je zapomínal. Náš šéf jako by z oka vypadl režiséru Menzelovi, jak vzhledem, tak i mimikou a hlasem. Neodpovídal akorát služební oděv, respektive uniforma. Možná to i Menzel byl a připravoval se na natáčení svého nového filmu, tentokrát z prostředí hypermarketu. Představil mi dalšího kolegu, což byl asi sedmatřicetiletý, na svůj věk zachovalý a štíhlý slovenský Cikán, jeden z těch slušných, to se rozumí, neboť měl práci. Sice také šišlal, ale ne tolik jako Duranduran. Nikdo z nich neměl pořádný chrup ani inteligenci, zato to byli všichni závislí tabakisté. Proboha, jak jsem se vlastně dostal na tohle místo? Aha, už vím. Necelý měsíc poté, co jsem zhnusen skončil v bulvární tiskové agentuře MediaFuck, v níž jsem působil sedm neděl coby reportér domácího zpravodajství, jsem se zařekl, že do médií už se nikdy nevrátím. A od jednoho staršího kamaráda jsem dostal tip na údajně pohodovou práci v obchodáku, kde shánějí někoho aspoň trochu inteligentního do okénka s informacemi. „Sice jsou to dvanáctky, ale nic tam neděláš. Prostě si odsedíš dvanáct hodin v kanceláři u počítače, akorát, že občas budeš muset mluvit anglicky s cizincema, co se tě budou ptát, v kterým patře se co prodává, ale mezitím si tam budeš moct v klidu psát ty svoje voloviny. Měl jsem to jít dělat sám, páč mě chtěli vyhodit z práce, ale nakonec zůstávám, takže tohle místo je teď volný, a je to fakt dobrá zašívárna, akorát pro tebe,“ tvrdil mi bezelstně ten dobrý muž a já neměl žádný důvod mu nevěřit. A tak jsem se prvního července hlásil ve slušivě uniformě na hlavní vrátnici u výše zmíněného pana Pseudomenzela v očekávání parádní zašívárny, prospěšné pro mou literární dráhu. Bohužel realita byla poněkud jiná, pan Menzel mi ji záhy vysvětlil. Nejdřív prý musím aspoň měsíc pochůzkovat jako řadový sekuriták po obchodáku, abych poznal, jak to tu chodí, který kšeft kde sídlí a mohl pak turistům podávat zasvěcené informace. Pro začátek jsem vyfasoval tři denní a dvě noční služby. Většinu dne jsem tedy chodil s vysílačkou po marketu od podzemních

garáží až po střeche, a dával pozor na podezřelá individua, hlavně na narkomany a bezdomovce, aby nefetovali či se neumývali na toaletách nebo aby neposedávali s čúčem před obchodákem. Upřímně řečeno nebyl jsem v tom příliš aktivní, buzerovat druhé mě totiž nikdo moc nebavilo. Problém byl v tom, že teď jsem měl buzerování v popisu práce. Byl jsem tak trochu v pasti. Snažil jsem se utěšovat tím, že slavný spisovatel George Orwell pracoval v Barmě jako policajt, a to dokonce několik let, ale příliš to nepomáhalo. Kamaráda, který mi dohodil tuhle „zašívárnu“, jsem začal celkem rychle nenávidět. S vypětím všech duševních sil přežil jsem ty tři nekonečné denní služby mezi mladými nedouky s IQ tykve a vysloužilými bachaři, kteří si na obchůzky rádi brali obušky, nože či slzný sprej, a přichystal se na svou první noční.

II.

Před jedenáctou večer sedím na lavičce pod eskalátory v osvětleném obchodáku oblečen v černém obleku. Dojem funebráka kazí jen výšivka s logem agentury pod pravou klopou. Kolem jednotlivých obchodů a výloh pobíhají Ukrajinky s mopy a vysavači a poklízají podlahu. Mladý Slovák před sebou tlačí čisticí rolbu a hubená starší Češka asexuálního vzhledu s kruhy pod očima je kontroluje a komanduje. Do toho občas ublinknou infantilní elektronkovou melodii dvě dětská autíčka, žluté taxi baby a modrý policejní anton. „Přízemí hotovo,“ oznamuje mi zanedlouho komandantka, „Můžeme jít na další patro.“ Beze mě však nemůžou nikam, neboť jsem pánem klíčů od vchodu ve všech patrech, Pan Důležitý! Ospale se zvedám z lavičky se svazkem klíčů v rukou a mířím vstříc dalším dobrodružstvím dnešní noci. „Kde je Larisa?“ ptá se komandantka v prvním patře a já si vzpomenu na stejnojmennou deku, kterou mě a bráchu máma či babička přikrývaly na chalupě, když jsme byli malí. „Vem si larisu,“ říkaly vždycky obě shodně, ačkoli se neměly vzájemně v lásce. Teď už jsem ale velký, alespoň papírově podle data narození. Má životní rozhodnutí jako by se ale bála zplnoletnět a dospět. Už pátým dnem mě svědí pravé oko, které si tím pádem pořád mnu, čímž to logicky nemůže nikdy skončit. Příčinou svědění je bezpochyby šampón, jenž mi při pondělní koupeli omylem vnikl do oka. Tak mě napadá, zda slavnému vojevůdci Janu Žižkovi z Trocnova nevyžral to první oko v dětství obyčejný šampón. Pokud budu za pár dní pouze jednooký, mohl bych tím svou teorii významně podpořit. Pak už by jen zbývalo exhumovat Žižkovy ostatky a provést pečlivou analýzu DNA jeho očních jamek. Prozatím však ještě vidím, což mě zase vrací do reality půlnočního úklidu obchodního domu, kde poklímávám na lavičce se svazkem klíčů a černou vysílačkou vedle sebe. Po půl jedné už na to házím bobek a v druhém patře se na lavičce snažím zaujmout polohu vleže. Chybí mi ale polštář pod hlavu, kovové madlo mě tlačí do krku a navíc studí. Ukrajinka neurčitě věku se zlatými zuby se snaží o komunikaci,

zřejmě by se ráda přivdala „na západ“. Mohli bychom pak zplodit malého sekuritáčka a malou uklízečku, nefalšovanou panslovanskou elitu, pačemu nět? Anebo si prostě chtěla jenom promluvit. Je to asi pocit na prd, jet dělat takhle mizernou práci do cizí země, kde se na vás všichni dívají skrz prsty jen jako na levnou pracovní sílu. Člověk už si pak asi připadá spíš jako podčlověk. Osobně se sice nepovažuji za nadčlověka, jen prostě nejsem ten typ, co píchá imigrantky z východu, takže z toho stejně nic nebude. Kdyby byla aspoň hezká. Ostatně život přece není jen samý pich. Ještě štěstí, že já sám nemusím jet šúrovat podlahy k našim teutonským sousedům coby gastarbajtr a untrněnš. A vůbec, vzhledem k tomu, že dědeček byl Germán, by se to ani nehodilo. Co ale musím, je zvednout ten svůj línej zadek z lavičky a jít otevřít další patro.

Ve čtyři hodiny ve čtvrtém patře je mi po dvouhodinovém spánku na vrátnici o úklidové přestávce vážně parádně. Navíc jsem pohodlně rozvalen v oddělení nábytku na pohodlnoučké lenošce za dvacet táců, hlavu a ramena obložena polštáři. To je blaho! Jak vidno, filosofie povalečství se tedy někdy dá realizovat i v zaměstnání. Úklidová četa je zatím v plné práci. Pohled mi párkrát sklouzne po skupině figurín přímo naproti mně, která má představovat spokojenou a usměvavou rodinku. Je tu tatka, mamka a jejich dvě ratolesti, kluk a holka. Postavy mají jak z učebnice anatomie. Jejich hlavu rodiny už jsem málem i pozdravil. A už je tady konec úklidu. Zhasínám světla, zamykám dveře a jedu dolů na vrátnici.

Aniž bych chtěl, musím si před pátou ráno vyslechnout životní příběh kupodivu pouze šedesátiletého zcela bělovlasého a bělovousého kolegy, na kterého přesně pasuje výraz „plesnivej dědek.“ Mezi přerostlými a zažloutlými nehty mu bliká rudý oharek cigarety. Z téměř bezzubých úst vypouští modravě šedý dým a začíná mi odšišlávat svůj životní příběh, a to zrovna v době, kdy jsem si chtěl zdřímnout. Do listopadu osmdesát devět byl prý esenbákem a pak ho vyhodili. Rozvedl se a začal podnikat na Slovensku, kde se znovu oženil. „Měl sem druhou nejkrásnější ženu ze Slovenska, to byla miss!“ zdůrazňuje dědek a chválí i sám sebe: „Já byl tenkrát kulturista, měl sem stotřicetšest kilo!“ Dělal ochranku pro velká zvířata, stýkal se s politiky, s Klausem prý chodil na tenis i na pivo. Vydělal si milióny. Pak se ale zapletl s mafí. „Tohle ti udělej, když je našťveš,“ zahuhňal, otevřel ústa a přešel si prstem podél celé horní dásně, kde měl jen jediný zub. Pak se s ním rozvedla druhá žena a vzala ho, jak se říká, pěkně u huby. „Nikdy si neber Slovenku,“ varoval mě. „Našla si nějakýho malýho plešatýho debila, co jí mlátil. Ten mi dal desetikorunu a vyhodil mě z baru,“ líčí dědek svůj existenční pád. Vychoval celkem šest dětí, z nichž ho polovina připravila o zbytek majetku. Dnes bydlí po obytných a taky přispívá v práci. „Ale vypadam na šedesát eště zachovale, pořídím si nový zuby, sbalím nákou o dvacet, třicet let mladší ženskou a pak se jim všem budu smát,“ plánuje si dědek budoucnost. Těžko říct, někdy je přání otcem myšlenky, nicméně tohle se mu asi nepodaří. Vlastně si ani nejsem jistý, jestli bych mu to přál. Jeho příběh mě vlastně příliš nedoal. Asi že jsem esenbáky nikdy neměl rád, a kulturisty a missky už vůbec ne.

III.

Zatímco na první noční mě vedoucí směny nechal dvě hodiny vyspat, a při takzvaném dohlázení na úklid jsem se bavil psaním poznámek do mobilu, druhou noční jsem sloužil bez odpočinku. Asi zřejmě proto jsem se nad ránem ztratil v podzemních garážích. Klimbal jsem za chůze jakon somnambul a náhle jsem prostě nevěděl, kde jsem. Ještě, že jsem s sebou měl tu vysílačku. Nakonec mě našli a přivedli zpátky na vrátnici. V osm ráno jsem odtamtud odešel vyčerpaný nevyspáním a doma jsem hned zalehnul do postele. Měl jsem před sebou tři a půl dne volna a pak mě čekaly další dvě denní a dvě noční služby. Z té představy mi bylo vážně na blití. Když jsem se večer probudil, náhle jsem věděl, že tam už nepáchnu. Druhý den jsem zatelefonoval Menzelovi, že končím. Hrozně se divil, nechápal to. Měl jsem u něj přece tak dobře rozjetou kariéru, vždyť už za měsíc jsem to mohl dotáhnout až do informací! Nicméně se s tím musel vyrovnat. A tak se stalo, že jsem byl po šesti dnech zaměstnání v chrámu konzumu zase bez práce, bez peněz, bez ženský a bez perspektivy. A kupodivu se mi hrozně ulevilo.

ORTÉZA KONTRA BENNY

Bílá sobota kolem čtvrté v matičce Praze. Na začátek dubna je nezvykle vedro, teploty spíše květnové. U stánku v Letenských sadech je poloprázdno. Inteligentnější a movitější Pražané vyjeli mimo město, zatímco já tu sedím na lavičce se dvěma pivy sám. Když tu člověk pije sám, je výhodné koupit si rovnou dvě piva. Ale nejsem tu vlastně tak úplně sám. Na druhý konec lavičky si přisedl také nějaký osamělec. Dva mladí muži a jedna dívka nalevo ode mě se hlasitě baví o tom, komu by nejradši rozbili hubu. Jeden z nich má na hlavě golfovou čepici, pod nosem knír, na bradě bradku a na levé noze ortézu. Asi se neumí rvát tak dobře, jak by chtěl. Druhy týpek je holohlavý, holka má dredy. Všichni jsou v kraťasech a tričkách. Ten s ortézou teď hlasitě vykřikuje, že nějaký Benny prý řekl jeho bývalé holce, že je laciná šlapka, za což by ho nejradši zabil. Ne že by mi do toho něco bylo, nicméně se obávám, že kvůli svému zdravotnímu omezení mu to ještě nějaký čas potrvá. Anebo taky Benny zabije jeho, ale to už je vlastně jedno.

JAK TO BYLO S REMKEM

Na boží hod velikonoční jsem v Chuchli vyhrál nula nula hovno. Do třetího dostihu to ještě byla plichta, ale pak se to nějak zesralo. Vypadl jsem odtamtud už po šestém dostihu poněkud přio opilý, tři nebo čtyři kila v mínusu. Vlák do Práglu měl samozřejmě zpoždění. Alespoň jsem se mimoděk dozvěděl od páru osmdesátníků, že náš první a zatím poslední kosmonaut Remek se do vesmíru dostal z protekce, páč jeho tata byl vysoký důstojník a velký komouš. K čemu mi ale tato informace či spíše drb bude v dalším životě, to opravdu netuším.

ONDŘEJ BUDEUS

UKÁZKA Z PROJEKTU 100 ROMÁNŮ

Pětapadesátý román není románem, nýbrž jen jedním z mnoha sebraných vyprávění o žertěři Tillu Eulenspiegelovi. Ten se jednoho krásného červencového dne na cestě ze Stuttgartu do Ulmu octl na prostranném náměstí městečka Nabeln. Náměstí to bylo tak veliké, že když si člověk stoupl na jeho okraj a díval se na druhou stranu, měl dojem, že země je trochu jako vajíčko. Enšpígl si o tom pomyslel své, došel doprostřed, rozhlédl se, ale nikde nespátřil ani živáčka. Nebylo tomu dávno, co město prošlo morem a mor prošel městem. Najednou uslyšel tence zacinkat zvoneček a už se na náměstí hrnulo 5400 slepců. První cinkal, v závěsu za ním šel druhý, třetí, čtvrtý... „Haló, je tu někdo?“ vykřikl první. Ostatní slepci to po něm zopakovali jako hrozivá ozvěna. „Tady jsem.“ pípl nesměle Entšpígl. Záhy byl první slepec u něj. „Pane, ukažte nám cestu.“ řekl prosebně a stejně prosebně to za ním zaburácelo z 5 399 hrdel. „Sám cestu neznám“, řekl Till, „ale přivedu Vás k někomu, koho můžete bez obav následovat.“ První slepec se ho chytil pevně za rameno a Eulenspiegel pomalu a rozvázně jako pán obloukem kráčel k poslednímu slepci v řadě. Trvalo to dlouho. Beze slova a jemně pak položil ruku prvního slepce na rameno posledního. Ještě než odešel, zašeptal prvnímu: „Hic fuit pulsatrix et speculum.“ a slepec v domněnání, že měl tu čest s knězem či jáhnem, radostně volal: „Až na věky! Až na věky!“ a ostatní to po něm co nejhlasitěji opakovali.

Látkou k šestapadesátému románů je vlastní příběh čtenářův/čin (ano, Tvůj!). Ale pozor – vymyšlet si čtenář/ka smí jen tak, aby to byla pravda.

Sedmapadesátým románem je Proustovo *Hledání ztraceného času* (popř. Musilův *Muž bez vlastnosti*). (Sám jsem ještě nečetl ani jeden, ale pokračujte v četbě dalších románů teprve tehdy, až to které dílo zdoláte. Pokud se rozhodnete k vlastní tvorbě, tento román přeskočte a čtete dál.)

Osmapadesátý román je příběhem fiktivního vrcholného politika. Narodil se in Prag, dědeček se ještě pořád jmenuje spíš německy, maminka s tatínkem ale svoje jméno trochu poupravili a nejen díky tomu se úplně stali příslušníky nového národa a občany mladé republiky. Těsně před tím, než začne válka, odjedou do Austrálie. Když svět chladne, stává se synátor mladým, dynamickým a sympatickým politikem, he came from Prague, a starostou hlavního města. Část občanů o něm sice soudí, že je slizký jako elektrický úhoř (a on má spoustu

možností to dokázat a činí se), většina ale jejich názor nesdílí – vždyť za ním stojí mocná a velká strana s promyšlenou volební strategií. Životem klouže víceméně hladce, časem se stane dokonce ministerským předsedou, když ale odkrouží svá léta ve vysoké politice, dostane se mu do rukou opět úřad starosty města, kde kdysi začínal. Úřad je to už spíše formální, tým poradců pracuje sám od sebe a náš starosta má dost času na to, aby začal psát svůj životopis. Nese titul *Život mezi nástrahami*. Co se ale nestane... Téměř hotový rukopis mu někdo ukradne z kanceláře i s novým počítačem IBM. Skandál se ztracenými důvěrnými daty se ututlá, primátor nemá ale sílu začínat znovu s rukopisem a dál už nedělá nic. Před Vánoci toho roku se na pultech knihkupců objeví román z nedávné minulosti od jistého Powla Cecha *Nástraha mezi životy*, který věrohodně, jak se píše na přebalu, ukazuje skutečné politické dějiny posledních desetiletí naší země. Starosta je dostává od vnučky jako dárek. S údivem zjišťuje, že text, ačkoliv je tu a tam trochu pozměněn, psal on sám! Snaží se od nakladatele všemi pákami získat informace o autorovi, hrozí odebráním všech finančních podpor apod., nakladatel ale samolibě mlčí. Za tři měsíce krachuje. Mezitím se na román snese vlna nemilosrdné kritiky, o níž se postaral radní pro kulturu. Každé ráno pak přináší starostovi čerstvé vydání deníků i různých literárních novin a starosta se usmívá. Románu se vyčítá nepravděpodobnost, hloupost, literární neumětelství, naprosto neautentický vypravěč, prostě všechno možné. Jeden z kritiků hřmá: „Kdyby taková postava, takové vypravěčské já existovalo ve skutečném světě, nebylo by to jenom já bezcharakterního vypočítavce předstírajícího přičetnost, taková postava by patřila přímo před soud – a z doživotí by vyvázla jen díky jasnému důkazu permanentní nepřičetnosti, která byla přítomna v každém jejím jednání, ať už morálním či faktickém. Skončila by za mřížemi psychiatrie!“ Kritik je mladý, chudý student, také horká hlava a jeho kritika je vesměs pitomá. Starosta si ale nešťastnou náhodou cosi uvědomí, maličko ho píchne u srdíčka, najednou odchází z kanceláře, je poněkud rozržitý, působí zmateně. Ukáže se, že prodělal slabší mrtvičku a až do konce života zůstává v péči starostlivé rodiny a domácího psychiatra. Po několika dalších infarktech umírá v roce 1989 na poruchu kardiostimulátoru.

Román č. 59 je z Ruska. Je velký, je v něm spousta příběhů, neboť Rusů je mnoho. Když ho člověk čte, má pocit, že jsou všude kolem. Je to román, který vyvolává pocit, že se blíží. Další román, šedesátý v řadě, je románem pro ženy a jeho hrdinka se jmenuje Anna. Od puberty trpí náměsícností a nikdo neví proč. Doktoři nepomůžou a nakonec si všichni, rodiče i kamarádi, zvyknou. Za úplňku se děvčátko Anna prochází po střeše, po zábradlí balkónu, balancuje na okapu, jednou ji vzbudí u sousedů v kuchyni, v šestnácti ji vyburcuje lomoz Václavského náměstí, jindy do ní kdosi vrazí před brněnskou

radnicí, na lanovce nad sjezdovkou v lyžařském areálu Špindlerova mlýna jí lyžař nabídne cigaretu a jindy ji, asi šestadvacetiletou, probudí melodická a nesrozumitelná řeč průvodčího ve vlaku stojícím v konečné stanici, kterou je Bon jour, madmoiselle, Paříž! Jedné osmadvacáté noci se ve své náměsíčnosti ocitne v bytě jistého mladého muže. Chová se

galantně, je velmi tichý. Anna se neprobudí, po pár letech se vezmou, vezmou si i hypotéku a mají dvě děti, ona pracuje jako učitelka a on vlastní malou firmu. Nikdy se o náměsíčnosti nedozví, rodiče jsou šťastní, že Aninka už není nemocná, a Anně uběhne celý život jako ve snu.

.....

Ondřej Buddeus (*1984, Praha)

Studuje norštinu a němčinu na FF UK. Překládá, příležitostně publikoval v A2, Revue Pandora, Souvislostech. Pobył semestr v Norsku a chystá se na další, učarovala mu totiž tamní podoba Jazz & Poetry' pracuje v pražském Skandinávském domě, má menší redaktorský podíl na atemporevue.cz.

PETR PETŘÍČEK

III.

Tolik jsme se milovali
až se v tobě měsíc
krve nedořezal

Úměrně s tvým bříškem
rostla moje pýcha
a slovo otec
dostávalo nový rozměr

Přes devět hor
nesla si naději
skvělé prvovýstupy

Vlajky vztyčil jsem na balkóně

Nebe plné plínek

IV.

Ještě se nám kůže chvěje
po slovech
jak rány na buben

Stradivárky zaskřípaly
notový klíč se ohnul
jak si teď k sobě odemkneme
když oba:
já nic já muzikant

Už neladíme
každý slyší jen své fanfáry

Nebe je na cáry

RECEPT NA TLAČENKU

Začneme zabijačkou
utlučeme v sobě rypáčky svědomí
abychom strávili
přítakávání vepřovým hlavám

Pak do tlustého střeva prospěchářství
nacpeme kousky podlézavých jazyků
a prodejních srdcí
prošpikovaných úplatky

Vaříme pomalu
aby střevo neprasklo strachem o koryto
a šťastně nás protlačilo
na vytoužená místa

Ochutíme octem cibulí a pepřem
nemístná tvrzení rezolutně popřem

INZERÁT

Vyměním zánovní norkový kožich
za hřejivý pocit pochopení
vyměním pohodlné houpací křeslo
za tvrdé poznání reality
vyměním báječný zájezd na Havaj
za věčné toulání
srdeční krajinou
jedné dívky

Zn.: Kdykoliv

RECEPT NA BÁBOVKU

Základem je tření
soustavným ponižováním
dokonale setřeme rysy osobnosti

V třenicích poskytujeme prostor
jen k našemu obdivování
špetkou kyprých rad
usměrníme nežádoucí kynutí samostatnosti

V této mazané formě pomalu pečeme
špejlíčkami urážek zjistíme
zda je bábovka hotová
špejle musí zůstat suchá
bez štavnaté odpovědi

Po upečení bábovku vyklopíme
na žádoucí místo

.....

Petr Petříček (*1946, Hořovice)

se vyučil se zahradníkem, absolvoval filozofickou fakultu UK v Praze, pracoval jako vedoucí zahradnictví, provozní chemik, inspektor chmelářství, vychovatel, externí učitel, dělník ve skladu, uklízeč, sociální pracovník v domově důchodců, redaktor v deníku Práce – parlamentní zpravodaj, týdeníku Astro, měsíčníku Sirius aj. periodikách a v řadě dalších zaměstnání. V současnosti je redaktorem časopisu Chalupář. Získal ocenění v několika celostátních soutěžích poezie, verše publikoval v mnoha časopisech, Českém rozhlasu, divadle Rubín, ale nikoli knižně. Vyšly mu tři knížky o léčitelích, bříšním tanci a čínské věštbě I-ting.

PŘEKLADY

PETER VON LINPRUN (překlad A. Mareš)

Německý básník, výtvarník a publicista.

Erotika kravích oháněk
 není znakem ostýchání
 nicméně svede ona si přisvojit nás tak,
 že už jen plížíme se zahradami
 v neprůstřelnou vestu oděni.
 Nikdy se neptej pianisty,
 na zasedání ztřeštěnců vždy mlčet zůstane.
 Vždyť vskutku nikdy ni jeden architekt
 konkurz necudnosti nevyhrál,
 naopak ještě dnes připomínají
 monumenty ze zrelé ocele a betonu
 nezvládnutelné mravy mocipánů.
 Dnes, po 40 letech, je 21. srpna.
 A pro Dubčeka, Karla Gotta nikdo ani slzu neuronil.
 Nám zde kvete ruka ruku myje –
 pod sešlých věkem matrón záštitou.
 Sotva kdy ten či onen dobrovolný dezertér
 nevyličen v barvě růžové nepokrytě k slovu přišel,
 na rozlučku takým toliko jest mávnout snítkem kapradí.
 A ty, má milko nejmilejší, odříkáš si kompetenci.
 Povyk dětí, jak za dob Procházky,
 vine se kol spících haluzí.

1. 7. 2008

Ve chřtánu lva
 pyramidy z lidí
 každý se drží trvale každého
 potopa
 anebo v předchozím
 přítulnost
 strach z osamění
 vykoupení kočky z žaláře
 dva Španělé na cestách po Bavorsku
 hrozné bouřky
 vesnické veselice
 jak dobře vaří hospodský a jeho choť
 nicméně nyní v nesnázích.
 Ochladilo se nám trošku.
 Před svou televizí lidé tvrdnou
 a vidí beztoho jen věci nejbližší
 ovce pořád ještě klidu nedošly.
 Dnes i nadále Evropa je pohromadě.

Murnau, 11. července 2008

Číření substance
 rána po kousnutí
 pestře barevná kytice
 černý jalovec
 nebetyčný
 za ním intenzivní záře červánků
 planá růže a pažitka.
 Ve stavební ruině
 hnízdí pěnice
 dovednost kočce schází.
 Hlava třeští
 jak po pařbě těžké
 nicméně ni stopa po jedu
 či opuštěnosti.
 Přepálený tuk
 povisívá v lupení
 stoupá míra zdrážení
 každým dnem
 a v nocí kvílí sirény.

27. 6. 2008

Před fotbalovým utkáním
 semifinále
 z města sem nahoru
 doráží vlny bojových ryků
 ovšem tady nahoře
 rozjasněný večer
 chladivý vítr
 a mléčně zlatavé večerní slunce
 kolébání, tančení a šepot
 keřů a stromů
 protkáno zpěvem ptáků
 šum
 jak bezvýznamný
 bezčase daleké
 fotbalové utkání
 jemuž blouzní vstříc
 Turci a Němci.
 Jedni vyhrají
 druzí nucení jsou prohrát
 zítra půjde život dál
 euforie
 a sklíčenost

zklamání
 a unavené nevyspalé tváře
 na druhý den
 a zapomnění.
 Radost z koupání
 Andy Orlowski
 samobavič
 se svou výtečnou náladou
 a přitom Poláci už vypadli.
 25. 6. 2008

PROSTPOWER

Soused do svých bloků žuly ještě buší,
 do půlkruhu ukládá
 kolem okna do sklepa.
 Ví co chce.
 Zeď z betonových desek
 zajišťuje terasu.
 Zahrada – ukopané závodiště zpustlé.
 Zde že žijí děti – stěží uvěřit.
 Avšak – s dobrou izolací proti chladu vlhku
 každý dům na ostychu ztrácí,
 mutujíc ve ctěnou tvrz sadistických čajů o páté.
 Čoudem z bukového dřeva zbouchlým účelovým sňatkům
 tak dostalo se naplnění v eldorádu snů.
 Aleluja.
 Soused na trakaři manželku
 před televizor přepraví.
 Ta tam už po několik hodin dřepí
 a čeká na večerní zprávy,
 zatímco manžel dům do luftu vyhodil.
 Co udělal špatně?
 16. 5. 2009

Svěže zelený prales
 s pěti tmavomodrými stromy v rozpuku
 bylo by lze vylíčit
 coby trpaslík
 a ne duněním motorů, bušením kladiv,
 šouráním dělníků na nucených pracích
 nadmíru člověk rozvztekaný.
 Pro něj ni stopy po vyvážnutí,
 bez pozůstalosti on přibytku prost,
 pouze poruchy vědomí

ledový pot a tachykardie.
 Ach ty moje tichá vlasti,
 kde domov tvůj:
 zamlkle zasněných vpřed řítících se
 železnic a autobusů?
 Noříš se do tajících ledovců Aletsche,
 Na zřetel již více nevycházející,
 na dobu neurčitou na rybách,
 náčiním rybářským a udičkou lemura rybařící,
 sebe sama pozvolna se zapomínající
 a čas svého pompézního rozkvětu.
 19. 5. 2009

Zjištění,
 Informace,
 - nic moc
 Piknik v trávě padl,
 neb korouhvička prošlela noc
 a nyní státé růže se tu válejí.
 Já zde bez viny.
 Modrooké, naivně důvěřivé
 z houští svítí chrpy,
 zdánlivě prosty stopy po zámyslu nekalém,
 jako by nevrlost porazit chtěly.
 Z ruky drak vyklouzlý do mraků je hnán,
 zkrívené rysce tmavé podobný.
 Očividně ztratil orientaci.
 Z ořezané jedle havran pokukuje,
 kde co sežrat, krmi vyžebrat.
 Tumor v hlavě pana We
 si na něm vynucuje mluvit maďarsky,
 nutká jej nohy na ramena sbalit
 a i hledat zmizlou choť.
 Sousedova pevnost proti křivdám světa
 nabírá zjevu vskutku hrozivého.
 Není spolehnoutí ve světě více,
 nesvár, závist, tlučhuby
 v jedový rozpukají květen.
 A už opět ke konci se chýlí den.
 26. 5. 2009

Konvoluty Faesslera bylo by třeba
 přepsat na kartotéční lístky
 neb (jsou) na nich zapsány
 jména nečitelná

a nikdo jejich význam nezná.
 Takto bylo by nutno rozluštit, dešifrovat:
 Ty, milovaný synu, jednoho dnes
 opustíš zemi přede mnou,
 neboť již dnes pohoří
 barev měňavých a kalamárových
 potápějí se před mým okem do moře.
 Ptáci umírají žízni,
 suchomilné želvy utápějí se,
 ryby plazí se na pevninu a zdechají.
 Co zůstane, je kouř a popel,
 jsou močály a hejna hmyzu
 sužující všechny živočichy do krve.
 Letní chladna vkrádají se do našich příbytků,
 v zimě prasečí chřipka obchází
 a zchvacují mladé a staré,
 člověka a zvíře.
 Ty, má dcero, nemysli na rození,
 počalas bys pouze šrot.
 Už nebaví nic nocí a dnem,
 jen zoufalé objímání –
 – jak chladná pokožka,
 tvůj pohled tupý.
 A ony zbylé, stávající děti
 stárnou v kukuletu
 výpadkem zubů a vlasů,
 a jejich mimoděčný smích.

IVO HARÁK

PAMÁTNÍK JEDNOHO VÝLETU

Něco bílé obnaženého prosvítalo loňským listím: viděl jsi hraniční hradiště Charvátů na Chlumu, viděl jsi – v dálce, skrze vzrostlé stromy – Mladou Boleslav založenou Přemyslovci po jeho vyvrácení, viděl jsi chlapy na čtyřkolkách usilovně rozjíždějící štítový val, viděl jsi – jiné – chlapy s očima jako klenák ženy při porodu; ale krev bylo zapadající slunce a dým stoupal z túrujících výfuků... A tvoje děti?! – Kvůli tomu sme sem šli!?! – Ale ty motorky, vid' tati... Přál sis, aby ona kost byla posledním zbytkem nedávno upytlačeného srnce.

TÝNEC

Náměstí nasáklé potem, v jediném stínu slita lípa s Immaculatou. Ne, nebyl sám. Po kočičích hlavách skákalo Václave čau Vašku pocem dáme fotbálek než ti to... Nebyl úplně sám, nechtěl být sám, ale nechtěl být ani s nimi. Sedm let, čas, kdy se to láme. A školní autobus má zpoždění.

(Kam se podějí všechna ztracená, zapadlá slova? Možná končí jako siroty v Macoše: trním oděné zbytky vět marně natahují

Prošel jsem jarem a ztrnul:
 Večerní slunce krvavě rudé
 již nepotápí se v řece slz.
 Průrvy, rokle požírají všechna vozidla,
 a poslední letouny řítí se z nebes.
 Slyším hřmění, povyk.
 Země sebou hází, třese se, puká,
 větry kvilejí jak zraněná zvěř.
 Bouře smetají vše pevné,
 valí před sebou jak papír.
 Děti mé, žijte blaze!
 Nic není, jak dříve bývalo,
 starý řád světa prohrán,
 chaos rodí příšery.
 Zapomeňte svých rodičů,
 zemřete rychle a bez bolesti...

A mnoho, bezpočtu jmen:
 Jao, Áron, Hirschfeld, Leuchtefern,
 Gernegroß, Kernlos, Waschmichnicht,
 Schaffmehrlicht,
 Aloe, Proso, Tugendrein,
 Luiselang, Braunbär, Libelle,
 Wasserkraut,
 Vergissmeinnicht...
 vyblednou nepochopené.

ruku. Chtěl bys jim podat tu svoji, v konečcích prstů se však skrývá něco, co tě nutí poopršit –)

Kdesi nad střechami se už chystala bouřka. Nastoupil, právě včas. Dobrý den pane Veselý, ve škole nic nového, byli jsme v zoo. Strejdo, to ti bylo něco! Bysem taky chtěl nějaký zvířátko, ale máma.? Třeba tygra. Nebo žraloka. Ale ten kouše. Tygr taky. Kdybych je ale naučil? Nejradši bych žraloka. A taky delfína. Ale ten by ho sežral, asi. Žralok delfína. Leda že bych je měl odmala, aby si na sebe zvykli.

Osada, v níž vystoupil, se jmenovala Jelen. Pak začalo hřmít a hustě padaly kroupy. Snad se domů vrátil bez úhony. I tak to bude mít těžký.

BRNO (MÁ PŘESTUPNÍ STANICE)

Z autobusu na vlak nebo naopak? Z nádraží k nádraží. Batoh, kufr a tašku. Všude kolem zdi, zeď za zdí. Příliš mnoho příliš pomalu se otevírajících dveří. Prosolenýma očima: Od kol a nohou až k trolejím. Tváře se však ztratily.

NÁVŠTĚVOU (V TIŠNOVĚ)

Už už bys zalhal: doma; protože, když se probudíš v dalším novém bytě, musíš paměť ustavičně doplňovat zkušeností, abys dveře nehledal na místě okna, abys místo na záchodě neskončil v koupelně. Tentokrát jsi však venku a procházíš se ulicemi kdysi svého města, abys onehdy poměřoval dalším teď. Jáříku, všechno je to jakési pomíchané, slova (asi) vzala špatnou míru: Nevystavíš, neotiskneš. Mezi (možná) člověkem a (možná) básníkem je clona z nerozbitného, i když neviditelného skla: A čím jsi zde přítomen dnes? – plivancem, který stejně skončí na tvé nohavici? Večer se plíží jako špatný zloděj, v noci už bloudit nebudeš: cestou z vypůjčené postele...

NÁVRAT NÁVRATU

... a tedy zpět ku kdysi svému stolu, už s novými zprávami o přibězích mezi dávno a nyní, mezi tvým majetnickým zasednutím a stejně důležitým přidržením desky v polosevěném dlani – a neurčitou, plachou přítomností, neúplným přenesením váhy těla na sedátko polopřisunutě židle (jako by v nakročení od -), blouděním dlaně napříč vrypy. Jak oslovit ty, mezi nimiž teď ostražitě pobíháš očima. Ještě na něco čekají, zatím nezpozorovali, že jsi, jak to slušně říci, cizí.

Ivo Harák (*1964, Brno)

PaedDr. Ivo Harák, Ph.D. vystudoval PdF MU v Brně (obor český jazyk, občanská nauka), absolvoval doktorské studium na FF MU v Brně (katedra české literatury), které v r. 2002 uzavřel úspěšnou obhajobou práce *Básník a jeho čas (Nad životem a dílem Zdeňka Rotrekla)*. V současné době odborný asistent (zástupce vedoucí katedry – vedoucí literárního oddělení) na katedře bohemistiky PdF UJEP v Ústí nad Labem, kde učí starší českou literaturu, českou literaturu XX. století, literární kritiku a toařčí psaní. V rámci Centra křesťanské kultury se v edici *Elipsa* podílel na vydávání knih začínajících autorů. Je členem redakční rady časopisu pro současnou poezii *Psí víno*. Pravidelně spolupracuje s SVK v Ústí nad Labem na pořádání besed pro knihovnice Ústeckého kraje o místní kultuře a s literárním serverem www.czlit.cz. Je autorem básnických sbírek *Lednoouj motýl (Sursum, Tišnov 1992)*, *Země Dým (Sursum, Tišnov 1993, bibliofilie)*, *Masna (Nomisterion, Děčín 2000)*, *Requiem na varhany z lešenářských trubek (TVAR 15/2002)*, *Měkké gumy (PROTIS, Praha 2006)* a *Panel nebe (Psí víno, Praha 2008)*; v současnosti má v tisku prózu (novelu) *Meziřečí* v nakl. PROTIS. Kniha literárněvědných studií (mapujících vývoj české literatury ve XX. století) *Nepopulární literatura* vyšla v roce 1999 v CKK so. Vojtěcha v Ústí nad Labem, koncem letošního roku by na ni měl navázat soubor esejí a kritik (věnujících se současné české literatuře) *Být odněkud*. Ivo Harák žije v Benátkách nad Jizerou.

TAĀANA NOVÁKOVÁ

PĚŠKY DO LITOMĚŘIC

toulala jsem se
po okolí s Máchou
vybírali jsme oblaka v nebeském Tescu
modrá, bílá, narůžovělá
(došly jim igelitové tašky
tak jsme je tam nechali)
leželi jsme spolu na prostěradle trávy
(s vůní aviváže jarních květů)
místo kousků molitanu
měla jsem ve vlasech mech
a Mácha v ústech přehazoval stéblo

večer budu asi psát...
(Múza už zřejmě měla po inventuře)

ty nebeské peřiny
jsme nakonec ani nepotřebovali

byl teplý květen
první máj

II. RUMUNSKO 2009

černá stařenka
smuteční vrána
sedí před domkem
vystavuje boty po nebožtíkovi
snad někdo koupí
(ty černé měl jen dvakrát na noze
a šel s nimi do kostela!)

kolem propluje sedmnáctiletá plachetnice
oblé boky, dlouhé plachtové vlasů
a tam nahoře
(prostě nejkrásnější mořská panna)
zavadí tykadlem o pozdrav
a dále cosi
vypravuje do mobilu

RUMUNSKÝ VENKOV

dřevěná chalupa
oděná v krajkově vyřezávané blůzičce
veranda obíhá okolo
na hlavě narostlé ucho satelitu
poledne cinká řetězem psa
řidič v reflexní vestě
zaparkoval povoz s koníkem
a kouří cigarety

DUBLIN (23. května 2008)

teplo jen za kraje nehtů
bez zlovyků velkoměsta
za státní operou zastavují auta
s láskou vyplivují malé baletky
a jejich pyšné matky

Halfpenny Bridge
pupeční krajková šňůra polovin města
kde domy mávají vějíři oken
a georgiánské vchody
vyzývají klepadly

uprostřed barevných škrabošek pubů
vyrostl zlatý strom
nejkrásnější plastika
kterou jsem kdy viděla

z té fotky stejně nic nebude
jen rozteklé barvy
deštivého odpoledne

MINULOST

(Děčínský zámek 2008)

Dlouhá jízda
až k útrobám zámku

kolik armád tu žilo
naposledy Krasnaja
(bez koní, bez garmošky)
v kapli boršč živila
intarzovanými parketami
emailovou barvou se pomstila
mramorovým žlabům thunovské konírny
druhým patrem do prvního
se prokálela

buk stříhanolistý
postává dosud na nádvoří
hýčká si svých dvě stě let
poslední zámecký dinosaurus

.....

TaĀana Nováková (* 1980, Ústí nad Labem)

Pracuje v tiskárně. Doposud publikovala v *H_aluzi*, v *Nových březích* a vydala sbírku básní „Den červeného ptáka“. Získala několik ocenění v literárních soutěžích.

ALEŠ ČERMÁK

16. 8. 2009

Znakem tohoto je stav bez tíže,
stav bez tíže mrtvol, protože!

myšlení pod stranickou kontrolou verzus myšlení
odpolitizovaná.

Přirozený svět (lebenswelt)
lyricky opojený velkými cíly.

přestavba společnosti
"lepší svět"

Na oltář velké nutnosti klade,
pravdy, avšak jen ty drobné.

„řeší,,
„pokouší se,, pečovat o anděla přirozeného světa vlastního
každému člověku,
jde o autentickou verzi světa,
mino platónskou jeskyni,

„normalita je nakažlivá,, nesená vůlí k osvobození,
prosycen projektováním „monstrozit,,
projektováním nových jazyků
umlčení všeho toho co předchází „monstrozity,,

Odpověď na otázku, co je to první, co vládne všem jevům,
jejich příčina, nebo jako celek svým částem?

Opojené vytržení otázkou, odlišuje
„podstatné“ od pouhého antropologického typu,
typy bez smyslu se jen tak toulají Evropu.

Toulat se za velkými cíly,
být cikánský funkcionář.

17. 4. 2009

Budha bar
Budha cafe
Budha office center

**4. 9. 2009
(FRANCIE LA MONTEL)**

tak,
jako katalizátor, neměnný objem, neměnné velikosti,
na počtu obyvatel nezáleží, o to nám nejde,
důležité je překonat rekord z minulého století,
kolik mrtvých těl je možné vtěsnat na m²,
inspirování historií, rádi, opravdu ve vsí počestnosti se sejdeme,
nejdříve v menším počtu se symbolem v ruce,

po čase ve větším počtu příznivců, této neobvyklé záliby,
opět a zase, důležitostí této zprávy je
falešná identita
soutěživost
stav podobný vakuu v mozku,
pěstovaný po staletí v hlavách jedinců.
říká se, na piedestálu slávy stál jeden a ostatní naslouchali
melodii,
jak být mezi ostatními první a pokořit rekord,
pravidla jsou stále stejná po staletí neměnná,
jen parametry prostoru se někdy změní.

11. 4. 2009

Pod baldachýnem
rusínem si uši smažíme
v rámci dostupnosti čáry
v bloku tvořím si pomyslnou
hranici vlastní frakci

Nový člověk

uvažující o ekonomii estetiky

o ekologii našeho času

o ekologii našeho prostoru

o ekologii našeho myšlení

o ekologii ideí v myšlení

20. 5. 2009

forma hledá obsah a obsah hledá formu

splývá realita s fikcí
člověk v zajetí jazyka, otevírá náruč svobody,
o aktuálnosti golema nelze pochybovat

surfuje mezi obrazem a textem
navrhuje způsoby čtení

princip náhodnosti, je lokalizován
bez „bohužel se stalo“, není možné vykládat svět

/drážďany/

Staronové variace na tytéž problémy

Voní stromy
voní vody, květy
vono slunce za závěsem
v drážďanském pokoji u Lindy
připomíná pomeranč,
von tak krásně voní.

Voni souvislosti
variace na pořádek
taky mnohdy rodí
nesourodé spolehlivosti,
vrámci holocaustu, holocaust nebyl?

mají souvislosti vůni.
voní?

Zabraňte návratu jistoty,
víkendové názorové variace,
harmonie bývalého trampa,
beat, country, fain festival
přijdeš?

28. 6. 2009

Záběr střídá zaběr
vše musí být pochopitelné na první pohled
odpověď možná pouze...

„jedna“

nezdržovat výběr, klik a dál
showbusiness je kulturou, pravicovou
ne však kvůli obsahu
ale kvůli absenci obsahu.

Nastassia říkala:

...takhle se zakoukáš do života.

Otázka po smyslu je největší otázka
a nejméně zodpověditelná otázka dneška
ve slově osvícenství, světlo neznamená
světlo elektrické
V dnešní době jsme se někam posuli
slovo růst neznamená být velký.

14. 7. 2009

Radikální reflexe
skepse bez předsudků
Manifestace bílého dne
na okraji spadnutí
do prodlevy spánku

V úsporném režimu
blablalba
setrvejme v poklidu
blouznění a snu.

.....

ALEŠ ČERMÁK (* 1984, Praha)

Studuje na Akademii výtvarných umění v Praze v ateliéru Monumentální tvorby Jiriho Příhody. alescermak.info, vetvim.alescermak.info

ALEŠ KLÍMA

TEPLO

v noci mi bylo teplo
někdo mě zezadu objímal

ráno jsem našel
svoje stopy na podlaze
vedly ven ze dveří
a z kuchyně otevřeným oknem
odlétala oblaka..

okno jsem zavřel
stopy zametl
a zatopil v kamnech
uhlím co mi zbylo z ložiska
abych uvařil čaj
který teď na stole
pomalu stydne..

PROCHÁZKA

celý den jsem nebyl venku
vlastně už pár dní. zvedl jsem se tedy
od okna, abych se oblékl,
ale cestou ke skříni
potkal jsem postel a tak jsem se natáhl,
abych si ještě trochu odpočinul.
ležel jsem na zádech,
police plná krámů
visela nade mnou.
napadlo mě, že se utrhne
a spadne mi na hlavu,
tak tu teď nehybně ležím,
dívám se nad sebe,
čekám.

K + M + B

ještě se letos neválí
stromky u popelnic
tolikrát už odstrojené
žádný sníh jen
ohlodané kosti sněhuláků
2 králové s kasičkou
spěchají sídlištěm
za hvězdou

s kostrou v krku vzpříčenou
nelze zpívat než jen
rybám koledy
letošní pohádka

o veselých čertech hell's angels
ještě neskončila
přesto už se odstrojuji
celý omotaný
barevnými žárovkami
přepnutý na blikací režim

třetí král ten černý vzadu
opilý válí se
v zamrzlém pískovišti
vystrkuje bradu k nebi
jako komety létají tryskáče
dary co nesl poztrácel
v blátě a hospodách

sleduju ho ze 7. patra
chtěl bych mu podat ruku
oklepat z pláště
písek a psí hovna
ale blikám za oknem
na chodbě zaštekál pes
rozbrečelo se dítě
rozjel se výtah

blikám dál
král už dál nedejde.

NA ÚTĚKU

je to jako mlátit hlavou
ve výtahu za jízdy
a pak klidně přijít na snídani
do sluncem zalité
hotelové haly
nabrat si na talíř
pár kostek ledu
krabičku párátek
jednu umělou květinu
a posadit se k oknu

nebo jako

poslouchat štekání psů v dálce
když v noci otevřeš okno
aby ses podíval
jestli k tobě někdo nejde

nebo jako

objevit pavouka ve vaně
a při bližším zkoumaní zjistit
že má opravdu

smaragdové oči

někdy je opravdu lepší
mít sametové tlapy

někdy je to jako

vylézt z výtahu
s páskou přes oči
přímo na popraviště
a cítit slunce ve tváři
nebo snídat v trávě
mezi paneláky

ale rozhodně to není jako

v jazyce kterému nerozumíš
sledovat na hotelu v televizi
zprávy z války
kterou jsi sám rozpoutal

je to
válka
kterou jsi rozpoutal

DOLCE VITA

jako striptérka co čeká v dortu
na svoje číslo
a ne a ne vyskočit
i když oslava už dávno skončila
hosté se rozešli a světla zhasla
život je zevnitř přece tak sladký.

jako dítě co se ne a ne narodit
dospělo v matce a když zemřela
do hrobu dána šlo s ní
aniž by kdokoli věděl
o jeho existenci
a nakonec se přece jen
prohnulo na svět
i když to byla jen rakev
málokdo z nás ví
že za zdmi vesmíru
je jen hlína.

a až ta sladká holka nakonec
přece jen vyskočí
shrbená kostička
s bílými vlasy a plesnivými řadry
mezi ztichlými lampiony
kdo jí zatleská?

NA OCET

pán, hrad, muž, stroj, předseda i soudce
ti všichni už tě měli
jen já jsem vosk

netoužím přece o nic míň po tvé
ženě, růži, písni a stydké kosti

tak proč pro mě máš pořád jenom samý
město, moře, kuře
a to posraný stavení?!

TESKNO

Máma si vaří kafe a povídá:
„byla sem v tom tesku
maj tam levnej salám“

mám rád svojí mámu
je to fajn ženská
předevčírem vyhodila chlapa

máma mele maso
má mísu
a stejská se jí

koukáme na televizi
dávaj něco o doktorech
kouříme cigarety

já mámu chápu
taky mám svou ženskou
na druhym konci města

teď jen marně přemejšlím
jak mámě vysvětlit
že tady budu pár dní bydlet

ALEŠ KLÍMA (* 1979, Kladno)

Poezie ho začala zajímat v šestnácti letech, tehdy začal psát své první básně a později i povídky. Uvedené básně pocházejí z chystané sbírky Upíjení jedu. Mimo literatury se zabývá filmem, natáčí krátké filmy a dálkově studuje filmovou vědu v Brně. Dříve pořádal pravidelné literární večery autorských čtení v různých kladenských klubech, nyní už jen sporadicky.

STANISLAV CAHA – HYENA

JAPONSKO

Proč jste tací pitomci,
pracovití Japonci?
Na co je vám Toshiba,
když vám stará zahýbá?

SPAMOVÁ INFORMOVANOST

Každý den mám na mejlu
nabídku divnejch koktejlů.

Hmm, tak už i holky za mořem
ví, že nejsem ztopořen...

PODZIM VE STŘEDNÍ EVROPĚ

Listí už spadalo ze stromů,
trubec se hotoví ke konu.
A já nucen k pracovním výkonům
se toužím stát součástí planktonu.

Tiše sním o malým ostrově,
kde mohl bych rozjímat jalově.
Tam bych šel, tu bych si pohověl,
tam s tebou bych lásko rád zpráchnivěl.

Až lehnu si do stínu cypřiše
až lehce Tě pohladím na břicho
až víno si nalejem do číše
až dáme si třeba i kousínek hašiše
až měkce tě odnesu do chýše
...snad už nebudeš chtít, abych byl povýšen...

Myslím,
opravdu myslím, že bychom neměli
zabíjet kretény v pondělí.

Myslím,
že alespoň některý
si můžeme nechat na úterý...

KRETÉN

„Potřebuju na víkend kreténa do Plzně. Nákýho, jen tak k ruce...“
vábil mě nad osmou plzní kamarád, objížďející supermarketky se skákacím hradem.

„Nemůžu pičo, v neděli musím sypat do práce.“
No nejsu já kretén??

L'Oréal Paris Men Expert
DEODORANT
200 ml / 6.8 fl. oz.

CO SE ŠUŠKÁ V MOSKVĚ

V GUMu mají velký slevy
na sádrový Meresjey.
Dala se jim, prej že z horka,
do protézek dřevomorka.

PŘÍHODA AEROFLOTOVAJA

Když jsem letěl s Aeroflotem
byly holky tak cítit potem,
že jsem se jednou letkyní zamk v palubní kuchyni.
Povídám jí: „Zdrávtvuj Nasto,
zadármo, íli za stó?“
Jó, v tý chvílce fakt přišlo vhod,
že znám slovíčko chozrasčot...

KDO JE ASI TAK BÁSNÍK

Je básník rozervanec, duše čistá,
prahnoucí po harmonii v celým vesmíru?
Nebo je to jen exhibicionista,
co plká a často chlastá přes míru?
Básník říká: Vidím dál, jsem oblíbenec múzy,
Co na to Freud? Je to jen divnej nadrženej chlap!
... a kromě Kuběny (ktorejžto je buzík)
chce básník jen vopíchat víc bab!
(inspiroováno básníkem, kterej si to nepřál)

Stanislav Caha – Hyena (* 1969, Jihlava)

Stanislav Caha – Hyena žije se jako novinář (ská hyena) – dříve MF Dnes, dneska už jen exsovačácká Mladá Fronta. Žije jako typický vesničan na Vysočině, je občasným potulným hospodským harmonikářem a členem příležitostné hudební deformace Kolegium Kretěna coby siamského přílepence kubněnské skupině Vitrholc a zakládající člen jihlavského sdružení Ji.nA.K (Jihlava na kolenou).

ZDENĚK MITÁČEK

V Praze teď prý bude
hořet Národní knihovna
studeným plamenem
na Letenské pláni
Odnikud to skoro
nebude vidět
Jako když na vesnici
přijede komisař
s pětiletým plánem
a touhou po světovém
ohlasu v kapse
Pravidla přestávají platit
Dveře mu otevrou
sami
Dveře si otevře
sám
Dveře jsou otevřené
nálada dobrá
Kluci zlatí
zelení a fialoví

on jim to napíše
za recenzní výtisk
má předpoklady
aby zůstal na škole
dá si dobrý pozor
aby v tom nebyla nějaká myšlenka
protože by se znemožnil
redakce by s ním
okamžitě přestala komunikovat

nejlepší dezinfekcí
proti pravdě je nezávaznost
kultura v křeči
se brání blasfemií
aby to každému došlo
mohl se nad tím zamyslet
udělat si vlastní názor
jejich neschopnost
třeba někoho probudí
názor je předpokladem kultury
cestou z pekla

marxisté, trockisté,
maoisté, che guevarovci
Svědci Stalinovi
jsou vesměs přátelští
protože je jich málo
a mají velké cíle

katolický básník
není přátelský k nikomu
živí se drby a tlachy
rezignoval zestárl
vypadávají mu zuby má kurděje
cítí potřebu se schovat

tvary, které se rozteklý
hosté, kteří nepřišli

Souhlasím ano jsem
nafouklá velryba
cedím miliardy
mikroskopických
informací z
hladiny času
miluji informace
vystavuji se jim
vodopádu
padajícímu, právě že vím
odkud, sedím u obrazovky
jako u plástve, jsem
polovědomý registrátor
přebraných
vybraných
informací, jsem
rád, že deník dnes
podražil, našel jsem finální důvod
proč dnes
už dnes
nekoupit, dnes
mám o důvod víc číst něco
lepšího a už jen zanedbatelně
dražšího, třeba
zelený panský Respekt
sterilní Týden
Tlustého Euro
hospodský Reflex
a zjistit, zda
konečně dospěli
někam dál, sednout k síti
a proplachovat se
informacemi
do bezvědomí, koupit
průkaz do čítárny,
nemuset
se přehrabovat
před stánkem
v drobných, abych
to měl přesně.

Nejletitější časopisy u nás
odpovídají duchu
hospody
hospodskému smyslu pro
pořádek a
hospodské
spravedlivosti, tezi
že Bůh je škodlivější
než tráva, cigára, chlast a všechny
automaty dohromady, ale
já, já jsem jen
informační opilec.

Můj život dává smysl, jako dává smysl vinařský lis
Emoce nalepené v albu paměti
Paranoia a strach, malost
Mého prvního šéfa
Byla oprávněná, protože mu z firmy zdrhl můj druhý šéf
Obklopoval se pak málo inteligentními lidmi
Kteří by jinde neobstáli
Byli mu velmi vděční
A násobili jeho názory
Bylo to peklo, nedalo se tam vydržet
Miloval jsem bojovat a přežívat
V takových podmínkách
Sázel jsem se sám se sebou
Jak dlouho to vydržím
Vydržel jsem tam řadu dní, ale
Paranoia a strach, malost
Se na mě nalepily jako vši
Za odměnu
Pekelnou
V září 2003 jsem navštívil holku zvláštního jména
Amy Lee Kerouac
Vykopla mě ze svého srdce
Už za tři dny
Ale letadlo mi letělo až za dva týdny
Tak jsme spolu spali dál
Vyprávěla mi, jak
Pracovala krátkou dobu na erotické lince
U nich dole na jihu
Měla úspěch
Zákazníci s ní mluvili dlouho
Její šéfová na odposlechu
Byla taky spokojená
Ale Amy Lee Kerouac
Toho za pár dní nechala
Aby se jí nadobro neznechutili
Všichni chlapi na celém světě
Amy Lee miluji tě
Neseš mě nad krajinou
Když zavřu oči
Vidím pod sebou lesy na jaře
Miluji tvá křídla černého jestřába
Ve vycházejícím slunci
Miluji ticho a klid
Tam vysoko
Kde jsi
Když jsem se vrátil do Brna
A chtěl položit nějakou otázku na radniční tiskovce
Selhal mi hlas
Věděl jsem
Že to už nemá smysl
Ale přesto jsem pokoušel osud
Ještě několik měsíců
Hádal se s lidmi okolo
Aby o mé práci začali přemýšlet
A po mém odchodu v ní pokračovali

Druhý šéf
 Mi dal práci na doma
 Bydlel jsem v malé cimře
 Ve vesnici za Brnem
 V kopcích
 Pohádky máje
 V nejtišším tichu
 Pro obědy jsem jezdil na kole s jrdlonosičem
 Do místní školy
 Za vesnicí klášter klarisek
 V lesích starobylé poutní místo
 Psal jsem o penězích
 Byl několik měsíců nezaměstnaný
 Sledoval obrazovku
 Vložil majetek
 Do akcií kanadské firmy
 Těžící ropu v Kazachstánu
 Kterou za deset týdnů koupili Číňani
 Vydělal jsem na tom
 Ale úřad práce mi vzal podporu
 A donutil všechny peníze vrátit
 Kvůli pozdě ohlášené brigádě
 Před Vánoci jsem lepil krabice
 Ve skladu Levi ve Slatině
 Opil jsem se s architektem Palackým
 Pohádali jsme se o kapitalismus
 Psal jsem pak o jazykových školách, studiu a práci v zahraničí
 Plul Brnem se žraločí ploutví
 A prázdnýma rukama
 Amy Lee Kerouac
 Se neozvala od hurikánu Katrina
 Všechno se ztratilo
 Když její sestra Amber otěhotněla
 V létě jsem odjel do New Jersey
 Kácet stromy na zahradách milionářů
 Na dohled ráji
 Na dohled Waldenu
 Který i v dobách Henryho D. Thoreaua
 Byl obklopen smetišťem
 Za tři týdny mě vyhodili z práce a poslali do Baltimoru
 Kdysi jsem omylem
 Nakoupi nesprávné jablko
 A dostal se proto do Washington Village
 Na dohled stadionu Oriole
 Na dohled Amden Yardu
 Na dohled stadionu Ravens
 Na doslech policejních sirén
 Amy Lee mi neodpověděla na mail
 A Muriel z Guatemaly
 už patřila Denisovu a Josého bratru
 St. Anger mě odtamtud dostal

Jenom tak
 Nechal jsem své věci
 Klukům co tam zůstali
 A zahodil klíče
 Od podnájmu s dírou ve stropě
 Když jsem stopoval cestou na Greyhound
 A pak do Brna
 Obnovit pochod neexistující realitou
 Věčným provizoriem nouze
 Bojem proti neexistujícímu nebezpečí
 Donutit přátele svého prvního šéfa
 Alespoň přešlápnout

JE TO STRAŠNÉ – TAKHLE PRACOVAT

Je to strašné – takhle pracovat.
 Kdybych dělal něco rukama, měl bych daleko čistší hlavu.
 Pak tady sedím až do večera a jenom čtu a čtu a spekuluju
 a spekuluju a výsledkem je promarněný čas.
 Včera jsem se byl aspoň projít v okolí této kanceláře, navštívil
 jsem nedalekou půjčovnu historických kostýmů.
 Sledoval jsem pavlačák, který je tady kousek.
 Máme kancelář na Nových Sadech.
 Je to hliněný plácek, s drahým skleněným pomníkem
 odbojářům, který slouží opilcům jako veřejné záchodky.
 Je tam sídlo pojišťovny Kooperativa a budova městských lázní.
 Na ulici Kopečné, která začíná za městskými lázněmi modrou
 budovou postavenou v 90. letech. Byla v ní pár let plodinová
 burza a teď sídlo cizinecké policie.
 V přízemí naší budovy, která je přes ulici naproti, je galerie Pod skálou.
 Je tam kus skály, je to skála, na které je katedrála Petrov.
 V galerii dnes končí výstava policejní mluvčí Denisý
 Kapitančíkové.
 Narodila se o rok později než já a vystudovala psychologii.
 Má tam pár fotek, které mají vyvolávat nálady.
 U většiny má ještě básničku.
 Není to moc dobré.
 Vypadá to ale jako umění.
 Pokud je uměním zmáčknot spoušť fotoaparátu.
 Možná je dnes uměním si vůbec udělat čas na podobný čin.
 Na téhle ulici je spousta proluk po bombardování na konci II.
 světové války.
 Je tady spousta zastaváren.
 Domy mají úžasně opadané omítky.
 V těchto mrazech vypadají jejich fasády jako odlupující se kůra
 Jehličnatých stromů.
 Lidem, co tam bydlí, musí být docela zima.
 Pokud v pokojích nerozsvěcejí duchové.
 Pokud prádlo na zábradlích ve dvorech nenosí duchové.
 Naštěstí se něco takového samo sebou vylučuje.

Zdeněk Mitáček (* 1970)

Vystudoval psychologii na MU v Brně. V 90. letech v Brně vydával časopisy *Arkáda* a *Jihovýchodní pošta*. Publikoval např. v *Souvislostech*, *Hostu*, *Psím víně*, *Aluzi*, *Slovačkých novinách* a *Rovnosti*, poznámky z cest, literární recenze a kulturní glosy. Na internetu byl dopisovatelem redakce časopisu *Čmelák a svět* (www.cmelakasvet.cz).

JIŘÍ SCHNITZEL

PO OPERACI VAJEČNÍKŮ

Po operaci vaječnicků
se Santa Claus zmenšil
Zaujaly ho
průvody ochotníků
Hasiči odnášeli
vápno a med
Hejna krevet
mluvila španělsky
Hory v pozadí připomínaly
karbid a leguány

NA CESTĚ DO EMAUZ

Na cestě do Emauz
se prase s liškou
střídaly v mluvení
Ráj zůstal vzadu
Až tam
kde se černošství matek
mísilo
s nesmrtelností názorů

ADVENT

Setmělo se
Pára ze starců
stékala po oknech
Mamina
stírala schody
Potom
jsme šli do kopce

KŘÍK PROLETÁŘŮ

Křik proletářů
a vlaštovek
povzbudil žluté iluze
provazolezců
Kouř řehtal
v zástupu plešatých
Autolidi uvízli
v průduškách nekonečna

KŘÍK PARAŠUTISTŮ

Skauti s vyplazenými jazyky
uctivě zdravili své dobrodince
Křik parašutistů
zanikal v kapradí
Letní pohodu narušovaly
jenom ledovce
a několik Turků
Pak nastoupili cvičenci
pod vedením
bratra Vorla
Švadleny a diblíci
mávali deštníkama

PŮVABY ŠUMÁKU

Všechny půvaby
šumáku a mucholapek
nedokázaly zahnat
nudu podkoních
Na každém rohu
stál chlap s křídly
a přemlouval kolemjdoucí
aby přestoupili
na islám

JAPONCI NEPROTESTOVALI

Když nezbyl
ani jeden gynekolog
ba ani jeden
mravenečník
nastal konec světa
Ani Japonci neprotestovali
Někteří mysleli
že umřít
znamená usnout

SVĚTLA UBÝVALO

Světla ubývalo
a tmy přibývalo
Pak přišla éra asfaltu
Samice létaly
do teplých krajin
a oči se jim leskly
jako svědomí Azerbajdžánu
Na dně tmy se zatím
želvy těšily na Silvestra

V BERMUDSKÉM TROJÚHELNÍKU

Plechové hlasy řezníků
Smích Eskymáků
Prodavači drog
Z mikrosvěta
se ozývá
nezřetelné mumlání
To molekuly lipidů
chtějí chleba a hry

Jiří Schnitzel

Autorův medailon doplníme v příštím čísle.

ANTONÍN MAREŠ

SEZNAM CÍLŮ SKOKU ZÁDY KE ZDI

Objevem říční nové touhy děvče své
 Celá holčičí růžová černý batůžek
 Snad ze školy na cestě domů
 Před plakátem zastaví
 S obnaženou hrudí muže principála kapely
 Na fialkové zdi
 Notně prozrazením sebe rozrušena
 Jak z rytmu odpažení připažení vidno
 Třepotu ruček pásů z ramen posmyků
 Načež třepotavě pryč se rozbíhá
 A výjev roubí větrem šikmé čáry vloček
 Pablesky slunce v mokrých oknech dotované
 Později tam v koutě
 Mezi vývěskou a stěnou
 Domu barvy fialek
 Schoulený za větrem k mobilu černoch
 Aktovku na podezdívce rámu na plakáty
 Do taktu s mokrým větrem hýbe tělem
 Zatímco kdes
 Nadšení sebevrazi
 Se štouchajíce obapolně lokty
 Podřezávají si zápěstí
 Dávno zmacatělé
 Mladé ženy vůčihledně
 Si mezi stehny hovějí
 Vnadnou v krmné píci obsaženou
 Vlhou chtivost popíjejí

PŘÍLIŠ MNOHO PŘÍKAZŮ PROMĚNNÝCH S ČASOVOU ZÁVISLOSTÍ

Rostu.
 Jak se jmenuji?
 Probudím se do tohoto světa
 a pravím: Power!
 A co mají asi znamenat
 tydlety puťavé kraječky
 a všechny ty malé puntíčky
 tady na tom spodním prádle
 sportovního stříhu?
 Tuto uzmím slunce přelézat zábradlí balkónu
 odzdola cítím řezníka udit
 slabě tramvaj cinká
 a ve světě zpátky pak
 zavírám oči
 sáhnu si do rozkroku
 a vidím
 včerejší reklamu
 letošního letního výprodeje
 Pod očima na talíři:
 naprosto ztřeštěné ceny
 letního výprodeje senzací
 Jak se jmenuji?

AMERIČAN 16. 6. 2009

Proč musí být všechno tak
 velké a hrdé?
 K hovnu věci nebeské,
 na prd dění pozemské.
 Smrt, slovo z peří,
 vzduch pokoje pod stropem čeří,
 vánek pavučinky kolébá -
 a malé národy strach mají
 samy před sebou.
 Do střechy světa Pamíru
 vyvrtat díru.
 Sluněčko sedmítečné,
 - štěstí
 pro štěstí -
 přivázat na šňůrku,
 spustit do díry
 až na dno všeho
 malého a velkého.
 V Moskvě Oktagon,
 ve Washingtonu Pentagon,
 vnumarki a inomarki aut,
 Sakra, jak já dříve miloval
 francuskýj Citroën.

GOLEM 12. 6. 2009

Všichni chceme mluvit americky
plynule, rychle,
co si namlouvát,
komu co komolit.
V tichém koutě teta nacvičuje Džony,
vždyť stydět se už netřeba.
A každým rokem stlučou
jarní deště kaštany.
Šest prstů v trezoru
dvojhlavý přijímá
do roka a do dne na obzoru zjeví.
Majitel ilegální chaty,
v níž už nic není k ukradení,
zemřel smíchem ve vězení.

HOŘE

I když občas svá hoře na zeď píšu
S vědomím že je tam nikdo číst nebude
Stejně: návštěva nedobrá-li je
Až odejde ihned vymaluji
Už nejsem mladý
Ne zrovna hloupý
A žiju ve velkém městě
Tu a tam se něco naskytne
Co? Tak strašné to zase není
Nerad bych o tom mluvil
Nějak podrobně
Není to k vyprávění
Nechci prozradit moc

Antonín Mareš (* Boskovice 1951)

V září 1968 emigroval do Německa. Studoval v Londýně a v Mnichově angličtinu, češtinu a ruštinu (1973-1978). Žije a pracuje (Mareš GmbH) v Mnichově. Autor, úytoárník, překladatel. Publikace: *Vertikální nostalgie, olomoucká literární a umělecká scéna 90. let a současnosti, Mokrý bucht, povídka, Votobia (2002); Nix Verstehen, básnická sbírka, Vetus Via (1999); Přímý přenos, kniha, Votobia (2000); Boban, sbírka, Psí Víno (2009); Souvislosti, Revue pro literaturu a kulturu, Momentky, texty (1/2008); Weles, literární revue, You Look So Hardcore, básně (35-36/2009); Revolver Revue, časopis pro literaturu a výtvarné umění, Nomen omen, povídka (75/2009); Psí víno, časopis pro současnou poezii, texty, básně (různá čísla); Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis, internet, texty, překlady, básně, malba (2008); Wagon, literární revue, internet, básně, texty (1/2008)*

BORIS CVEK

NA OKRAJ SOUČASNÉ ČESKÉ POEZIE

(Převzato z on-line literárního časopisu Téma)

Není vzácností, že při pohledu dozadu na dějiny literatury mívá člověk pocit, že vidí samé velikány, že vidí blažené doby géníů a kulturní živosti, za kterými bohužel jeho vlastní doba víc než pokulhává. Ovšem i alžbětinský měšťan si mohl cestou do divadla *Globe* myslet, že vskutku kvalitní literatura je už dávno mrtvá, že Ovidiovo distichon nikdo nepřekoná a že umění spěje k věčné zkáze, kterou se snaží jen velmi nedokonale zakrýt Shakespearova tvorba. Přitom mohl utíkat do divadla navzdory těmto myšlenkám nadšeně a s upřímně prožívaným očekáváním, čím ho nová hra osloví.

Pod vlivem romantických klíše jsme si často zvykali na představu, že člověk musí být nejprve nepochopený, izolovaný od společnosti, pohrdaný a že bezmála vždy musí umřít v bídě, aby měl naději být později prohlášen za génia. Ve skutečnosti není ale tak snadné najít velké umělce, kteří by neměli už za svého života zázemí upřímných obdivovatelů. Dokonce se mi zdá, že jich měli leckdy více než později, kdy se obdiv k jejich tvorbě stal záležitostí milionů snobů a polovzdělanců.

Asi v každé době taky existovala více či méně privilegovaná bratrstva umělců, kteří se nechali unášet proudem, vzájemně si pochlebovali, na nejrůznějších společenských akcích si malovali na tvář šminku *uzdělance* a kukuč významné osobnosti. Jejich „umění“ spočívalo v nepotismu, korupci, vychytralých konexích a všelijakých pózách, přičemž ve své podstatě nepřekonávalo to, co by při troše důvtipu zvládl každý. Na rozdíl od různých géníů, jejichž životy byly často pohnuté, nezajištěné a bolestné, což jim dávalo duchovní možnost k umělecké opravdovosti, příslušníci těchto bratrstev žijí odedávna spokojeně v průměrnosti a svou komedií si velmi slušně vydělávají na živobytí. Jejich schopnost oslovit širší publikum však bývala vždy mizivá. Dařilo se jim pouze skvěle parazitovat na lidech bohatých a mocných (či na státu).

Kéž mi to Pán Bůh odpustí, pokud se mýlím, ale nemohu se ubránit dojmu, když si listuji v různých periodikách, sbornících a sbírkách, v nichž se publikuje současná česká poezie, že je to s našimi současnými básníky, kteří jsou na výsluní, právě takto. Ačkoli se objevuje nesmírně mnoho básní různých autorů, prakticky *nikdo* je nečte. Ony jsou také všechny ty básně navzájem velmi podobné a v málokom asi vyvolají pocit, že se jedná o *básně*. Spíše z nich máte pocit, že za půl hodiny cesty do práce

každý průměrně vzdělaný člověk, pokud se oprostí od pocitu trapnosti a zbytečnosti „skládání“ nesmyslů, může takových „básní“ vytvořit snadno tučet. A pokud bude dostatečně ješitný a bude si vytvářet poklonkovaním dnešním básnickým autoritám ty správné známosti, mohl by dosáhnout i toho, že jeho básně budou publikovány, recenzovány a vynalézavou, nesrozumitelnou mluvou vyhlášovány za svébytnou, docela dobrou poezii, na niž je třeba nicméně – podle zasvěceného soudu recenzentů – ještě ledaco zlepšit. Ovšem když člověk čte např. velmi drsné vylíčení nakladatelských praktik a literárních klik v Balzakových *Ztracených iluzích*, může mu připadat dnešní stav docela neškodný. Nemusí se tolik odevzdávat pocitu absurdity, když se mu náhodou dostane do ruky sbírka poezie vydaná rádooby prestižním nakladatelstvím, jejíž obsah stojí umělecky na úrovni nápisů, které jsou běžné na veřejných záchodech.

T. S. Eliot ve svém esejí *Společenská funkce poezie* (ve výboru *O básnictví a básnících*, Odeon Praha 1991) kdysi prohlásil, že mrtví básníci nám nejsou k ničemu, pokud nemáme básníky žijící. Dnes mu můžeme dát patrně za pravdu. Poezie ustupuje z našeho současného života velmi rychle. Ještě před takovými třiceti, čtyřiceti lety se o ní dalo mluvit jako o umění národním, národním ve smyslu rozšířenosti a blízkosti obyčejnému lidskému srdci. Ale i ve světovém měřítku jsou tak populární a zároveň tak lidové postavy jako Prévert nebo bitníci dnes už skoro zapomenuté. Básnické sbírky se už nedávají jako milé dárky k narozeninám, sotva najdete v jarním parku na lavičce slečnu nebo mladíka ponořené do básní, ani ve studentských hospodách či v debatách dnešních intelektuálů nad sklenkou whisky poezie nemá už prakticky žádné místo. A nejednou se stává, že když někomu připomenete to *krásné* slovo „poezie“, vycítíte, jak se dotyčnému vybavuje cosi, s čím se prakticky nikdy nesesetkal, co se týká jen vzdálené minulosti a co je už mrtvé.

Shodou okolností jsem měl příležitost setkat se s pedagogickými výzkumy, které v dotaznících zjišťovaly způsob recepce klasické poezie u dětského čtenáře. Mimo jiné se děti mohly k jednotlivým básním obsírněji vyjádřit, což také bohatě činily. Bylo často fascinující sledovat, jak schopnost být osloven, schopnost citu, fantazie a radosti z krásy veršů zdaleka neumřela. O to smutnější jsou ovšemže výsledky školní literární výchovy, jejímž produktem je většinou člověk k poezii absolutně lhostejný. Dokonce i většina vysokoškolských studentů, kteří studují literaturu a které jsem měl možnost poznat, se s poezií zásadním způsobem mýjí. A nejspíše i tato atmosféra na školách je dána z velké míry tím, že neexistují současní básníci, kteří by dovedli získat srdce učitelů pro poezii.

Jaké je ale východisko z této krize? Máme kritizovat nakladatele? Máme se bouřit proti literárním lobby? Nebo je třeba tlačit na to, aby ten či onen básník, opravdový básník byl vydáván z veřejných peněz? Pochopitelně *nic* z toho. Kdo se hlouběji ponoří do života velkých umělců, zjistí, že většinou základnou jejich růstu a úspěchu byla dobrovolná umělecká aktivita širokých vrstev společnosti. Kolik zajímavých spisovatelských osobností najde třeba ten, kdo si otevře Goethovu autobiografii *Z mého života!*

Na první pohled by se mohlo zdát, že lidí, kteří dnes píšou a čtou básně nikoli kvůli snaze zajistit si úspěch v literárních časopisech a u nakladatelů, nýbrž ze srdce a pro srdce, je velmi málo. Spíše je však pravdou, jak se domnívám, že se *ostýchají*, že se o své poezii bojí mluvit, protože poezie je dnes prostě pro většinu lidí mrtvá a pro privilegovanou vrstvu rádooby básníků je dokonce *směšné* psát ještě dnes srozumitelně, příležitostně a o reálném životě. Úkolem poezie a umění obecně může být sotva na prvním místě společenský úspěch, místo v učebnicích literatury a papouškování zástupů snobů ve stylu: „X je velký básník!“. Ty největší poklady umění vždy vznikaly jako upřímná výpověď o hloubce člověka. Budeme-li tedy mluvit o úkolu poezie, bude tímto úkolem patrně kultivace našeho nitra. A nic, kromě nás samotných, nám nemůže zabránit, abychom v tomto smyslu poezii tvořili, dělili se o ni soukromě i veřejně (třeba na internetu) a vytvářeli tak zázemí pro generaci velkých umělců, kteří přijdou po nás nebo vyrostou mezi námi. Potom se možná potkáme společně s mnohými našimi současníky na cestě do divadla či do knihkupectví za toužebně očekávaným básnickým dílem, které bude budit rozruch v široké veřejnosti. Nakladatelům a literárním časopisům nezbude, než se přizpůsobit, zástup rádooby básníků začne převlékat kabáty a s tím, jak se možná ve společnosti rozšíří i znalost starého umění a jak se bude zapomínat na dnešní agónii poezie, budou naši potomci polemizovat o tom, zda géniové jejich časů se vyrovnají Dantům nebo Ovidiům, jako by na tom záleželo...

Na samotný závěr své marginálie bych chtěl ocitovat inspirativní Goethova slova, která pronesl k Eckermannovi 18. září roku 1823 (*Výbor z díla II*, Nakladatelství Svoboda Praha 1949): „Svět je tak veliký a bohatý a život tak rozmanitý, že se nikdy nebude nedostávat příležitosti k básním. Ale musí to být vesměs básně příležitostné, to jest, skutečnost musí k nim poskytnout příležitost a látku. Obecným a básnickým stane se speciální případ právě tím, že jej zpracuje básník. Všechny mé básně příležitostné jsou podníceny skutečností a mají v ní základ a půdu. Básně ze vzduchu vzaté nemají u mne nejmenší cenu.“

BORIS CVEK (* 1976)

Vystudoval anorganickou chemii na olomoucké univerzitě (Ph.D.), působil jako učitel na ZŠ Haškova v Uničově, na gymnáziu v Kojetíně a jako badatel i učitel na Lékařské fakultě UP. V současnosti je zaměstnán na Katedře buněčné biologie a genetiky téže univerzity, specializace: proteazom. Vědecký profil je na network.nature.com. Od září roku 2003 vydává literární časopis (jen on-line verze) Téma. Od října 2007 dálkově studuje filozofii přírodních věd na Katedře filozofie a dějin přírodních věd PiF UK v Praze (školitel prof. Peregrin). Od roku 2004 píše publicistické články na nejrůznější témata (kromě Britských listů také Hospodářské noviny, Respekt, Přítomnost, Mladá fronta, Lidové noviny, Literární noviny, A2). Autor na internetu dostupných básní a dramát.

R E C E N Z E

Ivo Harák:

DOKONALOST NEDOKONČENÉ STAVBY

Petra Rosette: Dovníť obrácené oko (Litterula, Praha 2009)

Nemám rád poezii tvaru natolik cizelovaného, že už k němu nemůžeš cokoliv přidat – tvá aktivita je zde zbytečná, zbývá toliko obdivovat autora. Přičemž takovýto tvar zhusta nemá nic společného s autorovými schopnostmi: kolik jen poloinsitních tvůrců domnívá se dosíci parnasu na pegasech cválajících v pravidelném rytmu – a pěkně do páru zřymovaných?!

I mohl bych tedy knižní prvotinu pseudonymní autorky (jinak známé fotografky) **Petry Rosette** odkládat uspokojen; neb v ní nalézám skutečnou odvahu hned několikerou: především tedy odvahu k výrazové prostotě (nepleťte si ji ovšem se sémantickou vyprázdňeností) – beze vsí zbytečné expresivity, drtícího rytmu, cukrové vaty básnických ozdob (bez nichž se tak nesnadno obejdu i tvůrci již zavedení). Dále pak i odvahu k jistě exotičnosti (otevřeně vyjádřené například ve verších: „Narodila jsem se cizinkou / ve vlastní zemi“), k exotičnosti nikoliv jen deklarované, leč vskutku žité – v celé síti vazeb intertextových, interkulturních. Autor doslovu Vladimír Křivánek k tomu praví: „Filozoficky je sbírka ukotvena ve směsi hinduismu, buddhismu a konfucianismu“.

Dodávám-li, že se tu setkáváme také se stíny platónské jeskyně, pyramidami egyptskými i zednářskými – vedle hodně vzdálených ozvěv křesťanských, musím si vzápětí pro umělecké rozměry spisování Petry Rosette posloužit řádky z přebalu její sbírky, jichž autorem je Vladimír Mikeš. Píše, že „sbírka pětiverší volně inspirovaných poezií východu“ obsahuje tyto vlastnosti: „Každý z textů vypráví určitý příběh nebo fixuje náhlé uvědomění souvislostí, občas se blíží jakési „epifanii“ či „satori“. Autorka [...] vnímá své básně jako určité snímky skutečnosti, za níž se skrývá tajemství jako otisky, jako něco, co skrze ni promlouvá. Řada básní se vyjadřuje jen nedořečeným náznakem, který často vede až k téměř mystickému přesahu.“

Hovořme tedy také o odvaze nebáti se toho věru hodně naložit na bedra čtenářova. A to v několikerém smyslu. Kniha **Dovníť obrácené oko** se dožaduje nejen čtenáře ochotného, ale také znajícího – zkrátka sečtělého. Takového, jenž svede dekódovat odkazy k dávným filozofickým systémům, ale také konfrontovat někdejší představy se svojí současností. Tomuto čtenáři bude tedy zapotřebí také odvahy – aby se totiž nebál vstoupit a teprve svojí přítomností text Petry Rosette přetvořil ve skutečné dílo.

Nicméně musím v této chvíli konstatovat určitý vnitřní rozpor, který v námi sledované poezii nacházíme: na straně jedné se totiž dožaduje čtenářovy spoluúčasti při své realizaci a k této spoluúčasti nabízí i dosti prostoru, na druhé straně ovšem tento prostor několikerým způsobem zužuje.

Naší autorce totiž chybí ještě dvojí odvaha: odvaha k tomu, aby byla konkrétní. Hovoří-li už o květinách a listech, proč neuvede botanická jména přírodnin, jako to činivali dávní básníci dálného orientu? Pak ovšem čtenář nemá o co opřít svoji zkušenost a kudy (s ní) do básně vejít. Tato se pak děje jaksi nezávazně, mimo prostor a čas.

A konečně mi tu schází odvaha k ještě většímu angažování se v básni ze strany samotné autorky – nechť své představy naplní do podoby, jíž se bude možno dotknouti, o niž se třeba bude možno i zranit. Píše-li „[...] ale oči obracím dovnitř / Tam nacházím více / světla“ je to obraz zajisté výmluvný a srozumitelný. Jenomže se u něj neohřejeme, od něj neušpiníme. Obrácení očí dovnitř, vnitřní světlo – to jsou v podstatě ornamenty již dosti tradiční a omšelé. Aby jejich užití v nově vznikající básni bylo oprávněné, muselo by se mu dostat posvěcení jich novým definováním, ironickým odstupem od nich neb osobní účastí při jejich sochání.

Nicméně se musím přiznat, že jsem *chycen* tehdy, když mi konkrétnost básnění umožňuje v básni spolubýti: „Barokní zámek nad chmelnicemi / je zarostlý a obývaný jen sochami / Pobořená schodiště stoupají v zahradách / a červená omítka se pomalu loupe / jako kůra starého stromu.“ – Zde se mi totiž zdařilo interiorizovat krajinu umělecké fikce, procediti ji skrze síto osobní zkušenosti literární i věcné – a v posledku z těchto komponent stvořiti fikci vlastní (s níž uzavírám smlouvu o hře na pravdu).

Poezie se stává bohatě obvrstvenou, v níž dochází jakoby ku vzájemnému zrcadlení několikerých obrazů: skutečnosti, umění, bytu přírodního i lidského, tradic (byťsi exotických) a přítomnosti, vzpomínky a reflexe; světa před- a světa za- očima: „Sochy na mé černobílé fotografii / se objaly v tvém snu / Teď vidím, že jsou k sobě / obráceny zády a kamennými prsty / jim protéklo několik dalších let.“ Navíc i poezií přiznaně reflektující rozestup mezi představou a jejím vyjádřením (/nejen/ verbálním): „[...] než mi první myšlenky / a slova pošlapaly paměť“; „Slovo nestačí / obraz je málo, / ani hudba nedokáže / popsat svět plný prázdna / Kam se obrátit než k sobě?“, „Fotografie může být nebezpečná / svou zdanlivou věrností realitě.“

Dočteme-li se navíc, že „Porozumět obrazu znamená / do něj vstoupit, obejmout / dvě osamělé postavy na břehu,“ nezbyvá, než si přát, aby z příští své tvorby Petra Rosette odstranila všechny výše jmenované překážky, které čtenáři v takovéto cestě brání.

Milan Hrabal:

NEBOJ SE, JÁ JSEM, ŘEKL BŮH ANEB Z ODLIŠNÝCH BŘEHŮ

Jiří Kukaň: *Přechody ztracených řek* (Dauphin, 2009)

Po téměř dvacetileté odmlce od druhé sbírky začal básník Jiří Kukaň (1951) opět pravidelně vydávat svou poezii knižně. V posledních dvou letech vydal hned tři tituly: *Dívoký jezdec na černém sarančeti* (2007), *Až budu dospělý* (2009) a zatím poslední – *Přechody ztracených řek* (Dauphin, 2009). U této objemné sbírky se zastavíme. Je bohatě ilustrovaná kolážistou a Kukaňovým básnickým vrstevníkem Miroslavem Huptychem, přičemž nutno zdůraznit, že verše v ní obsažené si s ilustracemi v kvalitě rozhodně nezádají. Básník svou sbírku otevírá razantně: „Zavlečen na břeh řeky / vyhlížím v písku / otisky tvých pat // Tvá slova o stopách těch, co tu žili / mě už nedojmou / Buddha i Kristus / leží ve stejném písku / a lasturové oči jim prosvítají pod víčky // Žil jsem tu kdysi a díval se vzhůru / a věřil, že splynou / že budu součástí písku / země a dávných bohů / ale nic z toho jsem nepochopil / Pochodně zhasly / a mně ještě nezakryly oči // Neznám však jiné řeky / Můj bůh se ještě nenarodil.“ To jsou verše, které znějí tak přirozeně, jako kdyby byly pupeční šňůrou spojeny s pamětí například zralého Jaroslava Seiferta. Lyrický hrdina se mění v malého chlapce „na nejvyšší hoře“, který se ještě dokáže „dotýkat nebe“ a zná „jména budoucích hvězd“, aby záhy jako „prasklý zvon“ ležel na dně řeky, kde „už tisíc let /... stále klečíš na břehu“, řeky, jíž se „ještě bojíš přejít ulci“ a v níž „ryby plují / a ty si češeš vlasy“ (s.9). A tak to stále pokračuje; je cosi vážného a trvalého v těch verších, které plynou jako jeden proud, který má dva břehy – odlišné, a přece je poznáváme, protože básník a čtenář splývají v jednu bytost. To je velký dar oboustranné empatie, jestliže se ocitáme tam, kde „odešad bylo nikam“ a tam, v nikde, má „kostlivec krásné modré oči“ (s. 13). A tehdy chceme jít dál, až tam, kde „převozník na kamenné řece“ na hraně propasti, v krajině, kde „se stmíou jen jednou do roka / když bůh jde uenčit psy“ (s. 14). Chceme jít spolu a kdykoli vyslovit tu prostou, zoufalou, v životě tak beznadějně častou modlitbu: „bolesti má / smiluj se / smiluj se nad námi“, modlit se nejprve za druhé a teprve potom za sebe, protože čas plyne a hroby vzpomínek za námi rostou jako les. A právě taková je Kukaňova přítomná poezie: ne prales slov, jímž se prodíráme udivení a orvání, ztrácejí směr a smysl, ale les, založený sice lidskou rukou, ale neubráníš se osudovému rozhodování přírody. Hned krásný, hned tajuplný, propouštějící jas i v nehlubším přítmí, bolest smíšená s rozkoší. Dlouhá odmlka a jistě i lidské zranění Kukaňovi – básníkovi prospělo. A tak – promítnuto do lesních hlubin hudby, s níž má básník leccos společného – slyšíme současně velebnost Bachovu i prostou a přízemní, neostýchající se rytmiku třeba takových AC/DC. Že to sem nepatří? Ale ano. Vezměme si jenom začátky básní, které jsou bez názvů a vycházejí i vcházejí jedna do druhé a vytvářejí proud i břehy oně řeky v názvu sbírky: *Některé příběhy nikdy nekončí, Příšlí jsme z rovin, A dávo předtím, Došli jsme k branám, V uhelné sloji, A přesto se budu trást zimou, Až*

*na vrcholku hory, Všechno, co mám od zvířecích předků, Slyšel jsem u ohňů rady starců, Pro slovo vytrhlí mně jazyk, Neznám řeč otroků, Jedno mám pro lásku, Kdo z nás noc přežije... Kompozice, promyšlená práce s tím, co jazyk a jeho prostředky nabízejí. Kukaň se nesnaží opájet čtenáře originálními metaforami ani třesutými obrazy, sází na příběh, napětí a dbá také na usmíření okamžité potě, co zraní. Kukaňovou silou je obraz vyrůstající z děje, z vyprávění: „Dny, které teprve přijdou / vyzpívané k nebi / tenounkým hláskem / otvorem suku / co zbývá po větvi / když rostla příliš vzhůru...“ (s. 75); „Léta jsem seděl proti zdi / dokud mě nepustila / Je z druhé strany stejná / jako já / jako nebe / a jako ty...“ (s. 98). Jeho styl vyrůstá z kořenů zapuštěných do literatury předchůdci, kteří se učili myšlení i umění vyprávět na biblických příbězích. Dokazuje to i podíl frekvence substantiv jako bůh, anděl, žena, dítě, zvon, pastýř, převozník, karavana, pergamen, kámen, řeka, voda, vlci, sokoli, krkavci, chrám, obřad, křtitelnice či rubáš; adjektiv jako zásvětní, uslechtilý, vnitřní, mlžný, ponorný, smířčí, křížový, bezhvězdný, okřídlený atd. Již dříve zmíněný náznak modlitby se v textech upomíná také častěji: *milosti má, která..., úzkosti má...* atp. A pak jsou zde přímá volání po empatii: „smýváš prach prachem, jsi řece řekou, cestě cestou nebo dítěti dítětem“ (s.11) vedle výkřiků osamění: *obezdění svými zdmi* (s. 75). Zvolání typu „*obeplout v kapce vody celý vesmír*“ nebo otázky podobné té „*a jak sdělit a nevyslovit?*“ mohou sice působit poněkud archaicky, snad i opsaně, ale vřazením do ostatního textu naštěstí tento dojem slábné nebo zcela mizí.*

V Kukaňově básnické dílně vznikl opus, který v české poezii těchto let není v této umělecké kvalitě a celistvosti zcela obvyklý a rozhodně by neměl zapadnout. Jako důkaz všech předešlých tvrzení, lépe než další komentáře, snad poslouží verše z básně, která sbírku uzavírá: „*Kolik žízně je třeba / abych pochopil vodu? // A kolik vody / abych pochopil řeku?... / Jak těžký kámen na krku / abys vytlačil stopu / a kolik zapřít slovo / aby byla báseň?... / neptám se, kým jsem byl / ale kým budu... / A bude-li potopa / budou i nové ostrovy.*“

Pavel Knot:

KDYŽ VÁM O MYSTIFIKACI ZALŽU, TAK MI TO NEDOKÁŽETE!

Jan Musil: Mystifikace (Tribun EU, 2009)

Autor, který se jako básník i prozaik profiluje už od šedesátých let, není v českém kulturním kontextu příliš známým jménem. Po dlouhém, téměř čtyřicetiletém odstupu od doby vzniku textů se od poloviny devadesátých let dostávají díla pozvolna do tisku, a to zejména díky nakladatelstvím Praktik a Tribun EU. V posledních dvou letech to byla básnická sbírka *Promenáda* (Tribun EU, 2008) a prózy *Mystifikace* (Tribun EU, 2008) a *Pařezoo* (Tribun EU, 2009). Všechny výše zmíněné knihy jsou průřezem Musilovy činnosti od 60. let (sbírka *Promenáda* vznikala mezi lety 1965 – 1968) a jsou splacením části Musilova publikačního dluhu. Ač doba vzniku textů chronologicky odděluje od soudobé literární produkce, mnohé z nich jsou publikování hodny, protože se v nich objevují prvky, které v současné literatuře chybí a jejich vydávání rozhodně není jen rozšířením kánonu literatury 60. let. Těmito prvky je zejména vyjadřovací osobitost i dramatická práce s žánrovou konstrukcí, jakou autor prokázal v *Mystifikaci*. K širšímu ohodnocení Musilovy tvorby bychom se rádi dostali v některém z příštích čísel Psiho vína.

Jak jsem výše nastínil, *Mystifikace* vedle svého existenciálního podtónu skýtá i klasickou detektivní zápletku s mnohdy tajemným příběhem. Prostorem příběhu se stávají místa, která Musil popisuje pouze minimálně, a tak zapojuje čtenářovu imaginaci. Tímto nedopovězením vzniká u dějiště příběhu všeobecná zaměnitelnost a čtenář si lehce představí sám sebe v kůži vypravěče. Jsou zde volena dosti ponurá místa a jejich rozvržením dodává atmosféře příběhu jednotu. Děj je gradován přirozenou touhou po zjištění tajemství, což je jedním z hlavních kladů žánru a žánrové prózy vůbec. Musilovi se ale občas stává, že se do svých konstruktů zamotá a ona existenciální nejistota, kterou tak úspěšně buduje, koliduje s žánrovou kosterou. Tento jev ovšem není až tak zásadním nedostatkem, protože, jak brzy zdůrazníme, jde kniha číst vícero způsoby.

Musilova novela je důsledným popisem životních možností, skryté existence a také životní nejistoty vypravěče Vojtěcha Časty, pátrajícího po životním příběhu svého starého přítele Samuela Linhy. Přehodnotit svůj život je nucen zejména v okamžiku, kdy se osudy jeho přítele, ale hlavně jeho milenky Marie Kavanové dotýkají osobně i jeho existence. V dialogích je většinou nastíněna vypravěčova životní situace, ve které se díky nedokonalosti slov – jak brzy zjišťujeme – nevyzná ani sám Časta. V pěti kapitolách novely se vypravěč setkává jen s minimem postav, jejichž pábení, ale i prostá, jednoduchá sdělení mu převrátí život a čtenáři příběh. Jedním z dílčích témat je i téma vyprávění; stejně jako u postavy vozky, jenž se chová iracionálně „pouze“ kvůli zjištění závěru příběhu, který mu byl nastíněn, i Časta nasazuje svůj život pro příběh. O slova zde jde v první řadě. Mají totiž velkou váhu a jsou primární součástí mentálního prostoru hlavního hrdiny. Většina postav je utvářena pouze jako sémiotický konstrukt z výpovědí jiných postav, což je základem jakéhokoli psaní,

a tento znakový vznik je i v díle dále rozvíjen a tematizován, což obohacuje estetické stránky díla a skýtá v příběhu hluboce implikované zamyšlení. Důležitost a důvěryhodnost slov je zde podrobována analýze, konečné rozhodnutí je však přenecháno právě nám.

Příběhu dává jeho výjimečnost i specifické, netečné hledisko vypravěče. Toto hledisko můžeme nazvat hlediskem nezaujatého pozorovatele, který se vměšuje do konverzace a přetváří ji, pouze pokud ostatní postavy převedeji kategorie vypravěčova bytí v příběhu. „*Já nejsem žádný pomocník, musel jsem se usmát.*“ (str. 6) V opačných případech, kdy se dění týká osoby vypravěče, ale kdy není přetvářen svět, který si kolem sebe definoval, je dokonale nečinný a pouze vypráví a popisuje příběh, jehož je nedílnou součástí. I obyčejné slovo jako je „pomocník“, může nabývat v tomto příběhu zvláštních zabarvení a je jen na čtenáři, jestli zvolí čtení textu jako žánrového útvaru s dobrým detektivním spádem, nebo existenciální alegorie a čte za slovy další významy.

Ve světě tohoto příběhu fungují zajímavá a od běžné skutečnosti odlišná, ontologická pravidla. Podobně jako v Kafkových fikčních světech je modelován a přetvářen fyzický svět postav jejich světem psychickým, oba dva korespondují a přímo se ovlivňují, ale zároveň mohou být tyto světy odtažité.

Setkáme se zde také se zvláštním *principem fatality*, kterou postavy prožívají. „*[...] začal jsem propadat dioné jistotě, že jsem odožžen právě tam, kam bych musel stejně přijít.*“ (str. 3) Není to pouze osoba vypravěče, u které si této odevzdanosti osudu můžeme všimnout, tomuto principu podléhají i ostatní postavy: „*To musím, ozoala se hajná, pořád něco musím.*“ (str. 8) V příběhu nejde o osudovost strojenou a dramatizovanou, naopak je popisována nadmíru civilně, což jí dodává ještě více všednodenní trpkosti. U vypravěče fatalita přerůstá až do existenciální nevyhnutelnosti bytí.

Právě tato fatalita zdá se být klíčem provokativní působivosti textu, ale i svébytnosti diegetického světa. Tato osobitá pravidla dávají příběhu nádech nadreality.

Dalším Musilovým tématem, které nám pomůže postihnout jeho cennou osobitost, je prolínání bytí a myšlení, ale také rozměňování hranice mezi snem a skutečností: „*Mohu vůbec něco dosáhnout? Vždyť už tím, že mohu být ovdý jen na jednom místě, mi uniká všechno ostatní, co není právě zde.*“ (str. 3) Čtenář je přímo svědkem výše zmiňovaného ztotožnění reality a snu vypravěče: „*A teprve při zavřených očích mě opět prostupuje blažený pocit, že teď skutečně na jediném zbytečném místě nemarním svůj čas. A tedy ani Samuel, je-li tady se mnou, říká si povzbudivě a už ho chci u ducha i oslovit, když najednou už pode mnou trhl a já uslyšel hlas starého vozky.*“ (str. 4) Vypravěč je zachycen mezi snem a skutečností, při přechodu ze snu zpět do hmotného světa příběhu.

Jak jsme si všimli z předchozí citace, vypravěč za podstatné považuje čistou představivost a také snění – tedy imaginaci, kterou je schopen povznést se nad své hmotné bytí a překročit sám sebe a banalizovat tak fyzičnost svého těla. Mystifikace tak poskytuje kromě existenciální tísně a nejistoty i básnivě východisko.

Knize by rozhodně neuškodila větší ediční pečlivost, čtenář je občas rušen gramatickými chybami, kterých je ve vydání plno, a dokonce i vazba, k níž nebývá zvykem se recenzně vyjadřovat, je svou chatrností toliko nápadná, že udělám výjimku. Velmi příznivý dojem, který ve mně obsahová stránka zanechala, byl oslaben právě tímto nešvarem.

Jan Musil se ve vyprávění dostal poměrně hluboko pod slupku reality. Autorovi se povedlo narušit stereotypy mezilidské komunikace, ale hlavně svým textem ve čtenáři pravděpodobně podkope přístup, s jakým se k obyčejné komunikaci staví. Podobný otřes v závěru zažívají i základní sémiotické kategorie označovaného a označujícího. V tomto detektivním příběhu, jehož rysy jsme nastílnili, se rozbíjí vztah osoby a jejího jména, který vypravěč považoval za jednu ze svých životních jistot.

S podtitulem *Pátrání po skryté existenci* příběh demaskuje jednotlivé životní jistoty, které hned po jejich objevení pohřbívá do hrobu jejich nefunkčnosti. Poslední jistotou v závěru knihy zůstává důvěra vypravěče ve slovo, jež je symbolizována vztahem Samuela Linhy a Marie Kavanové, a v neposlední řadě i důvěra vypravěče v sebe sama.

V závěru příběhu je ale i tato jistota zpochybněna. Postavy jsou čtenáři popsány pouze pomocí jmen, o nichž se nakonec dozvídáme, jak jsou arbitrání. Právě tato zaměnitelnost jména a osoby pohřbila poslední jistoty vypravěče Vojtěcha Časty. Již dříve v příběhu rozvíjená nemožnost uvěřit ve vyprávění – tedy ve slovo – vytvořená omezením postav pouze na narativní konstrukty jiných postav, se posouvá konečným zpochybněním do existenciální roviny. Vojtěch Časta žije ve světě nesdělitelném, bez možnosti sebeurčení, ve světě, kde je možná pouze přítomnost, protože o čemkoli jiném by se muselo vyprávět. Četba takového textu a návštěva tak odlišného světa, kterou lze doporučit, bude nevšedním zážitkem, o to nevšednějším, že ho lze podniknout jen s titěrnou knížkou v ruce.

Jiří Mareček

ZNEPOKOJIVÁ ONĚGINSKÁ ZPRÁVA VYPLAVENÁ NA SMETIŠTĚ

Pavel: 52 slok (Mezera, 2009)

Ve stejném roce, kdy Bohumila Grögerová obdržela cenu Magnesia Litera za svou autentickou výpověď o stáří a postupné ztrátě zraku ve sbírce *Rukopis*, se mi dostala do rukou jiná básnická výpověď, v tomto případě však neznámého autora, který je uveden pouze pod jménem Pavel. Nakladatelství Mezera v krátké předmluvě útlé knížky objasňuje, že text dvaapadesáti slok byl nalezen ve sběrně směšného odpadu zapsaný do nesignovaného zápisníku. Pokud budu důvěřivý k původu této skladby (a to já jsem, přes všechny postmoderní koncepty, které se tu nabízí) je nutno říci, že prostý zápis jednoho osudu zaznamenaný oněginským metrem do padesáti dvou oddílů působí na čtenáře opravdu znepokojivým dojmem. A to zvláště v době rozostřené nedozírným množstvím nejrůznějších variací diskurzů, plánů, lyrických subjektů a také vykonstruovaných kontemplicí.

Jen pro připomenutí: metrický systém Oněginské sloky vytvořil A. S. Puškin pro svůj veršovaný román *Evžen Oněgin* napsaný v letech 1825–32; strofu tvoří čtrnáct rýmovaných čtyřstopých jambů, které se uvnitř ještě člení na tři čtyřverší a závěrečné dvojverší. První čtyřverší má rým střídavý, druhé sdružený, třetí obkročný a závěrečné dvojverší rým sdružený; rýmové schéma je **abab ccdd effe gg**. V české poezii najdeme inspiraci tímto metrem například u Holana nebo v libretu Janáčkovy opery *Osud. Fragmenty románové ze života* vznikající od roku 1903 za přispění básničky Feodory Bartošové. Toto veršové schéma je tedy v naší literatuře jevem spíše výjimečným.

Zde je oněginské metrum záměrně využito pro Pavlův lament nad svou polistopadovou existencí učitele ruštiny. Popisuje ji mnohdy s odstupem až cynickým, který se nebrání ani zlehčování prožitků vlastního utrpení. Není to tedy jen láteření nad neduhy nových pořádků v zemi (autorovi bylo v době sametové revoluce zřejmě okolo třiceti let), spíše jakoby jeho tehdejší svět běžel mimo minulý režim, jehož „nároky“ bohatě splňovalo to, že učil ruštinu. Ovšem do té doby než jej po převratu právě ruština stigmatizovala. Tím se změnily i možnosti setrvávání ve vlastním závětří. V autorově textu pak některé pasáže objasňují pokusy o vyrovnání se s aktuální situací, například změnou aprobace a následnými problémy se vstřebáváním angličtiny. Nejdůležitějším zrcadlem pádu je však pozadí autorovy rodiny, mladé ženy Jany a dcerky Pavlínky. Marná snaha o naplnění nových a mnohdy nesmyslných požadavků rodičů se demokracie se nakonec podílí nejen na rozpadu rodiny, ale i závěrečném pádu na dno, který podtrhne ještě bezdůvodně a brutálně napadení neznámými zloději. A to v době, kdy Pavel bez rodiny a bez zázemí končí jako hlídač průmyslového objektu.

Ve chvíli, kdy jsem jako čtenář zvažoval původnost tohoto textu a bral v úvahu možnost fabulace, napadlo mne, že si mnohý režisér laskavého humoru může omlátit hlavu o nejbližší sloup, protože jeho samotného námět osudu ruštináře po pádu komunismu nenapadl. Toto by však v závěru mohl být chybný a bezcitný úsudek nad textem, který se literatury pouze dotýká a zůstává spíše u rýmovaného lyrického deníku. Záměrně proto ponechávám stranou hodnocení jazykových dovedností a účinnosti zvolených postupů. Pavel tu totiž v důsledku svého prostého gesta a odlehčené obraznosti staví do latě nejednoho v současnosti etablovaného básníka, a to především odvahou stát v jednoznačné pozici i s rizikem, že jeho hodnoty budou nakonec zlehčeny a zpochybněny. V závěru například můžeme číst verše „Já i ty [Puškyne; pozn. aut.], sotva tušíme,/ jak strašná krutost se to rodí/ v generaci mé Pavlínky;/ S hrdostí plive na linky,/ jež by ji vedly; ze svobody/ si splétá bič, jímž v závratí/ z moci nás jednou umlátí.../“ (str. 61) Nechávám na čtenáři, ať si sám rozsoudí, zda se jedná pouze o postesknutí si nad bezpečnou výchovou pionýrských řad, či jestli se mu vybaví dnešní bezduché existenční inkubátory škol a rodin, za kterých často vycházejí plody schopné jen náhražkových prožitků.

Snad nejvíce znepokojující je ovšem absence konečného východiska, text je totiž uzavřen momentem Pavlova bezdomovectví a záznamem trvalých tělesných postižení po prožitém útoku. Nutně se proto na povrch tlačí jinak banální čtenářský dotaz: Co je s autorem nyní? To, že na hladinu veřejnosti vyplaval pouze fragment svědectví, přesahuje původně osobní zpověď tím, že nakonec může mluvit za kohokoliv z těch, které anonymně denně v ulicích zaznamenáme jen periferním viděním.

Některý z nich může být autorem těchto řádek: „Už zase ve mně chladně roste/ strach jako sněh, můj básníku -/ topím se po krk v pochybnostech/ o smyslu svého výkřiku./ copak je jedna všední bída/ námětem, který někdo vydá?/ Přijdou snad za mnou? Dají mi/ alespoň tolik za rýmy,/ abych se párkrát umyl, spal/ v čisté posteli jako král...?/ Narazí na to někde Pavla? A Jana – bude tohle číst?/ Vydá to aspoň na dvojlist/ přílohy v plátku, co se dává/ zadarmo v metru. Asi ne./ Píšu to tobě, Puškine.“ (str. 47)

Kamila Vozáková

KLETBA MEČE

Sága o Hervör a králi Heidrekovi Moudrém (Perplex, 2009; překlad a úvodní studie Miroslav Černý, ilustrace Markéta Šenkyříková)

Nejlépe prosti všech znalostí týkajících se středověkých ság, legend a bájí přistupme ke knize nesoucí název *Sága o Hervör a králi Heidrekovi Moudrém*.

Na poměrně malém prostoru je nám zde předestřen svět malého kousku skandinávských dějin, zčásti fiktivních, zčásti historicky doložených. Seznamujeme se nejen s četnými postavami, typy, charakteristickými pro prostředí, v němž se právě nacházejí, pro roli specifikovanou postavením, zařazením v přísně hierarchizované společnosti, ale také s množstvím bájných prvků, kouzelných artefaktů, mytologických elementů, které jako střípky mozaiky slepujeme v celistvý obraz a utváříme tuto fantastickou říši.

My stojíme vprostřed tohoto příběhu, neboť naše obrazotvornost je už sama svou přirozeností pužena k tomu, aby se rozlévala jako mlžný opar vznášející se nad provlhlými, ztuchlými lesy a stoupala k výšinám marně hledající své hranice. Však jedině mlha přechází po zemi tak, že není ničeho vidět, ale zmizí, jakmile se probudí vítr. Mocnými poryvy větru rozžehname uhasínající oharky těchto zapomenutých, nyní však z hlubokého spánku probouzejících se dobrodružství, jež podnikají berserkové, tito zběsilí severští bojovníci příznační svou zuřivostí a chrabrostí v boji, i králové a obyčejní smrtelníci obývající tento svět.

Vždyť čím by byl svět bez příběhů, legend či pohádek? Laternou magií bez světla. Ovšem sotva do ní postavíme lampičku, objeví se na bílé stěně nejpestřejší obrazy. I kdyby to nebylo nic víc než pomíjivé přeludy, přesto nedokážeme od této proměnlivosti tvarů odvrátit pohled, v tu chvíli jsme vsichni malými dětmi snícími si svůj sen, představujícími si vše, co fantazijní nerealita dovolí. V tu chvíli tkáme do osnov své existence vlastní pravidla, nasloucháme příběhům, věříme jim.

Tento svět, svět této knihy, vytváří svá vlastní pravidla, své vlastní bytosti, z nichž my jsme ti nejnižší a každá mimo nás je dokonalejší a nádhernější.

V sáze o Hervör a králi Heidrekovi Moudrém se vypravíme daleko na sever do světa chladu a nevlídného počasí, kde se sálajícím životem rozpínají pouze starodávné báje, jako je kupříkladu věštba o kouzelném meči vyrobeném trpaslíky, prahnoucím po stále teplé lidské krvi. Magie je zde vrostlá hluboko v zmrzlou půdu i v lidská srdce, obyčejje a rituály jsou beze změny dodržovány od počátků věků, sny a předtuchy mají stejnou váhu jako slovo krále. V těchto soumravných dnech vypravujeme se tedy my do pustiny švédské země, abychom se poučili o nutnosti dodržovat sliby, o odvážných hrdinských činech nebojácných bojovníků, ale především o tom, že konec našich dní je nám neustále v patách a nezbyvá než shledání ve Valhale.

Zlo, které ještě více než dobro prostupuje téměř všemi severskými ságami, jež jsou nám předkládány, je v těchto vyprávěních vtěleno v mnohé artefakty, stejně tak může však

přebývat a přebývá v lidech. Hervör je bezesporu takovým médiem. Svůj prokletý původ chce odčinit nalezením rodinných kořenů a především pokladů rozsekaných předků. Přemoci ji nemůže ani strach, ani slabost. Ruší mrtvé z poklidného spánku, aby výhrůzkami a hrubými slovy nabyla svého dědictví. Není pak pouze zlem, ale zhoubou pro sebe i své blízké. A tak také činí a skrze ni prosakuje kletba i do jejích potomků. Cesta nazpět se jak pro ni, tak pro jejího syna, jenž nese prokletí bratrovraždy, navzdory uzavírá. Jediným společníkem v její osamělosti je neštěstí přinášející meč.

Zášť a zloba matčina se do syna Heidreka promítne coby prohnatost, lstivost a domýšlivost. Ze spárů smrti dokáže uniknout díky moudrým úsudkům a také díky dodržování rad jiných. Stává se tak nejen mocným králem, ale i oblíbencem svého lidu. Sílu slova měkce, avšak pevně obaluje v tajemství, hádanky střeží jeho dar rozumu. Svět je pro něj jen hrou, v níž je vsazen jeho život. Právě tyto hádanky se stávají významnou součástí ságy. Zaujímají značnou část textu a jsou tak vítaným ozvláštněním dialogu samotného nejen svou písňovou stavbou a obsahem s převážně přírodním zbarvením, ale také svou naprostou nelogičností, nemožností, aby čtenář jakkoli pronikl za tyto „bezvýznamné“ znaky, které jsou obsahem naplněny až ve chvíli, kdy je vyřčeno rozřešení:

*Kdo je ta mocná paní,
která mnohé řídí?
Se zemí zápasí
a spasí smrtelné,
když přítel její
peuný je a spolehlivý.
Heidreku králi,
hádanka čeká!*

„Toá hádanka je dobrá, Gestumblindi,“ pravil král. „Však já ji uhádl. Je to kotoa s dobrým lanem. Pokud její list je v zemi, netřeba se bát.“ (str. 95)

Celou ságu o zle v matce, jejím synu a dalších potomcích propojují a především spojují v celek krátké, od sebe oddělené příběhy, vyznačující se především poklidnou atmosférou, která není narušována žádnými nepatřičnými prvky. I drastické výjevy z bojiště či pohřebiště jsou uvedeny bez zbytečných okázalostí, přehrslí pestrobarevných obrazů. Právě toto dodává vyprávění na pohádkovosti, snovosti. Jako bychom procházeli se zavazanýma očima touto zamlženou zemí, světem, kde se rozseknutá lebka, stále s úsměvem na rtech, odkutálí od znetvořeného těla. Signifikantním se tedy nestává realnost oněch popisovaných dobrodružství, přestože víme, že některé scény jsou historicky doloženy. Čtenář je jimi doslova okouzlen, proto je smí znovu objevovat v mnoha jiných fantastických

knihách, jež přímo či nepřímo právě z těchto legend čerpají.

Příběhy jsou stále se opakujícími scénami, stejné situace nastávají při konání stejných chyb, jichž se nelze vyvarovat, stejná jména rodinných příslušníků evokují stejné charaktery postav a jejich úděly, nehledě k tomu, že snadno ztíží orientaci ve vztazích mezi jednotlivými hrdiny.

Příznačným pro ságy jsou také určité znaky, které, ač rozdílné vzezřením, přinášejí podobná sdělení. Jsou jimi jistě motivy cesty a putování, jež jsou zastoupeny téměř ve všech dobrodružstvích a kterými jsou řízeny osudy hrdinů. Jsou jakýmsi hledáním vykoupení, očistění od prokletí a hříchů. Cesta je zde vždy slepá: nejenže nevidíme za další zákrut, nikdy ale ani nevíme, kde přesně se v daný okamžik nalézáme, odkud jsme vyšli, co je cílem a proč leží shnilý strom zrovna v těchto místech.

Dalším stále se navracajícím motivem je svár. Je vyvolaný touhou po moci, krvi, mstě; vždy však v něm je smrt zprostředkována prokletým mečem, který přechází z generace na generaci. Spravedlnost pak náleží pouze tomu, kdo pevně třímá tento meč v obou rukou a nebojí se jej obrátit proti vlastní krvi. Věčná kletba je pro takto stížené hrdiny zhoubou a nezvratitelným údělem. Na lásku, hlubší přátelství či náklonnost zde naprosto nezbyvá místo. Hlavní je vždy snaha získat nadvládu nad jinými a snaha si ji co nejdéle podržet.

Kniha *Sága o Hervör a králi Heidrekovi Moudrém* je výjimečná v mnoha ohledech. Lze ji vnímat jako příjemný, neobvykle zpracovaný příběh či jako poučení, které nás nenuceně

informuje o tématech tohoto typu. Precizností se vyznačuje také struktura a stavba knihy, jež se tak stává až uměleckým dílem, textem jiné roviny. Neznalému čtenáři je nabídnuto nejen například vysvětlení slova „sága“ z hlediska literárního zařazení, tematického vřazení či jazykového ztvárnění, ale je také poučení i etymologií tohoto slova. Nezanedbatelná část charakterizace starogermánských ság je věnována jejich složce písňové, neboť starogermánská hrdinská poezie se stala jejich nedílnou složkou. V sáze o Hervör a Heidrekovi je tato písňovost reprezentována aliterační poezií, jež, jak uvádí v úvodní studii Miroslav Černý, se vyznačuje unikátností značně ztěžující překlad.

K dalšímu ulehčení v orientaci jak v knize samotné, tak v dějinách germánských, slouží letmá chronologizace význačných událostí (což zároveň umožňuje zasadit ságy o Hervör a Heidrekovi do historického kontextu), poznámky k textu vysvětlující především jména postav a názvy míst, obsáhlý seznam doplňující primární a sekundární literaturu, který nám usnadní orientaci v dané problematice, a způsoby, metody a postupy translace.

A právě díky všemu výše zmíněnému kniha tvoří výjimečnou, celistvou soustavu, sférickou strukturu vyznačující se dokonale hladkou plochou, z níž žádným způsobem nevystupuje narušující prvek. Je k dokonalosti vypracovaným projektem, za kterým je vidět nejen snaha a tvrdá práce, ale především radost z takto odvedené námahy.

Drážďanská cena lyriky 2010

Drážďanská cena lyriky je vyhlašována každý druhý rok a v září 2010 bude udělena již poosmé. Cenu, která byla založena na podporu současné básnické tvorby a která je dotována částkou 5000 EUR, vypisuje primátor zemského hlavního města Drážďan.

Uchazeči z německy mluvících zemí a z České republiky mohou být navrženi nakladatelstvími, redakcemi literárních časopisů, autorskými svazy či literárními sdruženími. Vítány jsou i přihlášky jednotlivců!

Přihlášky do soutěže se přijímají do 30. září 2009.

Uchazeči zašlou minimálně 6 a nanejvýš 10 básní v pěti vyhotoveních psaných na stroji nebo na počítači a svoji stručnou bio-bibliografii s aktuální adresou. Autoři nesmí uvést své jméno, nýbrž si zvolí heslo, kterým všechny své texty označí.

Tříčlenná česká porota 1. kola vybere z českých návrhů až 5 autorů. Stejný počet autorů vyberou ze všech německojazyčných uchazečů tři němečtí porotci, a to do 1. 2. 2010. Nominovaní autoři postoupí do finále soutěže, které se uskuteční v rámci festivalu lyriky BARDINALE 2010 v Drážďanech. Zde budou před hlavní porotou a publikem prezentovat své příspěvky do soutěže.

Veškeré zaslané texty všech nominovaných uchazečů budou renomovanými literárními překladateli přeloženy do druhého jazyka, aby je hlavní porota (česko-německá) měla k dispozici. Obě poroty (1. a 2. kola soutěže) vybírají bez ohledu na osobu

autora/autorky, tj. jména uchazečů se jim neoznamují. Každý uchazeč by měl být připraven a ochoten v případě své nominace předčítat v den předání ceny před publikem v Drážďanech.

Přihlášky do soutěže o Drážďanskou cenu lyriky je třeba podat klasickou poštou (ne doporučeně!) do 30. září 2009 na adresu:

**DRESDNER LITERATURBÜRO e.V.,
ANTONSTRASSE 1, 01097 DRESDEN.
tel./fax: +49 351 804 50 87**

Upozornění!

Na přihlášky emailem nebo faxem nebude brán zřetel. Z kapacitních důvodů nemůžeme potvrdovat přijetí zásilky ani vyzvedávat doporučené zásilky na poště.

Poskytnuté rukopisy nebudeme zasílat zpět. Právní cesta je vyloučena.

Hesla nominovaných básníků budou zveřejněna 1. 2. 2010 na internetových stránkách Dresdner Literaturbüro (www.dresdner-literaturbuero.de) a Muzea Ericha Kästnera (www.erichkaestnermuseum.de). Jméno vítěze bude zveřejněno po předání ceny na týchž internetových stránkách a také v tisku.

.....

Vážení autoři, rádi bychom Vás touto cestou opět po roce pozvali k účasti na 11. ročníku festivalu

Den poezie,

který se bude letos konat od 9. do 23. listopadu 2009. K programu festivalu, jehož smyslem je oslavit roli poezie v našem životě a v české kulturní tradici, se každoročně připojuje víc a víc škol, knihoven, divadel, klubů, literárních kaváren, kulturních domů a organizací i jednotlivců. Každý pořádá během festivalu svůj vlastní program poetického charakteru pro veřejnost a pro lidi, kterým je poezie blízká.

Akci koordinuje a pořady aktérů celostátně propaguje Společnost poezie. Zvykem bývá, že záznamy některých akcí točí Česká televize a Český rozhlas, akce si všimá většina předního tisku. V minulém roce probíhaly programy Dne poezie ve víc jak 50 městech a místech po celé naší republice. Více o Dnu poezie a o jeho jednotlivých uplynulých ročnících najdete pro inspiraci na <http://www.denpoezie.cz>

Podtitul letošního ročníku ponese téma "Virtuální svět".

Pokud se chcete ke Dnům poezie v tomto roce připojit, pošlete prosíme do 10. září 2009 na email denpoezie@basnici.cz

- 1) název svého pořadu + krátké info o programu a účinkujících
- 2) jméno a kontakt na organizátory
- 3) datum, místo a čas konání akce

Psí víno 49
časopis pro současnou poezii
XIII. ročník
září 2009
www.psivino.cz

Vydává: Občanské sdružení
Klubu přátel Psího vína
Šéfredaktor: Petr Štengl
Zástupce šéfredaktora: Jan Těsnohlídek ml.
Redaktoři: Kateřina Bolechová
Ondřej Buddeus
Ivo Harák
Milan Hrabal
Lukáš Neumann
Jan Novák – čestý člen redakční rady
Vladimír Šimek

Adresa: Petr Štengl
Kovanecká 2107/8 | 190 00 Praha 9
E-mail: p.stengl@centrum.cz
Telefon: 603 201 837
Grafická úprava: Viktor Puci
Autor ilustrací: Petr Štengl
Tisk: Tiskárna Calamarus s.r.o

Distribuce: Kosmas
Předplatné: Kateřina Bolechová
e-mail: kacerice@centrum.cz
Registrační č. MK ČR: E 7981
Psí víno 49 vyšlo: 23. září 2009
Cena: 48 Kč
Uzávěrka příštího čísla: 14. listopadu 2009

